

An aerial photograph of a large industrial building with a blue corrugated metal roof. The roof is covered with numerous rectangular solar panels arranged in rows. The sun is low on the horizon to the left, casting a warm orange glow over the scene. In the background, a dense forest of trees is visible under a clear sky.

JÄMSÄN UUDISTUVAN TEOLLISUUDEN MASTER PLAN

RAPORTTI

SISÄLLYS

01 TYÖN LÄHTÖKOHDAT3

Työn toteutus	4
Työmetodit	5
Uudistuvan teollisuuden määritelmä	7

02 NYKYTILA-ANALYYSI8

Suomen teollinen ympäristö ja metsäteollisuus	9
Uudistuvan teollisuuden toiminnan edellytykset Jämsässä	10
Liikenne ja infrastruktuuri	16
Maankäyttö	17
Työllisyys ja osaaminen Jämsässä	18
Asuminen, palvelut ja vapaa-aika Jämsässä	19
Yhteenveto	21

03 UUDISTUVAN TEOLLISUUDEN MASTER PLAN22

Elinvoimainen PK-sektori	23
Teollisen mittakaavan hankkeet	25
Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta	27
Infrastruktuurihankkeiden ja maapolitiikan rooli uudistuvassa teollisuudessa	29
Tulevaisuuden kysyntää vastaavasta koulutuksesta ja osaamisesta huolehtiminen	30
Teollisen toiminnan tulevaisuudenkestävyys	31
Aluemallin käyttö vuokrauksen apuna	34
Yhteenveto	35
Benchmark – onnistuneita uudistuvan teollisuuden alueita	36

04 MARKKINOINNIN JA MYYNNIN NÄKÖKULMA37

Markkinoinnin nykytila	38
Hankerahoitus – velhohanke	39
Markkinoinnin työkalut	40
Markkinoinnin suositukset 2023-	41
Teollisten tilojen ja tonttien myynnin nykytila	44
Myyntin suositukset 2023-	44
Myyntin ja markkinoinnin prosessi	46
Esimerkki - Markkinointisuunnitelma uudistuva teollisuus	48

05 TOIMENPIDEOHJELMA49

Teemoitettu toimenpideohjelma	51
Seuranta ja onnistumisen arviointikriteerit	57
Hankkeistus	59
Toimenpideohjelman vertautuminen Jämsän kehitysskenaarioihin	60

06 VIESTINTÄSUUNNITELMA61

Äkillisen rakennemuutoksen kääntäminen voitoksi	62
Viestinnän kärjet	62
Jämsästä alusta investoinneille	63

LÄHTEET, KUVALUETTELO, LIITTEET	64
---------------------------------	----

Suunnittelutiimi:

Suunnittelutoimisto Amerikka Oy
Sami Maukonen, Tuuli Korjus, Roosa Verkasalo

Lumipyry Oy
Jukka Järvinen

Sitowise Oy
Matti Vänskä, Maiju Lintusaari

Jämsän kaupunki:

Anna-Liisa Juurinen, elinvoimajohtaja
Jani Viitasaari, yritysvelho
Piritta Koskinen, projektisihteeri

01 Työn lähtökohdat

Uudistuvan teollisuuden master plan viitoittaa Jämsän teollisen ympäristön kehitystä vuoteen 2030 asti. Työ toimii pohjana tuleville jatkohankkeille. Master planille on luotu toimenpideohjelma ja arvioitava kriteeristö, jonka avulla kehitystä on mahdollista arvioida ja seurata.

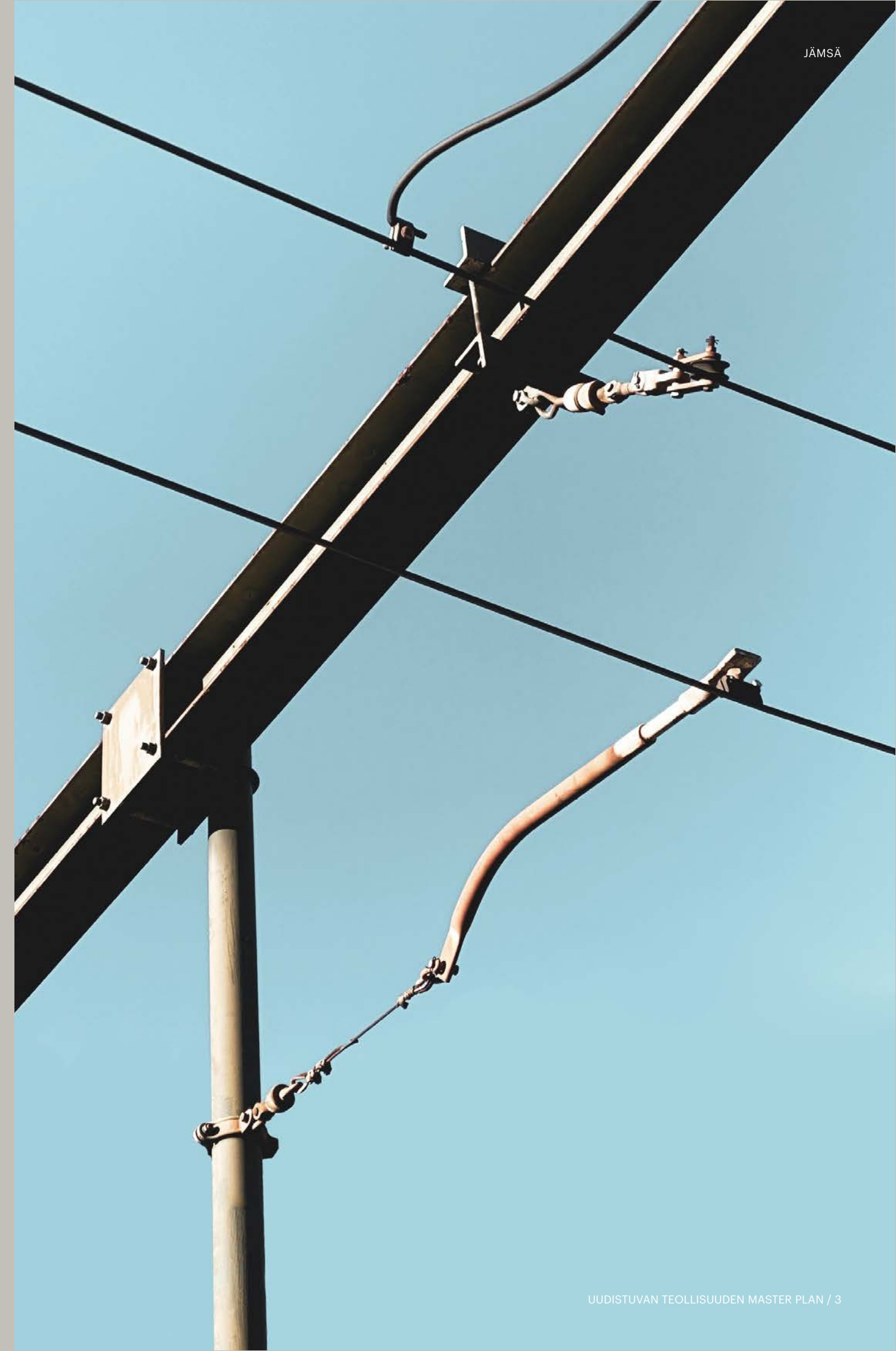
Työn tavoitteet

Master plan -työn tavoitteena on ollut löytää uutta yritystoimintaa ja muita työpaikkoja synnyttäviä toimintoja, ratkaisuja ja toimintamalleja. Työn fokuksessa ovat olleet erityisesti entinen paperitehtaan alue Kaipolassa, entinen varuskunta-alue ja sen lähialueet Hallissa sekä Myllymäen uusi teollisuusalue Jämsänkoskelle.

Työn oleellisena tavoitteena on ollut lisäksi määritellä ja suunnitella yhdessä Jämsän kaupungin kanssa keskeiset myynnin ja markkinoinnin tehtävät, joilla Jämsän teolliseen tila- ja tonttitarjoamaan saadaan myynnillistä parannusta jo lähivuosien aikana vuodesta 2023 alkaen.

Uskottava strategia vaatii sitoutumista

Strategian tekeminen ja sen jalkauttaminen käytäntöön on vaativaa ja pitkäjänteistä työtä. Strategian täytyy olla niin uskottava, että luottamus sen vaikuttavuuteen läpäisee koko organisaation. Erityisesti, mikäli strategia tähtää merkittävään muutokseen. Jotta laadittu strategia toteutuu, tulee johdon ohjata, tukea ja kannustaa strategian jalkauttamisen edellyttämiä toimenpiteitä. Toteutukseen täytyy varata resursseja ja osaamista.

Työn toteutus

Työryhmä

Master plan -työn pääkonsulttina ja vastuullisena toteuttajana toimi Suunnittelutoimisto Amerikka Oy. Työ toteutettiin yhteistyössä alikonsulttien kanssa. Alikonsultteina työssä toimivat Lumipyry Oy sekä Sitowise Oy.

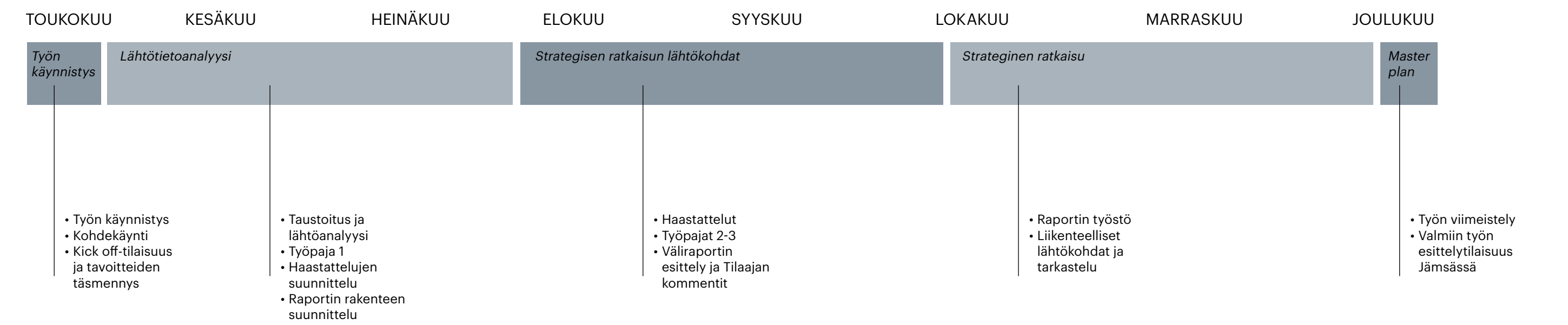
Lumipyry Oy:n rooli työssä oli suunnitella ja toteuttaa markkinoinnin ja myynnin innovatiivinen prosessi konkreettisiin lopputuloksiin asti. Lumipyry Oy osallistui tiiviisti myös kaikkien haastattelujen ja työpajojen toteutukseen sekä master plan-työn strategisten ratkaisujen työstöön yhdessä Suunnittelutoimisto Amerikka Oy:n kanssa.

Sitowise Oy:n rooli työssä oli hahmottaa konseptitasolla liikenteellisiä ja logistisia ratkaisuja, jotka edesauttavat master planin toteutumista. Lisäksi tehtävänä oli kartoittaa Jämsän kannalta oleelliset, valtakunnalliset liikenne- ja infrahankkeet ja millä tavalla Jämsä voi vaikuttaa näihin edukseen.

Työn aikataulu ja välistepit

Työ aloitettiin toukokuussa 2022 ja se saatettiin valmiiksi joulukuuhun 2022 mennessä. Oheisessa aikajanassa on kuvattuna työn päävaiheet ja -tehtävät.

Työ alkoi lähtötietoanalyysillä ja eteni strategisen ratkaisun lähtökohtien hahmottamiseen, joka sisälsi osallistavan prosessin haastattelukierroksen ja työpajoituksen muodossa. Tämän jälkeen rakennettiin varsinainen strateginen ratkaisu ja käytiin vuoropuhelua tilaajan kanssa sisällöllisistä painopisteistä. Valmis työ esiteltiin Jämsässä kaupungin edustajille.

Työmetodit

Master plan -työn perustana toimi perusteellinen lähtötietoanalyysi, tiivis yhteistyö suunnittelutiimin ja Jämsän kaupungin välillä sekä laaja osallistava prosessi työpajasarjan ja asiantuntijahaastattelujen muodossa.

Lähtötietoanalyysi

Jämsää on vuosien varrella tarkasteltu uudistuvan teollisuuden markkinan sekä yritysten ja yksittäisten työntekijöiden näkökulmasta. Nämä selvitystyöt huomioitiin master planin pohjatietona. Lisäksi työssä huomioitiin kunnalliset, maakunnalliset ja valtakunnalliset aluekehitystä ja uudistuvaa teollisuutta käsittelevät strategiat. Koska master plan-työ käsittelee osin edellisten selvitysten ja strategiatöiden aihealueita, työssä viitataan tarvittaessa näihin dokumentteihin.

Selvitysten lisäksi työn tausta-aineistoina hyödynnettiin Jämsässä toteutettujen, kuntalaisille suunnattujen kyselytutkimusten johtopäätöksiä. Näitä kyselyjä on lähivuosina toteutettu kaksi; Elinvoimakysely vuonna 2019 ja Tulevaisuuden Jämsä -kysely vuonna 2022.

Työpajat

Työpajoilla pyrittiin tehokkaaseen kokonaiskuvan hahmottamiseen Jämsän teollisten alueiden ja yleisen aluekehityksen vahvuuksista ja haasteista. Työpajoja järjestettiin osana master plan -työtä kolme kappaletta kesäkuun 2022 ja syyskuun 2022 välillä. Ohessa listattuna työpajakohtaiset teemat sekä osallistujaorganisaatiot.

Työpaja 1: Fokusalue Kaipola

Kaipola Green port
Kaipola Recycling

Työpaja 2: Fokusalue Hallin alue

Patria Aviation
CSI Composites

Työpaja 3: Fokusalue maankäyttö Jämsässä

Jämsän kaupunki

Haastattelut

Master plan työn aikana toteutettiin yhteensä kahdeksan asiantuntijahaastattelua. Haastattelujen keskeisenä tehtävänä oli selvittää uudistuvan teollisuuden rakenteellisia mahdollisuuksia ja haasteita, koulutukseen ja osaamiseen liittyviä mahdollisuuksia ja haasteita sekä Jämsän vetovoimaan liittyviä tekijöitä niin yritysten, investointien kuin asukkaiden ja työntekijöidenkin näkökulmasta.

Oheisessa listauksessa on esitelty kaikki haastatellut henkilöt ja heidän edustamansa organisaatiot sekä haastattelujen teemoitus.

Gradia: Petteri Järvinen, rehtori

Kohtaanto ja koulutuksen ketteryys vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin.

TE-palvelut: Teija Kunnari, palveluiden asiantuntija

Miten työllisyys/toimet voisivat liittyä uudistuvan teollisuuden kehitykseen?
Rakenteellinen työttömyys vs. muu työttömyys.

Elonen: Jari Elonen, perustaja ja toimitusjohtaja

Työvoiman saatavuus, osaaminen sekä kuljetus ja muu logistiikka, Jämsän sijainti.

Jämsä: Hanna Helaste, kaupunginjohtaja

Jämsän kaupungin tavoitteet laajasti, kaupungin haasteet ja haetut ratkaisut.

Himos Lomat: Päivi Heikkala, toimitusjohtaja

Jämsän seudun houkuttelevuus ja vetovoimatekijät.
Miten Himos Master Planin toteutus etenee?
Mitä Jämsä voi tarjota Himoksen asiakkaille parhaimmillaan?

UPM: Kari Ståhlberg, strategiajohtaja

Puuteollisuus ja tulevaisuuden logistiikkaketjut.
Miltä Jämsän kaltainen sijainti näyttäytyy Globaalissa markkinassa.

Business Finland: Ilmari Absetz, uudet ekosysteemit

Energia-alan kehittyminen ja tarpeet. Mm. Energiapiikkien energiatarpeen hallinta valtakunnallisella tasolla. Yrityskenttä energia-alalla, trendit.
Millaiseen toimintaan Jämsän sijainti ja olemassa oleva infrastruktuuri toimii?

VTT: Eemeli Tsupari, erikoisasiantuntija

”Miten ilmastomuutoksen hillinnästä tehdään kannattavaa”
Millaiseen toimintaan Jämsän sijainti ja olemassa oleva infrastruktuuri toimii?

Listaus työssä käytetyistä, oleellisimmista tausta-aineistoista

Jämsän seudun PK-teollisuuden master plan, Success Factory (2010)

Työn tavoitteena oli yhdistää maankäytön suunnittelu, sijoittumispalvelut ja yritysten kehittämisspalvelut yhdeksi kehittämiskokonaisuudeksi. Toteutustavan keskeisenä elementtinä oli yhdistää projektin aikana kartoitetut seudun yritysten tahtotila, toimintaympäristön muutokset ja parhaat käytännöt seudun tahtotilaan, paikallisiin olosuhteisiin ja seudun resursseihin työpajoissa.

Jämsän rakennemalli 2025 – loppuraportti, Airix Ympäristö FMC Group (2012)

Jämsän rakennemallista on pyritty luomaan taloudellista kasvua, alueen kilpailukykyä ja hyvinvointia edistävä sekä samanaikaisesti ympäristön kannalta kestävä ja yhdyskuntataloudellinen. Rakennemallin toteutumisen kautta Jämsään luodaan nykyistä tiiviimpi yhdyskuntarakenne. Maankäyttölinen painopiste on Jämsänjoki-laaksossa Haavistosta Jämsänkosken kautta Seppolaan ja edelleen Kaipolaan.

Himos master plan, Sweco Ympäristö Oy ja Studio Puisto Arkkitehdit (2016)

Master Plan työn tavoitteena oli luoda vuoteen 2035 ulottuva, merkittävän kasvun mahdollistava kehittämissuunnitelma, jossa Himoksen matkailutarjonta nostetaan uudelle tasolle. Suunnitelmissa ja toimenpide-ehdotuksissa on otettu huomioon matkailutrendien ja toimintaympäristön muutokset ja hyödynnetty niitä Himoksen kehittämisessä.

Jämsän kaupungin maapoliittinen ohjelma vuosille 2016-2024, Jämsä (2016)

Maapoliittinen ohjelma on tärkeä apuväline johdonmukaisen maapolitiikan toteuttamisessa. Sillä ohjataan maanhankintaa, kaavoitusta, tontinluovutusta, kunnallistekniikan rakentamista ja asuntotuotantoa sellaisin tavoittein, joihin on yhteisesti sitouduttu.

Uudistuvan energian kuntakatselmus (UEKK), Benet Oy (2018)

Kuntakatselmus kartoittaa uusiutuvien energialähteiden käytön nykytilan ja lisäämismahdollisuudet kaupungin alueella. Sen tarkoituksena on tarjota tietoa ja suosituksia keinoista, joilla voidaan pienentää kaupungin energiakustannuksia, lisätä paikallisten energialähteiden käyttöä, parantaa alueen energiaomavaraisuutta ja työllisyyttä, lisätä kaupungin imagoa ilmastoystävällisenä kaupunkina sekä toteuttaa kansallisen ja EU-tason energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteita.

Halli master plan 2030, FCG (2019)

Työ laadittiin tukemaan silloista, entiselle varuskunta-alueelle kaavailtua NxtVn -datapuistohanketta, mutta se sisältää myös perustietoa alueen nykyisestä rakennuskannasta sekä palveluista ja yhteyksistä.

Jämsän elinvoimaohjelma, Jämsä (2020)

Jämsän elinvoimaohjelmassa tullaan konkretisoimaan valtuuston hyväksymää strategiaa ja linjaamaan ne kehittämisen kärjet, joilla elinvoiman nähdään vahvistuvan. Elinvoimaohjelman tavoitteena on ohjata operatiivista toimintaa ja sitä kuinka kaupungin resursseja käytetään elinvoiman kasvattamiseksi. Tavoitteena on lisäarvon tuottaminen. Valintoja ja rajoituksia on tehtävä, koska käytössä olevat resurssit ovat rajalliset.

Jämsän logistiikkakeskuksen markkinaselvitys, Sitowise Oy (2020)

Jämsän kaupungin tavoitteena on toteuttaa Jämsään monipuolinen tie- ja rautatiekuljetukset yhdistävä logistiikkapalveluiden ja logistiikkatoimintojen keskus. Tätä tavoitetta palvelemaan Jämsek Oy ja Jämsän kaupunki käynnistivät Jämsän logistiikkakeskuksen markkinaselvityksen.

Uudistuvan teollisuuden strategia, TEM (2021)

Elinkeinoministeri Mika Lintilän marraskuussa 2020 asettaman työryhmän tehtävänä oli esittää toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on parantaa Suomen teollisuuden toimintaedellytyksiä. Uudistuvan teollisuuden strategia on valmisteltu keskeisten ministeriöiden, työnantaja- ja työntekijäliittojen yhteistyönä. Työryhmän puheenjohtajana toimi työ- ja elinkeinoministeriön valtiosihteeri Kimmo Tiilikainen. Yhtenä tärkeimpänä tavoitteena on lisätä teollisia investointeja Suomessa.

Jämsän teollisten alueiden vahvuudet ja kilpailutekijät, Ramboll (2022)

Selvityksen tavoitteena oli tuottaa arvio Jämsän seudulla toimivan metsäteollisuuden nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä Jämsän kaupungin rakennemuutoksen näkökulmasta. Työn osana laadittu verrokkianalyysi esitteli teollisen rakennemuutoksen onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä ja niihin liittyviä suosituksia. Selvitykseen kuului kaksi liitettä: Liite 1 – metsäteollisuuden kehitysnäkymät ja liite 2 – verrokkitarkastelu.

Pienyritysten rahoitusympäristön selvitys, Suomen yrityskehitys Oy (2022)

Työn tavoitteena oli selvittää mitä esteitä PK-yrityksillä, joiden liiketoiminnan alueena on Jämsä, on saada julkista tai yksityistä rahoitusta kasvun aikaan saamiseksi. Työn tuloksena syntyi esitys toimenpiteistä, joita tulisi tehdä PK-yritysten liiketoiminnan rahoitusympäristön kehittämiseksi Jämsän alueella.

Jämsän ympäristöohjelman esittely, Ramboll (2022)

Ympäristöohjelma on osa toimintajärjestelmää. Miten Jämsässä huomioidaan ympäristönäkökulmat osana jokapäiväistä tekemistä?

Seutukaupunkien vetovoimatutkimus, Innolink (2022)

Kaupunkikohtainen raportti Jämsästä. Seutukaupunkien vetovoimatutkimus on 57:lle seutukaupungille toteutettu tutkimus kaupunkien tunnettuudesta, imagosta ja vetovoimasta. Tutkimus tuottaa kokemuksellista tietoa pehmeillä mittareilla seutukaupunkien tunnettuudesta, imagosta, ulkoisesta vetovoimasta ja pitovoimasta.

Uudistuvan teollisuuden määritelmä

Uudistuvalle teollisuudelle ei tätä työtä varten kerätyissä tausta-aineistoissa anneta yksiselitteistä määritelmää, mutta yksinkertaistaen uudistuva teollisuus teemana kattaa alleen teollisuudenalat, jotka ovat tulevaisuuden kestäviä ja joihin investoiminen kannattaa kasvunäkymät, rahoitus ja kestävä kehitys huomioiden. Teollisuudenalat voivat olla esimerkiksi prosessiteollisuutta tai energiantuotantoa.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisema Uudistuvan teollisuuden strategia (TEM 2021) toteaa uudistuvasta teollisuudesta seuraavaa: ”Kasvava osuus teollisuuden arvoketjusta koostuu palveluista. Suomen teollisuus nojaa palvelullistumiseen ja globaaleihin arvoketjuihin. Uudistuvan teollisuuden suunta täytyy kohdistaa tuottavuuden kasvuun. Valmistavan teollisuuden merkitystä tulee korostaa niin Suomen uudistavassa teollisessa politiikassa kuin EU:n teollisuuspolitiikassa”.

Lisäksi TEM:n strategia toteaa, että ”Kansallisesti teollisuuden toimintaympäristöön ja kilpailukykyyn vaikuttavat yhtä lailla useat tekijät, kuten infrastruktuuri, työvoiman saatavuus, verotus sekä erilainen sääntely. Teollisuuden toimintaympäristö on myös monipuolinen ja yritysten kohtaamat haasteet vaativat erilaisia ratkaisuja. Julkinen valta voi osaltaan talous- ja elinkeinopolitiikallaan edistää yksityisiä investointeja ja sitä kautta talouden tuottavuutta huolehtimalla siitä, että Suomi on kansallisesti ja kansainvälisesti houkutteleva sekä ennustettava toimintaympäristö.”

Uudistuvan teollisuuden kannalta digitalisaatio ja tuotannon digitalisaatio tunnistetaan TEM:n strategiassa oleelliseksi teemaksi. Tekoäly nähdään kilpailukyvyyn edistämisessä tärkeänä työkaluna.

Uudistuvan energian kuntakatselmus (Benet Oy, 2018) määrittelee puolestaan uudistuvan energian kattamaan puu-, peltobiomassa- ja jäteperäiset

polttoaineet, tuuli- ja aurinkoenergian sekä vesivoimalla tuotetun sähkön ja lämpöpumpuilla tuotetun lämmön.

Jämsän teollisten alueiden vahvuudet ja kilpailutekijät -raportissa (Ramboll 2022) erityisesti Kaipolan alueelle identifioitiin kohdetoimialoiksi kiertotalouteen ja energiaan liittyviä toimialoja, kuten sivuvirtojen käsittelyä, energian tuotantoa ja varastointia, biokaasun tuotantoa ja jalostusta liikennekäyttöön sekä muoviin perustuvaa kiertotaloutta.

Uudistuvaan teollisuuteen liittyvät, työn kannalta oleelliset erityishuomiot ja nostot on korostettu info- ja kommenttilaatikoihin seuraavan periaatteen mukaisesti:

INFOLAATIKKO: Uudistuvan teollisuuden kannalta relevantteja nostoja alan raporteista, julkaisuista ja strategioista.

KOMMENTTILAATIKKO: Uudistuvan teollisuuden strategisen ratkaisun kannalta oleellisia suunnitteluryhmän esiin tuomia huomioita ja nostoja.

Kestävä kehitys uudistuvassa teollisuudessa

Kestävä kehitys tarkoittaa yksinkertaistetusti kehitystä, joka turvaa nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet.¹

YK:n jäsenmaana Suomi on sitoutunut vuonna 2016 voimaan astuneeseen Pariisin ilmastopöytäkirjaan. Suomen uusi ilmastolaki 2022 tähtää Pariisin sopimuksen päästövähennysten saavuttamiseen. Ilmastolakia täydennettiin 2022 syyskaudella ja siihen sisällytettiin mm. Suomen kunnille velvollisuus laatia ilmastosuunnitelmat. Suomi seuraa myös vuonna 2015 sovitun YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 toimenpideohjelmia ja tavoitteita. Agenda 2030 pyrkii kestäväan kehitykseen niin talouden, ihmisten hyvinvoinnin kuin ympäristönkin kannalta.²

Osana Euroopan Unionia Suomi toimii linjassa EU:n tavoitteiden ja toimenpideohjelmien kanssa. EU:n tavoitteena on vähentää kasvihuonepäästöjään 55% vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna. Euroopan komissio laati vuonna 2021 fit for 55 valmiuspaketin, jossa ehdotetaan muutoksia kaikkiin ilmaston kannalta keskeisiin EU-säädöksiin, jotta 55% päästövähennystavoite EU-tasolla saavutetaan. Lisäksi Euroopan komission The European Green Dealin – Euroopan unionin uusi kasvu strategian – tavoitteiden mukaan teollisuuden tulisi olla vuonna 2050 hiilineutraalia ja kiertotalouteen perustuvaa. Tässä muutoksessa teollisuuden arvoketjujen uudelleenjäsentäjät ovat avainasemassa.³

Teollisuus on Suomelle elintärkeä sektori ja myös merkittävä työllistäjä ympäri maata. Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan teollisuuden kestävä kasvu on merkityksellistä Suomen tulevaisuudelle. Kilpailukykyisen ja ennustettavan teollisuuden toimintaympäristön arvioidaan kannustavan teollisiin investointeihin.⁴

¹ Suomen YK-liitto, 2022
² Ympäristöministeriö, Ulkoministeriö, 2022
³ Valtioneuvosto, European Commission, 2022
⁴ TEM, 2021

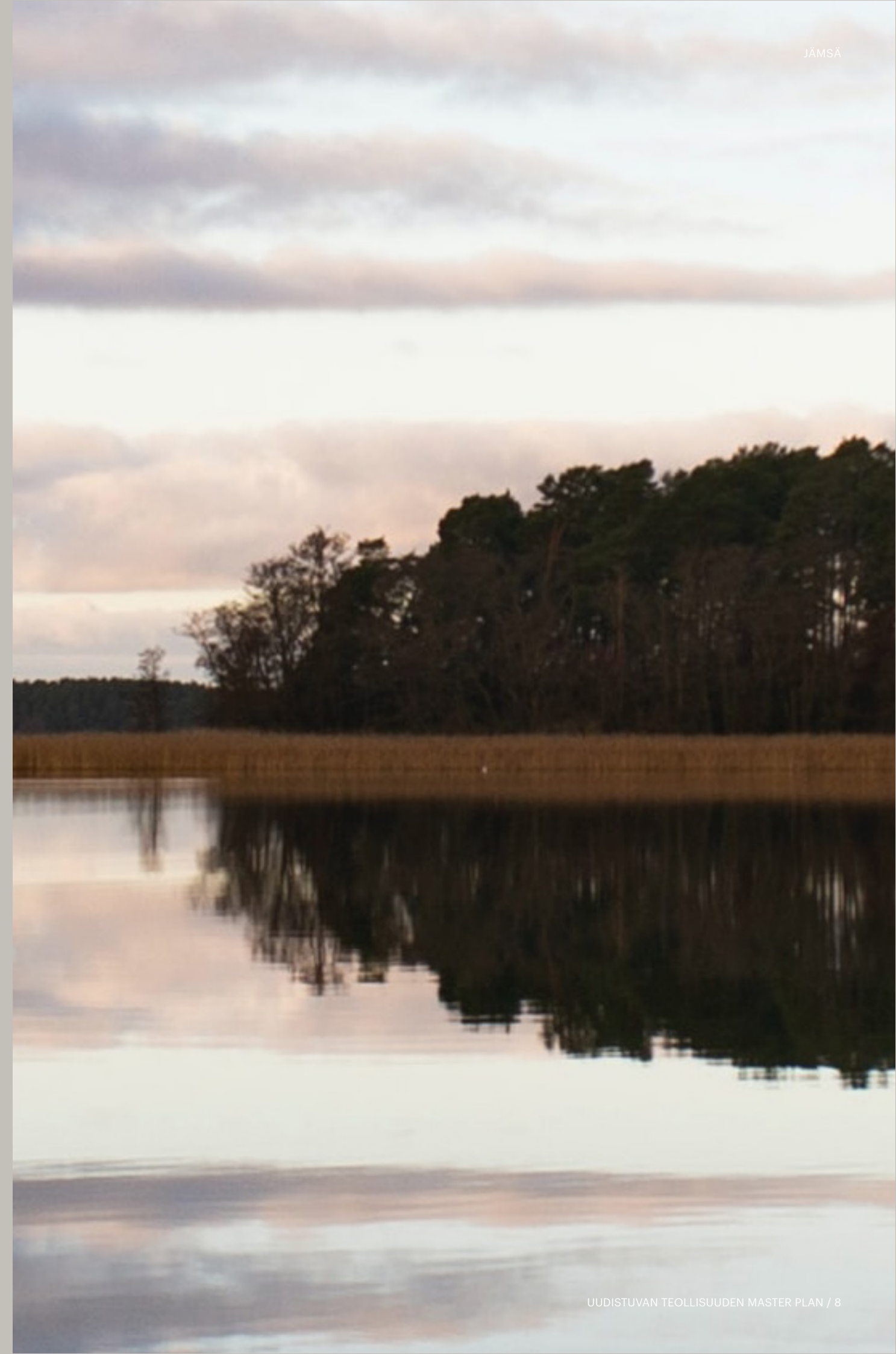
Uudistuvan teollisuuden parissa tehdyn kestävän kehitystyön tulee seurata kansallisella tasolla piirrettyjä teollisen toimialan kehitysstrategioita, sekä noudattaa niissä linjattuja toimenpiteitä kunnianhimoisesti, sillä teollista toimintaa koskevat ympäristösäädökset ja -määräykset sekä rajoitukset tulevat tiukentumaan entisestään. Näin varmistetaan teollisuudelle hyvät toimintaedellytykset ja tulevaisuudenkestävyys myös ilmastomuutoksen vastainen kamppailu huomioiden.

02 Nykytila-analyysi

Nykytila-analyysi toimii strategisen ratkaisun pohjana ja avaa, millainen teollinen toimintaympäristö Jämsässä ja laajennettuna Suomessa vallitsee. Uudistuvan teollisuuden näkökulmasta vallitseviin olosuhteisiin vaikuttavat muun muassa sijainti ja logistiset yhteydet, lainsäädäntö ja lupaprosessit, maankäytölliset ja liikenteelliset ratkaisut, paikallinen osaaminen ja koulutus sekä yleisesti alueen vetovoima niin yritysten kuin asukkaidenkin näkökulmasta.

Jämsä on perinteinen metsäteollisuuden paikkakunta Keski-Suomessa. Uudistuvan teollisuuden kannalta Jämsän sijainti ei ole yksiselitteisesti hyvä tai huono, vaan siihen vaikuttaa paljolti se, millaista toimintaa alueelle ajatellaan harjoitettavan.

Moni asia teollisten investointien kannalta on sellainen, joihin ei voi paikallisesti vaikuttaa – kuten erilaiset lupa- ja rahoitusprosessit – mutta alueellisella vetovoimalla ja alueen kyvyllä reagoida ja ymmärtää markkinaa on suuri merkitys.

Suomen teollinen ympäristö ja metsäteollisuus

Suomessa suurimmat teollisuudenalat myydyn tuotannon arvossa mitattuna ovat metalliteollisuuden tuotteet, metsäteollisuuden tuotteet ja kemianteollisuuden tuotteet. Metsäteollisuus vastaa 20% koko teollisuuden myydyistä tuotannon arvosta valtakunnallisesti.⁵

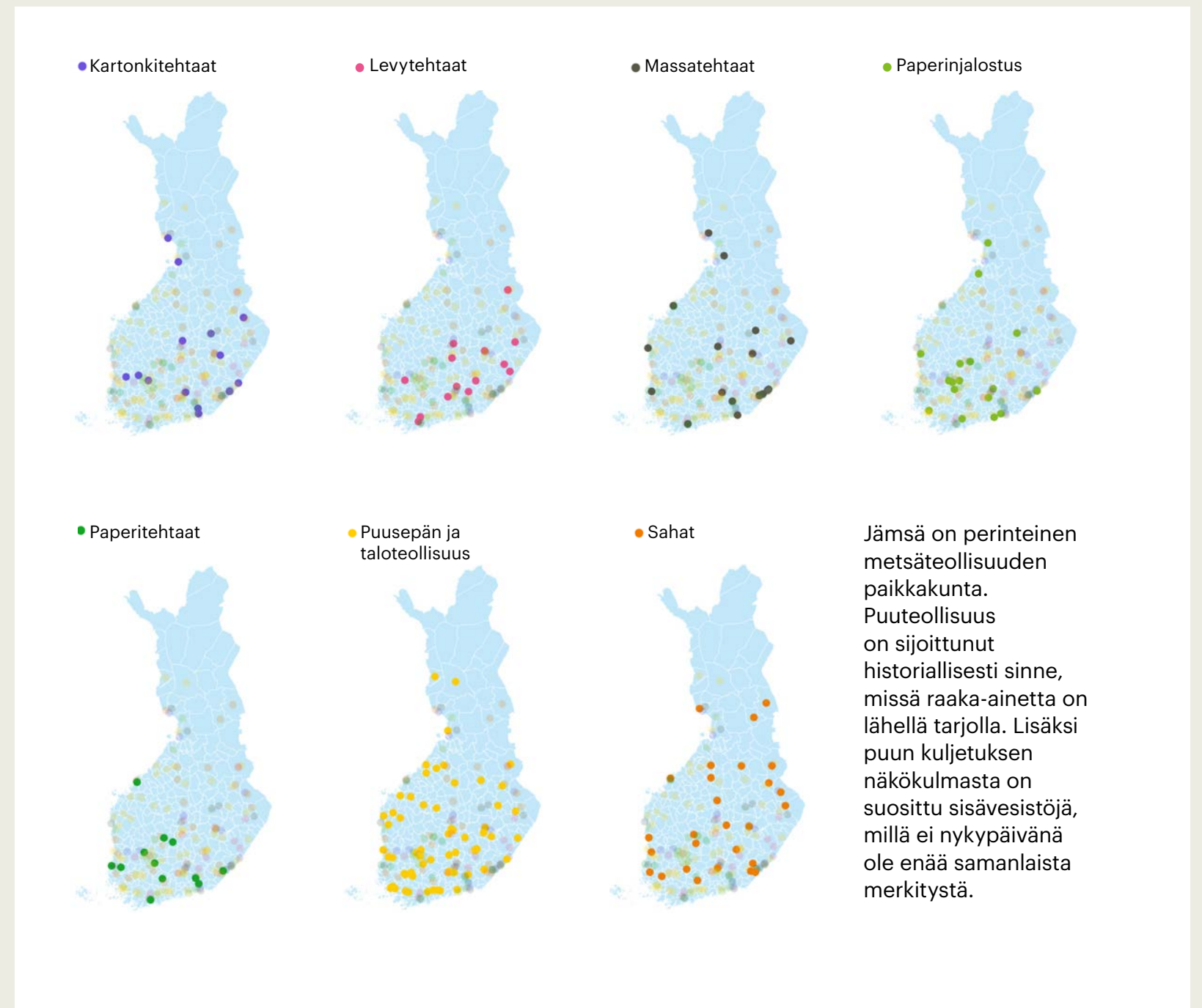
Teollisuuteen liittyen Suomessa näyttää olevan meneillään eräänlainen investointiaalto. EK:n investointitiedustelu vuodelta 2022 osoittaa, että etenkin elintarviketeollisuuteen (nousu 2021-2022 60,6%), metsäteollisuuteen (nousu 2021-2022 51,0%) ja tehdasteollisuuteen (nousu 2021-2022 34,4%) investoidaan ahkerasti.

Viime vuosien metsäteollisuuden investoinnit ovat kaikki sijoittuneet rannikon teollisuuskaupunkeihin. Toteutuneita investointeja viime vuosilta edustavat muun muassa Metsägroupin suursaha Raumalla (2022) ja saman yhtiön biotuotetehdas Kemissä (2023). Lisäksi Stora Enso selvittää parhaillaan kartonkikoneen investointia Ouluun ja UPM:n selvitti 2021 biojalostamon perustamista joko Kotkaan tai Rotterdamiin, valinta tosin päättyi Rotterdamiin.⁷

Näyttää siltä, että nykyiset isot metsäteollisuuden uudet investoinnit tulevat todennäköisesti hyötymään satamien läheisyydestä huolimatta siitä, että raaka-ainetta on sisämaassa tarjolla enemmän. Sisävesistöjä ei ole enää varsinainen etu vaan enemmänkin ympäristön näkökulmasta riski, kuten Kuopion Finnpulpin sellutehtaan ympäristöluvan evääminen 2019 osoitti⁸. Jos suuret tuotantolaitokset suljetaan pois, hyvistä sisämaan maayhteyksistä ja raaka-aineen läheisyydestä hyöttyy ehdottomasti puusepän- ja taloteollisuus, mikä Jämsän näkökulmasta voisi olla yksi varteenotettava PK-teollisuudenala.

Metsäteollisuudessa on kaksi pääalaa. Kemiallinen metsäteollisuus käsittelee puuta toiseen muotoon, selluksi ja kemiallisiksi sivutuotteiksi, kemikaalien avulla. Puutuoteteollisuus puolestaan muokkaa puuta mekaanisesti, kuten sahaamalla, sorvaamalla ja taivuttamalla. Suomalaiset metsäteollisuuskonsernit kuuluvat maailman kymmenen suurimman metsäteollisuusyrityksen joukkoon.⁶

Metsäteollisuus kartalla

Jämsä on perinteinen metsäteollisuuden paikkakunta. Puuteollisuus on sijoittunut historiallisesti sinne, missä raaka-ainetta on lähellä tarjolla. Lisäksi puun kuljetuksen näkökulmasta on suosittu sisävesistöjä, millä ei nykypäivänä ole enää samanlaista merkitystä.

Karttakuvien lähde: Metsäteollisuus Ry

⁵ Tilastokeskus, 2021

⁶ Opetushallitus, 2022

⁷ Maaseudun tulevaisuus, 2021

⁸ Yle, 2019

Uudistuvan teollisuuden toiminnan edellytykset Jämsässä

Sijainti ja logistiset yhteydet

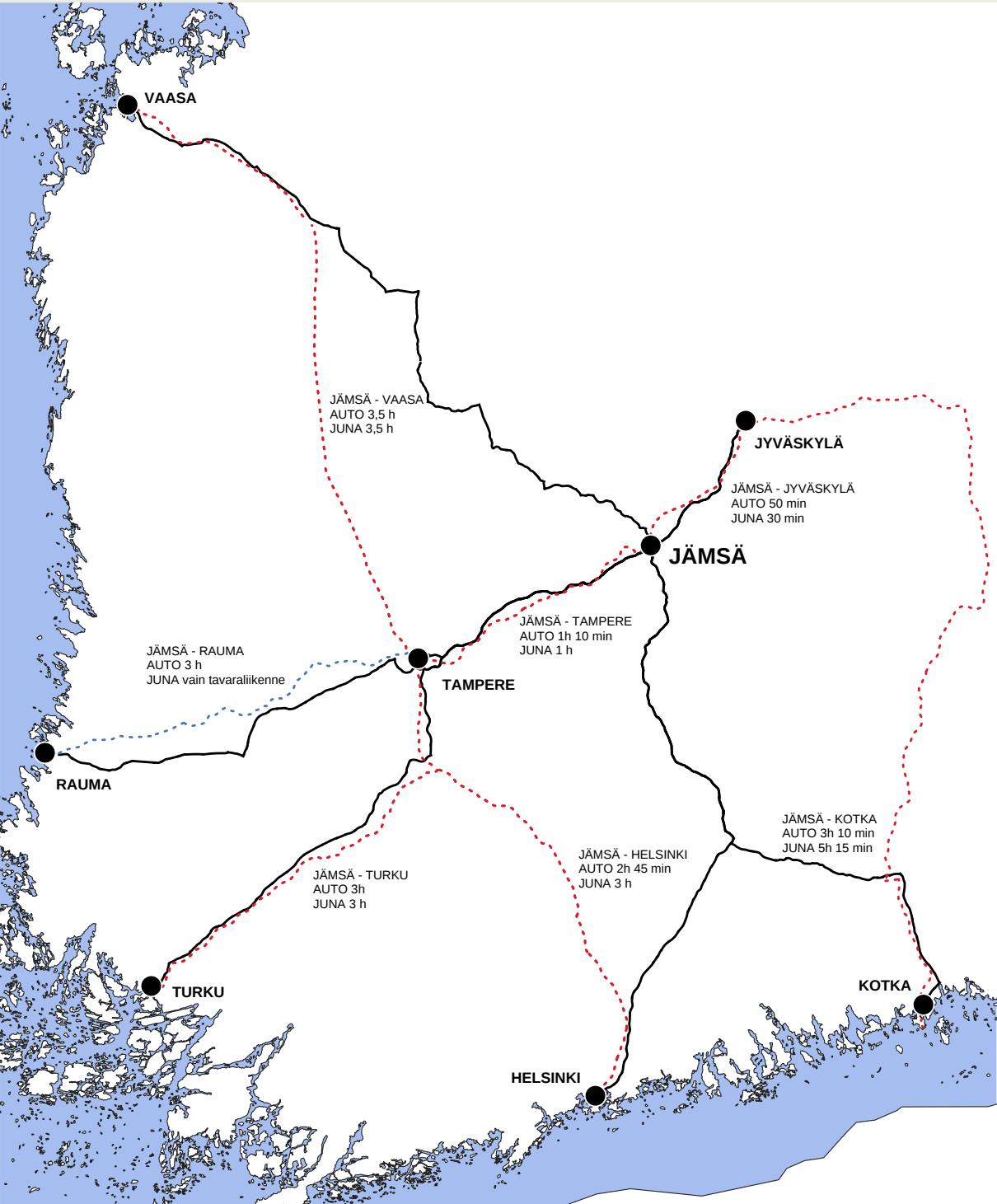
Jämsän sijainti Keski-Suomessa, sisävesistön äärellä on eri näkökulmista katsoen joko hyvä tai haastava. Absoluuttista vastausta sijainnin ”hyvyydestä” ei ole, vaan se riippuu tarkasteltavasta toiminnasta.

Sitowisen toteuttaman Jämsän logistiikkakeskuksen markkinaselvityksen (Sitowise, 2020) perusteella päivittäistavaran ja kestokulutushyödykkeiden logistiikka on keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja alueellisesti Jyväskylän ja Tampereen seuduille. Jämsä on näiden hyödykkeiden tai tavaroiden suurten volyymien loppujakelun kannalta liian kaukana suurimmista loppuasiakaskeskittymistä.

Saman selvityksen mukaan Keski-Suomen ja osin Pirkanmaan teollisuuden komponenttien, varaosien ja raaka-aineiden toimitusten kannalta Jämsän sijainti on toisaalta erittäin hyvä, koska näiden tavaroiden toimittaminen edellyttää läheistä sijaintia teollisuuslaitoksiin ja mm. pääkaupunkiseutu on tässä suhteessa liian kaukana. Jämsän sijainti on vastaavin perustein hyvä myös ajatellen Keski-Suomen rakennustyömailta; Toimitukset Keski-Suomen rakennustyömaille edellyttävät läheisempää sijaintia kuin pääkaupunkiseutu.⁹

Jämsän etuna sisämaan verrokisijainteihin verrattuna on rautatieyhteys suoraan satamiin, erityisesti Raumalle. Tämä on oleellinen edellytys raskaalle teollisuudelle.¹⁰ Tätä työtä varten tehtyjen haastattelujen perusteella kuljetuskustannukset kauemmaksi satamista ovat kuitenkin asia, joka saattaa estää investoimasta sisämaahan, ellei sijainnista löydy muuta merkittävää hyötyä, esimerkiksi materiaalisaatavuuteen liittyen.

Kuten aiemmin on todettu, metsäteollisuuden näkökulmasta Jämsän sijainti voi olla hyvä. Raaka-ainetta löytyy läheltä; Päijänteen metsähoitoyhdistyksen toimialueeseen kuuluvien kahdeksan kunnan alueella metsää on noin 270 000 hehtaaria¹¹. Lisäksi Ammattioppilaitos Gradia kouluttaa metsäalan osaajia oppilaitoksessaan¹². Jämsän teollisten alueiden vahvuudet ja kilpailutekijät -raportin (Ramboll, 2022) perusteella esimerkiksi Kaipolan alue voisi tarjota puitteet metsäteollisuuden sivuvirtojen käsittelyyn ja toisaalta toimialoille, jotka hyötyvät puurakentamisen kasvun myötä.

Jämsästä on raideyhteys kaikkiin Etelä- ja Keski-Suomen merisatamiin. Oheisessa karttakuvassa on kuvattuna maa- ja raideyhteydet matka-aikoineen satamakaupunkeihin Helsinkiin, Kotkaan, Turkuun, Raumalle ja Vaasaan sekä Tampereelle ja Jyväskylään. Saavutettavuudesta huomaa, että tavaraliikenteen lisäksi esimerkiksi Jyväskylä on erittäin varteenotettavalla pendelöintietäisyydellä Jämsästä (junalla 30min).

⁹ Sitowise, 2020

¹⁰ Sitowise, 2020

¹¹ Päijänteen metsähoitoyhdistys, 2022

¹² Gradia, 2022

Työn kolme fokusaluetta – Jämsän teollisten alueiden esittely

Kaipola

Kaipola on entinen Metsäyhtiö UPM:n paperitehdasalue. UPM sulki Kaipolan tehtaan vuoden 2020 lopulla. Kaipolassa valmistettiin ennen sulkemista erityisesti graafista painopaperia.¹³ UPM myi tehdasalueen kokonaisuudessaan Kaipola Green Port Oy:lle vuonna 2021. Yhtiö kehittää aluetta uudistuvan teollisuuden kulmalla.¹⁴

Kaipolan tehdasalueen rakennuskokonaisuus koostuu yli 200 000 m² teolliselle toiminnalle sopivista tuotanto- ja varastotiloista, yli 2 000 m² toimisto- ja yhteistiloista sekä logistiikkatoimintaan sopivista purku-, lastaus-, lähetys- ja varastointitoiminnoista. Tehdasalueelle saadaan puhdasta raakavettä oman käsittelylaitoksen kautta ja alueella sijaitsevat omat jäteveden puhdistamot sekä oma biovoimalaitos, joka on yhdistetty Fingridin kantaverkkoon. Alueelle saapuu rautatieyhteys.¹⁵

Jämsän kaupunki laati vuonna 2021 selvityksen Kaipolan tehdasalueen ympäristön kaavatilanteesta. Alueella vaikuttaa tällä hetkellä oikeusvaikutteinen Jämsän taajamayleiskaava, jossa käyttötarkoitus on merkinnällä T (Teollisuus- ja varastoalue). Lisäksi alueella vaikuttaa myös 2019 hyväksytty taajamaosayleiskaava 2030, jossa tehdasalueen käyttötarkoitusmerkintä on T/kem (Teollisuus- ja varastoalue, jolla on merkittävä, vaarallisia kemikaaleja valmistava tai varastoiva laitos. Alue on tarkoitettu puunjalostustoimintaan.

Kaavatilanteen selvityksessä mainitaan myös, että mikäli alueelle tuleva toiminta on vastoin voimassa olevia kaavoja, on kaavojen sisältöjä muutettava. Kaavaprosessin keston arvioksi on esitetty alustavasti noin vuosi, mikä johtuu pääosin maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämistä määräajoista. Jämsän kaupungilla itsellään on kuitenkin valmius edetä kaavoituksessa erittäin ripeästi, mikäli kaavamuutokselle ilmenee tarvetta.

¹³ UPM, 2022

¹⁴ UPM, 2022

¹⁵ Ramboll, 2022

Halli

Halli on noin 1100 asukkaan taajama Jämsässä ja siellä sijaitsi vuoteen 2013 asti ilmavoimien varuskunta.¹⁶ Entiselle varuskunta-alueelle kaavailtiin datapuistohanketta NxtVn, mutta hanke on sittemmin kariutunut.¹⁷

NxtVn-hanketta varten alueelle laadittiin asemakaava, jonka Jämsän kaupungin valtuusto hyväksyi 2016. Kaava mahdollistaa alueelle datakeskustoimintojen sekä niitä palvelevien oheistoimintojen sijoittamisen. Lisäksi alueelle saa sijoittaa logistiikka-, toimisto-, koulutus- ja majoitustiloja sekä energiahuoltorakennuksia ja -rakennelmia. Korttelialueen kerrosalasta saa enintään 10% käyttää majoitustiloja varten. Jos alueelle rakennetaan sähköasema, se tulee aidata turvallisuusmääräysten mukaisesti. Alueen käytön ja sen kehityksen suunnasta riippuen alueelle saattaa tulevaisuudessa tulla tarvetta kaavamuutoksille.

Alueella toimii nykyisellään Patria Aviation Oy, Scandinavian Seaplanes Oy ja CSI Composites Oy, jotka ovat kaikki korkean

¹⁶FCG, 2019
¹⁷ Ilta-lehti, 2020

KOMMENTTI: Hallin lentokenttä ei ole nykyisellään siviili-ilmailukäytössä, mutta sen avaaminen tähän sisältää potentiaalia yritystoiminnan näkökulmasta.

Myllymäki green field (II-alue)

Myllymäen greenfield teollisuusalue sijaitsee Jämsänkosken lounaispuolella. Alueella on noin 16 hehtaaria rakennusvalmiita tontteja teollisuuden ja teknisten palveluiden tarpeeseen. Tontteja on kaavoitettu 31 kappaletta, ja niiden pinta-alat vaihtelevat 2 000 – 18 000 neliömetriin. Myllymäen alueelta valtatielle 9 on 7 km matkaa. Myllymäen alue on maaperältään hiekkamaata ja sen korkeuserot ovat vähäisiä.¹⁸

Myllymäen II-alueen vieressä sijaitsee Myllymäki I-alue, joka on jo rakennettu ja toiminnassa. Molemmat alueet yhteenlaskettuna pinta-ala on yhteensä noin 50 hehtaaria. Myllymäen II-alue alue toimii mm. FinnMetkojen näyttelyalueena.¹⁹

^{18,19} Jämsä, 2022

KOMMENTTI: Myllymäen II-alue toimii nykyisellään hyvänä varalaskupaikkana teolliselle toiminnalle, jonka etuna on sijoittua Jämsään, mutta esimerkiksi Kaipolan alue tai Halli ei ole soveltuva kohde.

Viranomaiset ja muut uudistuvan teollisuuden edellytysten kannalta merkittävät sidosryhmät

Monet valtakunnallisesti merkittävät hankkeet, kuten rata- ja väylähankkeet ovat uudistuvan teollisuuden toimintaedellytysten kannalta oleellisia. Tärkeitä tahoja valtakunnallisten hankkeiden sekä niihin vaikuttamisen näkökulmasta ovat ELY:n ja AVI:n sekä Väyläviraston kaltaiset viranomaiset, erilaiset etujärjestöt ja yhdistykset, sekä kansanedustajat ja ministeriöt.

Liikenne- ja viestintäministeriön alainen Väylävirasto huolehtii liikenteen palvelutasosta valtakunnan tasolla. Väyläviraston muita vastuualueita ovat valtakunnallisen väyläverkon suunnittelu, väylien kehittäminen, väylien palvelutason ylläpito, osallistuminen liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiseen, talvimerenkulun järjestäminen sekä liikenteenohjauksen järjestäminen.²⁰

ELY (elinkeino-, Liikenne- ja ympäristökeskus) toimii paikallisten keskusten kautta. ELY-keskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Tehtävät jakautuvat kolmeen osa-alueeseen: elinkeinot, työvoima ja osaaminen; liikenne ja infrastruktuuri sekä ympäristö ja luonnonvarat. Jämsä kuuluu Kesi-Suomen ELY-keskuksen alueeseen.²¹

AVI (aluehallintoviranomainen) edistää alueellisesti perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. AVI hoitaa myös alueellisesti lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä.²²

Jämsä vaikuttaa myös Pro Ysitie ry:ssä. Pro Ysitie ry:n tavoitteena on edistää 9- tien ja sen rinnalla kulkevan rautatien – ysiväylän kehittymistä. Pro-ysitie yhdistys toteaa strategiassaan seuraavaa:

”Oleellista on tukea sellaisia hankkeita, jotka parhaalla mahdollisella tavalla parantavat tavaralogistiikan tehokkuutta, ihmisten matkaketjujen toimivuutta ja sitä kautta eri alueiden ja koko Suomen kilpailukykyä. Myös resurssien käytössä on löydettävä ratkaisumalleja, jotka tukevat liikennejärjestelmän kehittämistä kokonaisuutena ja turvaavat kuljetukset eri yhteysväleillä.”²³

Pro Ysitie ry:ssä toimimisen lisäksi Jämsän nykyinen elinvoimajohtaja on mukana Valtatie 24 vapaamuotoisemmassa edunvalvontayhteistyössä.

Viestiminen ja vaikuttaminen kansanedustajien kautta päätöksentekoon on Jämsän kaltaisen kaupungin kannalta oleellista. Jämsäläiset kansanedustajat ovat vieneet eduskunnassa eteenpäin muun muassa Jämsän kannalta oleellisen Lahdenperä-Jämsä rataoikaisu-hankkeen rahoitusta.

Kansanedustajiston lisäksi yhteys suoraan ministeriöihin on myös tarpeen, sillä ministeriöiden päätettävänä ja valmisteltavana on useita uudistuvan teollisuuden kannalta

²⁰ Väylävirasto, 2022

²¹ ELY-keskukset, 2022

²² AVI, 2022

²³ Pro Ysitie, 2022

TEM: Uudistuvan teollisuuden strategia 2021

TEM:n Uudistuvan teollisuuden strategian (2021) mukaan Suomeen tehtäviin teollisiin investointeihin vaikuttavat monet osatekijät, kuten osaaminen, työvoima, lainsäädäntö, rahoitus, verot ja tuet, infrastruktuuri ja energia sekä yhteiskunta. Tärkeimmiksi syiksi investointipäätökselle Suomessa ja Suomeen nähtiin strategian mukaan mahdollisuus kotimaan ja EU:n sisämarkkinoiden hyödyntämiseen. Yritysostoja tehtäessä päätöksen syyksi mainittiin strategiassa myös suomalaisen tietotaidon hankkiminen.

Strategiassa (TEM 2021) todettiin, että talouspolitiikalla voidaan edesauttaa sellaisen ympäristön luomista, jossa Suomeen on houkuttelevaa investoida. Tällaisia keinoja ovat koulutukseen ja osaamiseen panostaminen, työmarkkinainstituutioiden joustavuuteen panostaminen, kustannustason kilpailukykyyn panostaminen sekä innovaatiotoiminnan tukeminen julkisin varoin tietyissä tapauksissa.

Teolliseen toimintaan vaikuttava lainsäädäntö ja lupaprosessit

Teollisuuden lupaprosessit Suomessa

Lupaprosesseilla on merkittävä rooli uuden teollisuuden syntymisessä. Tätä työtä varten toteutettujen haastattelujen sekä EK:n tilaaman raportin²⁴ perusteella lupaprosessien hitaus, heikko ennakoitavuus ja raskas byrokratia vaikuttavat investointien tekemiseen jo niiden suunnitteluvaiheessa. Toisaalta merkittävässä roolissa etenkin aloittavien ja pienempien yritysten kohdalla on myös luvanhakijan perehtyneisyys säädöksiin ja määräyksiin sekä niiden tulkintaan ja itse lupaprosessiin ja sen vaiheisiin.

Tällä hetkellä teollisen toiminnan lupaprosessit Suomessa jakautuvat useille viranomaisille: ELY-keskusten tehtävänä on alueellinen ympäristön tilan seuranta, ympäristönsuojelu, luonnonsuojelu, alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito, kemikaalien käytön valvonta sekä vesivarojen käyttö ja hoito. Ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisia ympäristölupa-asioita hoitavat aluehallintovirastot (AVIt) sekä kunnan ympäristövalvontaviranomaiset. Valvonnasta vastaa kunnan ympäristövalvontaviranomaisten lisäksi ELY-keskukset.²⁵

²⁴ EK, 2022

²⁵ Tukes, 2022

Teollinen toiminta ja olosuhdevalvonta

VIRANOMAINEN	ASIA
AVI:t, ympäristö	Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupa-asoiden ratkaiseminen. Säädöksissä on määräykset siitä, mitkä toiminnot tarvitsevat luvan sekä milloin asian käsittelee AVI ja milloin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.
Kunnan ympäristövalvontaviranomaiset	Ympäristöluvat ja -valvonta, pienemmät kohteet
ELY-keskukset, ympäristövastuualue	ELY-keskusten tehtävänä on alueellinen ympäristön tilan seuranta, ympäristönsuojelu, luonnonsuojelu, alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito sekä vesivarojen käyttö ja hoito. Ympäristönsuojelu- ja vesilain mukaisia ympäristölupa-asioita hoitavat aluehallintovirastot ja valvontaa ELY-keskukset Kemikaalien käytön valvonta
Kunnan terveydensuojeluviranomainen	Kunnan asukkaiden elinympäristön terveellisyyden valvonta
Työsuojeluviranomaiset	AVI valvoo, että työolot ovat kunnossa. Kemikaalien käytön valvonta Työsuojelu vaarallisten kemikaalien käsittelylaitoksilla Kemikaaliturvallisuuslain tarkoittamien pölyräjähdysvaarallisten kohteiden valvonta, joissa ei kemikaaleja (ATEX)
Pelastuslaitokset	Vaarallisten kemikaalien vähäisen käsittelyn tai varastoinnin valvonta, ilmoitukset ja valvontakäynnit Ulkoiset pelastussuunnitelmat turvallisuusselvitystä edellyttäville kohteille Pelastuslain mukainen valvonta kohteissa
Säteilyturvakeskus (STUK)	Säteilyn käyttöluvut ja valvonta teollisuudessa, ympäristön säteilyturvallisuuden valvonta
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	VAK- turvallisuusneuvonantaja
Museovirasto	Kiinteät muinaisjäännökset ovat keskeinen osa arkeologista kulttuuriperintöämme ja ne on rauhoitettu muinaismuistolailalla muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta. Museovirasto vastaa arkeologisen kulttuuriperinnön vaalimisesta Suomessa yhdessä maakuntamuseoiden kanssa.
Kunta	Kaavoitus, rakennusluvut
Maanmittauslaitos	Kiinteistöihin kohdistuvien käyttöoikeuksien ratkaiseminen, kaivostoimintaan tarvittavien käyttöoikeuksien lunastaminen suoritetaan kaivostoimituksessa

Lähde: Tukes, <https://tukes.fi/tee-nain/valvonta/kuka-valvoo-mitakin>.

TEM: Uudistuvan teollisuuden strategia 2021

TEM:n Uudistuvan teollisuuden strategiassa (2021) todetaan, että ” Suomen on pidettävä huolta siitä, että teollisuuden toiminta- ja investointiympäristö on Suomessa kannustava ja houkutteleva.” Tähän liittyen Suomen hallitus päätti edellä mainituista toimenpiteistä, joiden strategiassa mainittiin liittyvän teollisuuden toimintaedellytyksiin:

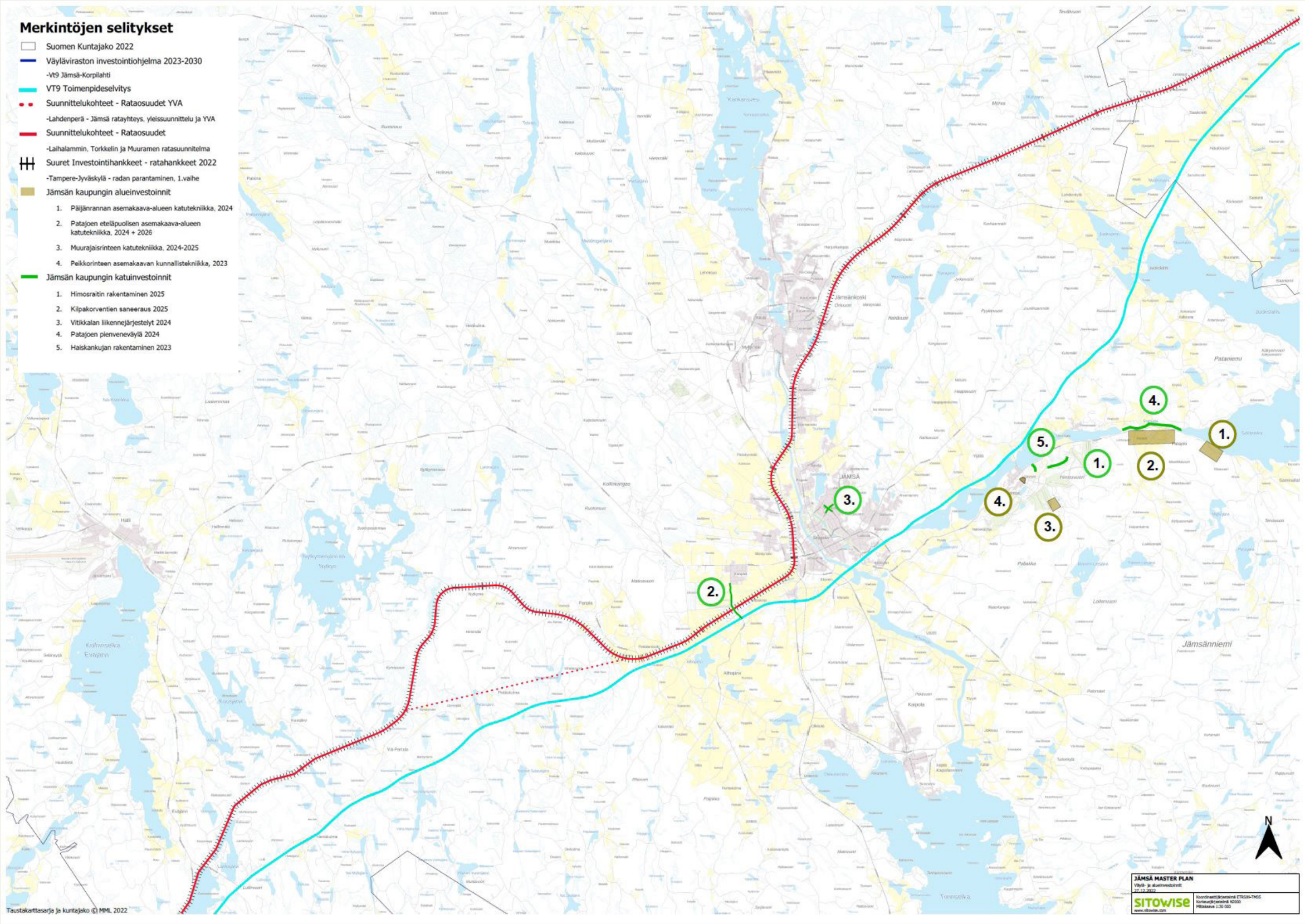
- Sähkövero alennetaan EU:n sallimaan minimitasoon vuonna 2021 samalla, kun energiasaastavuuden yritysten energiaveronpalautuksesta luovutaan vaiheittain.
- Päästökauppakompensaation tilalle valmistellaan uusi teollisuuden sähköistymisen ja uudistumisen tuki.
- Väylämaksujen puolittamista jatketaan.

KOMMENTTI: Valtiotasolla tehdyt toimenpiteet teollisuuden toimintaedellytyksiin vaikuttavat siihen, millaisena Suomi ja tätä myöten Jämsän seutu teollisten investointien kannalta näyttäytyy. Käytännön arki voi kuitenkin näyttäytyä etenkin nykyisellään haastavammalta kuin mitä tilanne on tavoitteissa.

Liikenne ja infrastruktuuri

Liikennehankkeet kartalla

Jämsässä vaikuttavat valtakunnalliset ja kunnalliset hankkeet.

Maankäyttö

Kaavoitus

Jämsän maankäyttöä ohjaavat maakuntakaava, yleiskaavat, osayleiskaavat ja tarkimmalla tasolla asemakaavat.²⁶

Keski-Suomen maakuntakaava 2040

Maakuntakaava on yleispiirteinen suunnitelma maakunnan alueiden käytöstä ja siinä kuvataan perusratkaisuja esimerkiksi 10-20 vuoden aikavälille. Maakuntakaavassa voidaan tarkastella esimerkiksi isojen kauppakeskusten sijoittumista, päätieverkoston kehittämistarpeita ja maa-ainesten ottoon liittyviä asioita.²⁷ Nykyinen voimassaoleva maakuntakaava on saanut lainvoiman 2020.²⁸

Keski-Suomen maakuntakaavaa vuodelle 2040 ollaan parhaillaan päivittämässä.²⁹ Voimassa olevaa maakuntakaavaa päivitetään kertyneiden muutostarpeiden mukaisesti. Maakuntakaavan laadinta pohjautuu Keski-Suomen strategiaan 2025-2050 ja siinä tehtyihin valintoihin. Tavoitteena on, että päivitykset vastaavat toimintaympäristön muutoksiin ja alueidenkäytöllisiin vaateisiin ja ne liittyvät erityisesti seudullisesti merkittävän tuulivoiman, liikenteen ja hyvinvoinnin aluerakenteeseen.³⁰

Yleiskaava

Yleiskaava on kunnan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma. Sen tehtävänä on yhdyskunnan eri toimintojen, kuten asutuksen, palvelujen ja työpaikkojen sekä virkistysalueiden sijoittamisen yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen. Yleiskaavoituksella ratkaistaan tavoitellun kehityksen periaatteet, ja yleiskaava ohjaa alueen asemakaavojen laatimista. Yleiskaava

voi koskea koko kuntaa tai sen tiettyä osa-aluetta, jolloin sitä kutsutaan osayleiskaavaksi.³¹

Yleiskaava on joustava kaavamuoto. Se voi olla luonteeltaan hyvinkin strateginen ja yleispiirteinen lähestyen maakuntakaavan esittämistapaa. Toisaalta yleiskaava voidaan laatia tarkaksi suoraan rakentamista ohjaavaksi. Tällaisia yleiskaavoja on laadittu erityisesti ranta- ja kyläalueille. Myös tuulivoimarakentamisen ohjaamisessa yleiskaavan rooli on vahvistunut. Kunta vastaa yleiskaavan laatimisesta. Kaavan hyväksyy kaupungin- tai kunnanvaltuusto. Jos kunnat ovat laatineet yhteisen yleiskaavan, sen hyväksyy kuntien yhteinen toimielin.³²

Asemakaavoitus

Jämsän kaupungin kaavoitustoimi valmistelee ja ohjaa kaupungin aluetta koskevaa kaavoitusta. Kaavat ovat nähtävillä julkisessa karttapalvelussa sekä vuosittain julkaistavassa lakisääteisessä kaavoituskatsauksessa. Tuorein kaavoituskatsaus hyväksyttiin Jämsän elinvoimalautakunnassa 15.12.2022.³³

Tällä hetkellä vireillä oleviin asemakaavoihin kuuluu muun muassa Jämsän rautatieaseman seudun asemakaavan muutos. Hankkeessa on tarkoitus tutkia mahdollisuutta sijoittaa liikerakentamista Jämsän rautatieaseman seudulle. Mahdollisuuksia erilaisten toimintojen sijoittamiseen tutkitaan tarkemmin taajamaosayleiskaavan yhteydessä, jonka jälkeen asemakaavaa viedään eteenpäin.³⁴

Vuonna 2021 laadittiin asemakaavoituksen tueksi kaksi selvitystä siitä, minne vakituista asumista voitaisiin Jämsän kaupungin alueella osoittaa lisää. Lisäksi kolmannella selvitystyöllä tutkittiin asemakaava-alueiden ulkopuolisia ranta-alueita ja minne niistä

olisi kuntatalouden näkökulmasta edullisinta osoittaa lisää vakituista asumista.³⁵ Selvitysten mukaan Himoksen alueelle vakituisen asumisen osoittaminen heikentää majoituspalveluita tarjoavien yritysten toimintaedellytyksiä. Ranta-alueilla vaikutukset loma-asutuksen muuttamisesta vakituiseen asumiseen riippuvat siitä, miten rannat sijoittuvat yhdyskunta- ja palvelurakenteessa.

Maapoliittisen ohjelman uudistus

Jämsää koskevat maankäytön keskeiset periaatteet linjataan kaupungin maapoliittisessa ohjelmassa, jolla ohjataan maanhankintaa, kaavoitusta, tontinluovutusta, kunnallistekniikan rakentamista ja asuntotuotantoa sellaisin tavoittein, joihin on yhteisesti sitouduttu. Maapolitiikka perustuu kaupunginvaltuuston hyväksymään strategiaan. Nykyisen maapolitiikan pohjana oleva kaupungin strategia linjaa, että Jämsän tulisi olla valtakunnallinen johtava matkailu- ja lomanviettoalue sekä kasvava ja houkutteleva teollisuus- ja logistiikkakeskus.³⁶

Nykyinen maapoliittinen ohjelma linjaa myös seuraavaa: ”Maapolitiikan johdonmukaisella noudattamisella tuetaan hallittua väestönmuutosta, varaudutaan eri väestöryhmien tarpeisiin, edistetään pienteollisuuden ja palveluyritysten työpaikkojen lisääntymistä, pyritään pitämään asuntotonttien hinnat kohtuullisina, toteutetaan toimivaa ja ekologisesti taloudellista yhdyskuntarakennetta, parannetaan palvelujen saatavuutta sekä viihtyisän ympäristön syntymistä.”³⁷

Maapoliittista ohjelmaa ollaan uudistamassa vuoden 2023 aikana. Uudistus tulee antamaan askelmerkit sille, mitä maankäytön työkaluja Jämsä voi seuraavien vuosien aikana käyttää kehityksen ohjaamisessa.

²⁶ Jämsä, 2021

²⁷ Jämsä, 2022

²⁸ Jämsä, 2021

²⁹ Jämsä, 2022

³⁰ Keski-Suomi, 2022

³¹ Ympäristöhallinto, 2022

³² Ympäristöhallinto, 2022

³³ Jämsä, 2022

³⁴ Jämsä, 2021

³⁵ Jämsä, 2021

³⁶ Jämsä, 2016

³⁷ Jämsä, 2016

Työllisyys ja osaaminen Jämsässä

Työllisyyden edistäminen on Jämsässä strategisesti merkittävä asian. Jämsän elinvoimaohjelma 2020 toteaa: ”Yritysten toimintaa kehitetään osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi. Uusien koulutusmahdollisuuksien aktiivinen kehittäminen yhteistyössä alueen oppilaitosten kanssa takaa jatkossakin riittävän työvoiman saatavuuden jämsäläisille yrityksille.”

Työpaikat ja työllisyystilanne

Master plan työtä varten tehtyjen haastattelujen ja työpajojen viestinä oli, että suurin osa Jämsän nykyisistä työpaikoista on tuotannossa ja ammattikoulutusta vaativissa tehtävissä. Tätä tukee myös tilastotieto. Vuoden 2018 Tilastokeskuksen tilaston mukaan Jämsän kaikista työpaikoista suurin osa on palveluissa (29%), jalostuksessa (19%), teollisuudessa (16%), terveys- ja sosiaalipalveluissa (8%) sekä Tukku- ja vähittäiskaupassa (5%).

Jämsän työpaikkaomavaraisuus vuonna 2020 oli 99,8%. Työpaikkaomavaraisuus kuvaa alueen väestön ja työpaikkojen välistä suhdetta. Työllisyysaste vuonna 2020 oli Jämsässä 67,8%. Kaipolan paperitehtaan sulkeminen aiheutti piikin työttömyytilastoon vuonna 2020, mutta sittemmin tilanne on korjaantunut ja työttömyys on laskenut. ³⁸

Tilastollisesti työvoiman ulkopuolella olevien suhteellinen osuus työvoimasta on pysynyt Jämsässä 1990-luvulta saakka suunnilleen samana. Keski-Suomea laajemmin tarkasteltaessa työttömät työnhakijat jakautuvat eri ikäryhmien välillä siten, että eniten työttömiä on nuorissa ja toisaalta yli 60-vuotiaissa. ³⁹

^{38, 39} Jämsä, 2022

Koulutus ja osaaminen

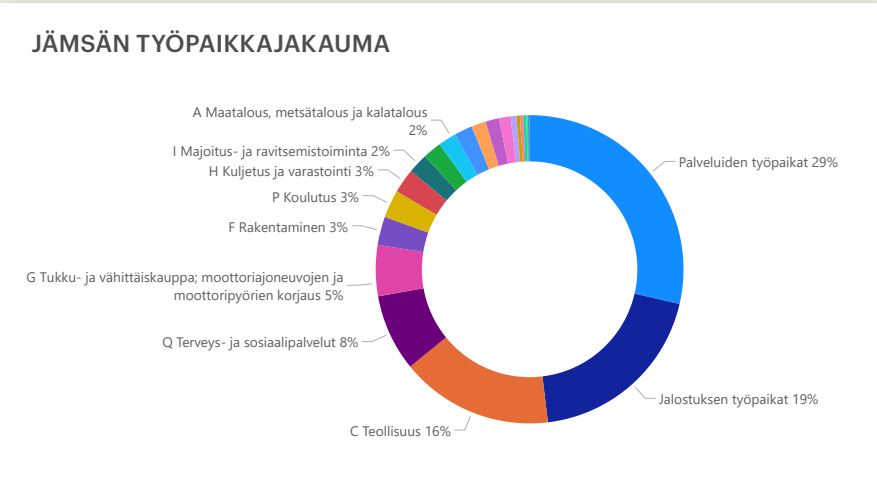
Jämsässä on ammattikoulu, jossa voi opiskella ammatillisen perustutkinnon lisäksi erilaisissa osatutkinnoissa ja lyhytkoulutuksissa. Yhteensä Jämsän ammattikoulussa opiskelee nykyisin noin 600 nuorta ja 900 aikuista keskimäärin 28 erilaisessa ammatillisessa tutkinnossa (perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto). ⁴⁰

Keski-Suomen TE-toimisto järjestää Rekrykoulutusta, jossa yritysten tarpeisiin koulutetaan täsmäkoulutuksella osaajia. ELY-keskus maksaa koulutuksesta 70% ja yrityksen maksettavaksi jää 30%. Koulutus räätälöidään yrityksen tarpeisiin ja sen kesto on noin 3-9 kuukautta. Varsinaisen teoriakoulutuksen voi tarjota oppilaitos, esimerkiksi Jämsässä Gradia, ja lisäksi koulutukseen kuuluu työssäoppimista. Koulutus on tarkoitettu työttömille tai työttömyysuhan alaisille henkilöille, kuten lomautetuille ja osa-aikaisille sekä määräaikaisille työntekijöille, joiden työsuhde on päättyneessä. ⁴¹

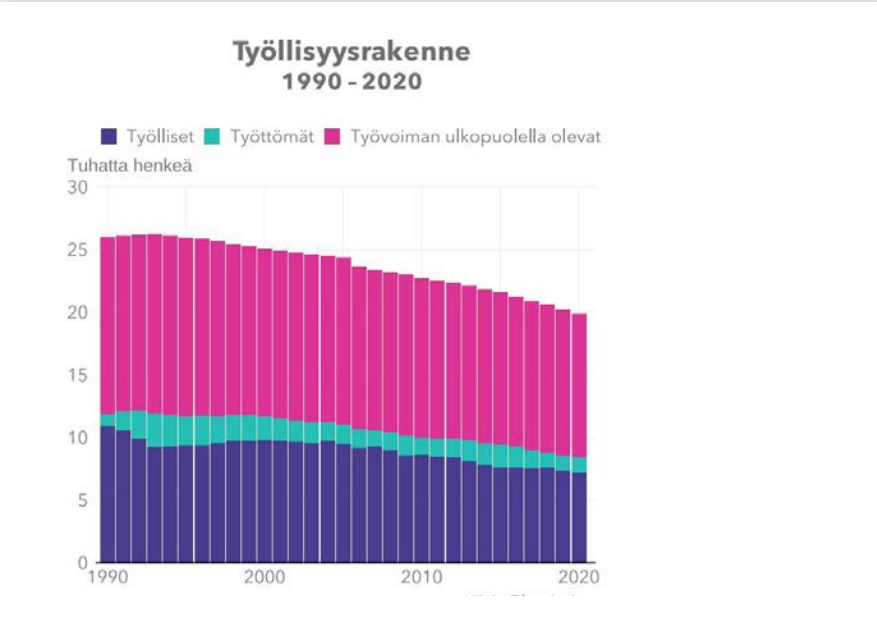
Syyskaudella 2022 muun muassa Patria Aerostructures Oy etsi rekrykoulutuksen kautta komposiittiosaajaa. Keski-Suomessa muita rekrykoulutuksella haettavia tehtäviä olivat asentaja teollisuuden kunnossapitoon, traktoriasentaja sekä kylmäasentaja.

⁴⁰ Jämsä Gradia, 2022

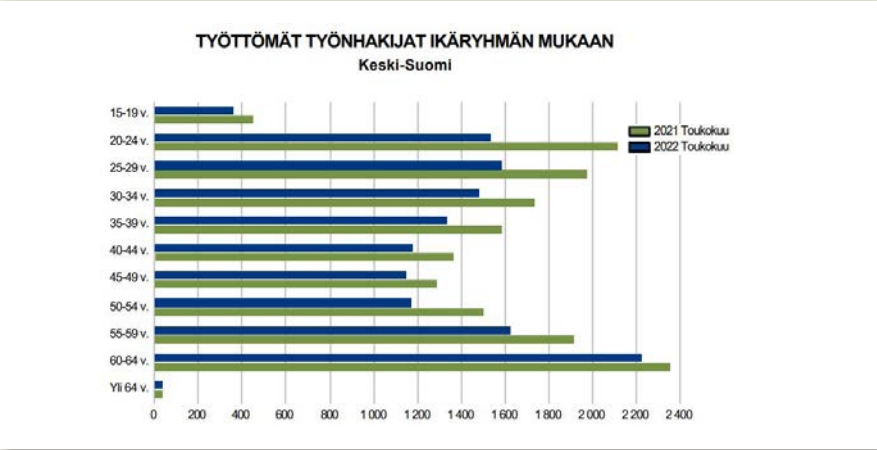
⁴¹ Työmarkkinatori Rekrykoulutus, 2022

Lähde: Tilastokeskus 2018

Lähde: Jämsän kuntakortti 2022

Lähde: Keski-Suomen työllisyyskatsaus 2022

Asuminen, palvelut ja vapaa-aika Jämsässä

Jämsän kaupunki muodostuu kuudesta taajamasta. Taajamia ovat Seppola (keskusta), Jämsänkoski, Kaipola, Koskenpää, Halli, Länkipohja ja Himos. Kunnan taloustilanne huomioiden taajamien kehityksessä on huomioitava rajalliset resurssit.

Jämsän kaupunkirakenne ja julkiset palvelut

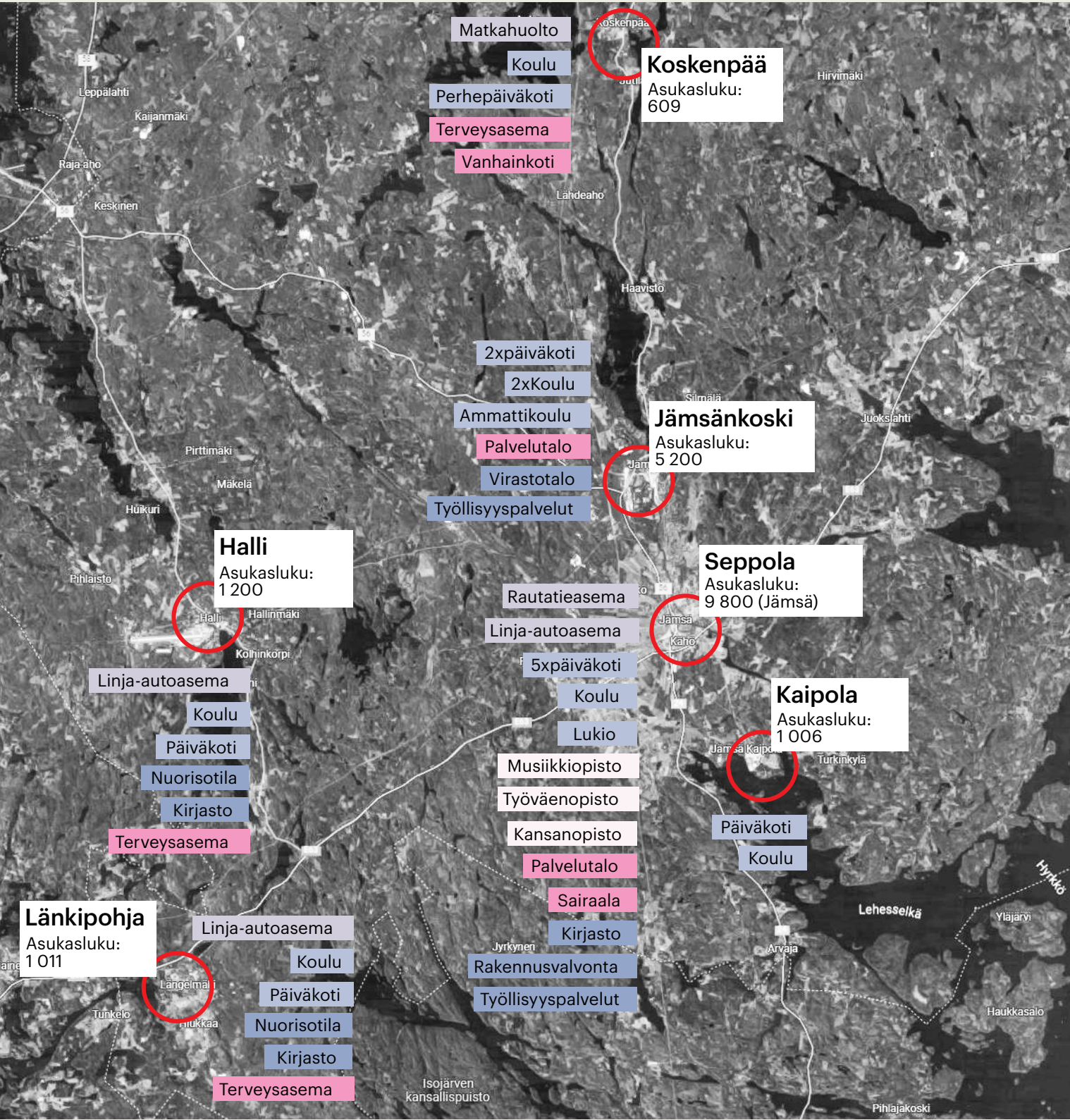
Viereinen karttakuva kuvaa Jämsän kuuden eri taajaman julkisen palvelurakenteen. Seuraavalle sivulle on koottu taajamien kaupallisten palveluiden sisältö ja sijoittuminen.

Tätä työtä varten toteutetuissa asiantuntijahaastatteluissa todettiin arjen peruspalveluiden olevan esimerkiksi lapsiperheiden näkökulmasta hyvällä tasolla. Muun muassa kouluja ja päiväkoteja löytyy lähes kaikista kuudesta taajamasta. Jämsässä vesistö ja muut luontoarvot muodostavat myös erityisen vetovoimatekijän asumisen näkökulmasta.

Liikkuminen ja liikkumisen palvelut

Jämsän joukkoliikennettä hoitaa kunnan järjestämä normaali linja-autoliikenne, kutsuohjattu palveluliikenne sekä jotkin kaupalliset vuorot (etenkin Tampereen ja Jyväskylän suuntaan). Tätä master plan työtä varten järjestetyssä maankäytön työpajassa keskusteltiin joukkoliikenteen edellytyksistä ja todettiin, että joukkoliikenteen asiakaskunnan vähyys ei houkuttele kaupallisia toimijoita järjestämään joukkoliikennettä Jämsään. Toisaalta osa väestöstä tarvitsee liikkuaan joukkoliikennepalveluita. Kutsuohjattu palveluliikenne, eli Pali-liikenne on tapa palvella suhteellisen tehokkaasti tarvetta.

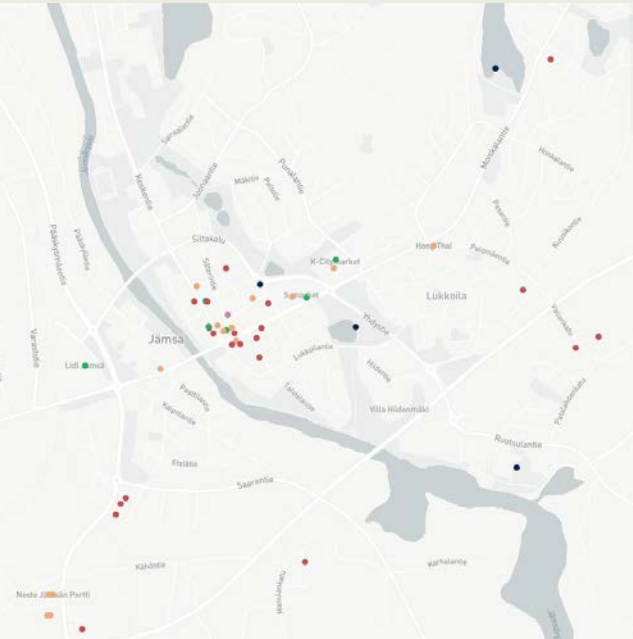
Maankäytön työpajassa sivuttiin myös mikroliikkumisen muotoja, kuten sähköpotkulautoja, mutta niiden käyttöönotto edellyttäisi, että joku yksityinen toimija pyörittäisi toimintaa itsenäisesti, sillä kaupungin on haastavaa tukea toimintaa rahallisesti. Toistaiseksi tällaisia toimijoita ei ole vielä löytynyt.

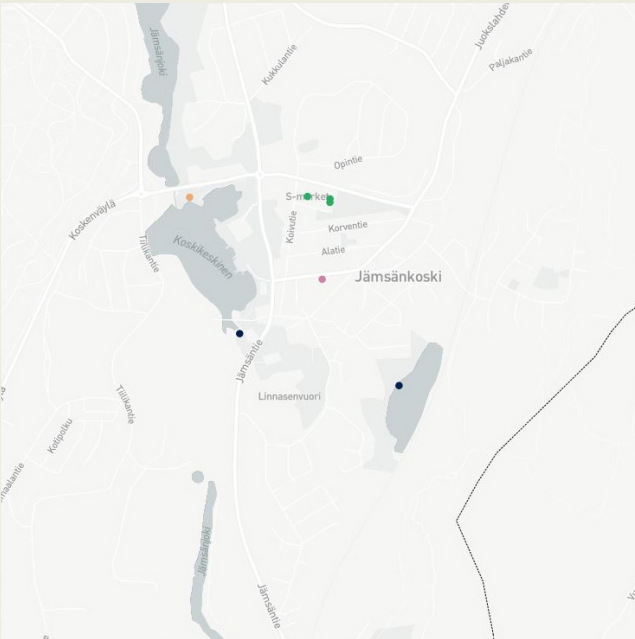
Lähde: Jämsän karttapalvelu, asukasmäärät: Tilastokeskus 2019

Jämsän taajamien kaupallinen palvelurakenne

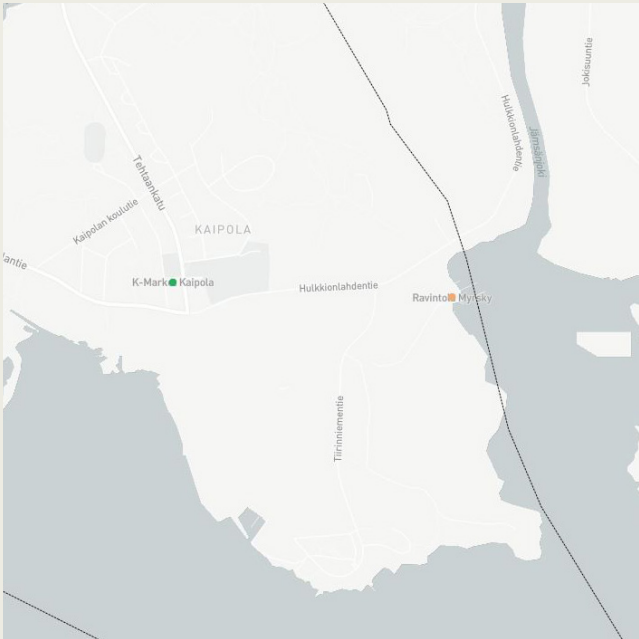
- Päivittäistavara
- Kauppa
- Ravintola / kahvila / baari
- Kulttuuripalvelu
- Apteekki

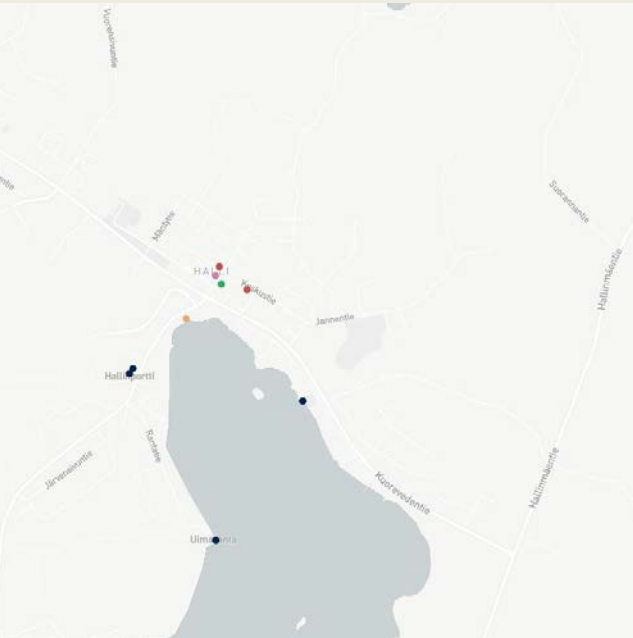
Seppola

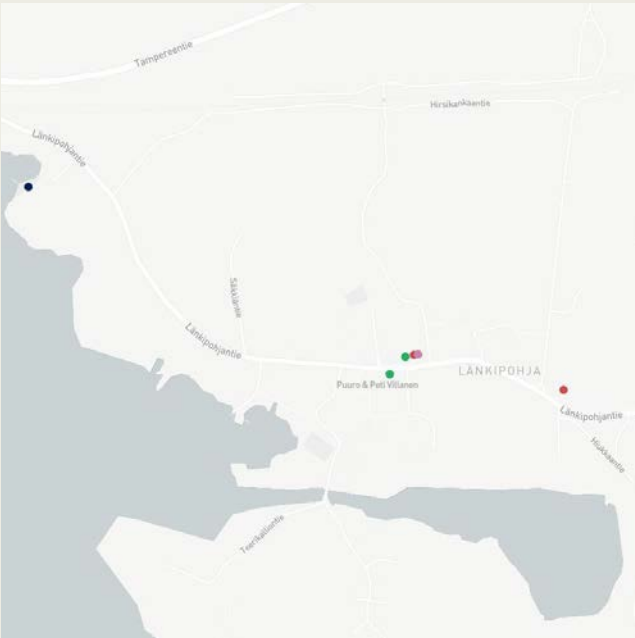
Jämsänkoski

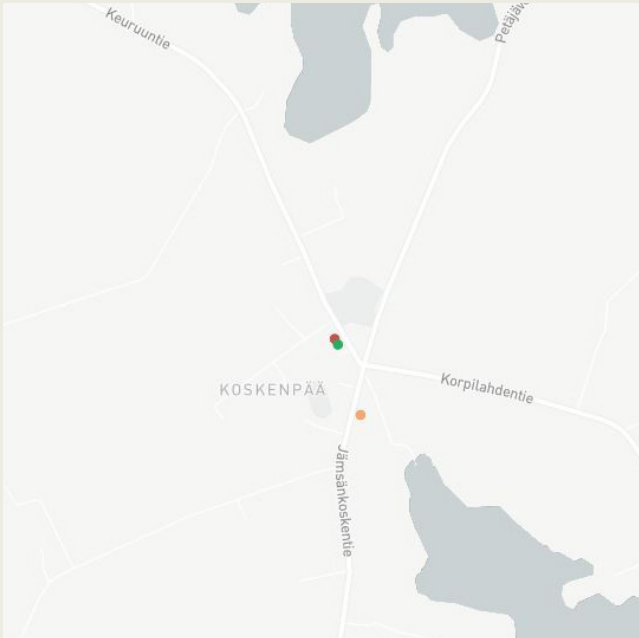
Kaipola

Halli

Läkipohja

Koskenpää

Lähde: Chaos app / Openstreetmap services

Asemanseudun kehitys

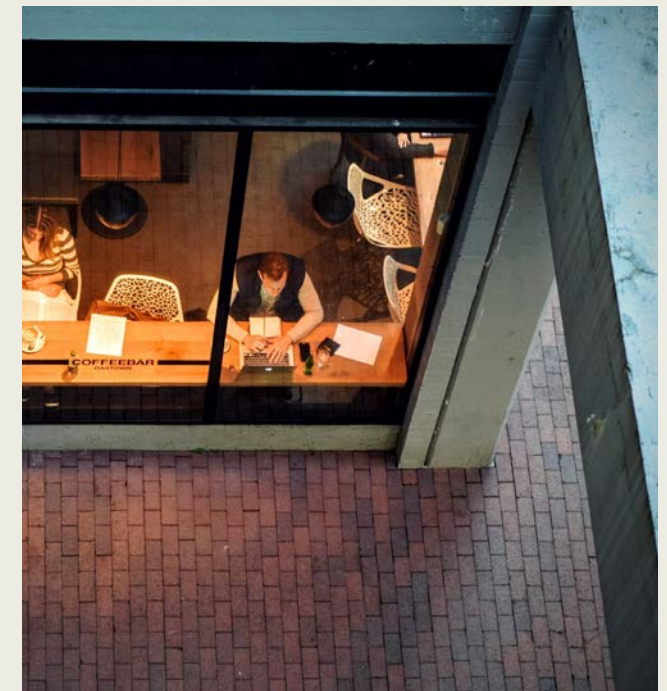
Väylävirasto suunnittelee ja toteuttaa vuosina 2020-2024 Tampereen ja Jyväskylän välisen radan kehittämis- ja perusparannustoimenpiteitä. Hanke tähtää liikenteen sujuvuuden ja kapasiteetin parantamiseen. Hankkeelle asetettuja tavoitteita ovat muun muassa rataverkon käytettävyyden ja täsmällisyyden parantaminen sekä junaliikenteen sujuvoittaminen kaksoisraiteilla ja ohituspaikoilla sekä uudella tunneliin sukeltavalla Lahdenperä-Jämsä-rataoikaisulla.⁴²

Kaavoituskatsauksessa 2021 todetaan, että Jämsän sijainti Tampere-Jyväskylä radan varrella on oivallinen ja näin ollen Seppolassa sijaitsevan Asemanseudun nykyistä tehokkaampaa maankäyttöä olisi syytä selvittää. Asemanseudun ympäristöön olisi tarkoituksenmukaista laatia yleissuunnitelmatasoinen selvitys siitä mitä toimintoja voitaisiin alueelle osoittaa.

⁴² Jämsän kaavoituskatsaus 2021

Yhteenveto

Jämsän nykytila uudistuvan teollisuuden näkökulmasta.

Teollinen ympäristö

Suomessa suurimmat teollisuudenalat myydyn tuotannon arvossa mitattuna ovat metalliteollisuuden tuotteet, metsäteollisuuden tuotteet ja kemianteollisuuden tuotteet.

Jämsän tila- ja tonttitarjonta erikokoisille teollisuuden yrityksille on kattava.

Kaipolasta löytyy valmista tilaa teollisen mittakaavan toiminnalle. Halli tarjoaa pienemmälle, mutta korkeaa osaamista vaativalle toiminnalle puitteet, erityisesti mikäli Hallin lentokenttä saadaan myös siviili-ilmailun käyttöön. Myllymäen II-alue valmiiksi kaavoitettuine yritystontteineen toimii koko seudun teollisuudelle hyvänä sijoittumisen reservinä.

Sijainti ja saavutettavuus

Jämsän sijainti Keski-Suomessa, sisävesistön äärellä on eri näkökulmista katsoen joko hyvä tai haastava. Absoluuttista vastausta sijainnin ”hyvyydestä” ei ole, vaan se riippuu tarkasteltavasta toiminnasta.

Jämsän etuna sisämaan verrokkisijainteihin verrattuna on rautatieyhteys suoraan satamiin, erityisesti Raumalle. Tämä on oleellinen edellytys raskaalle teollisuudelle. Tätä työtä varten tehtyjen haastattelujen perusteella kuljetuskustannukset kauemmaksi satamista ovat kuitenkin asia, joka saattaa estää investoimasta sisämaahan, ellei sijainnista löydy muuta merkittävää hyötyä, esimerkiksi materiaalisaahtavuuteen liittyen.

Työllisyys ja osaaminen

Jämsän työllisyysaste oli vuonna 2020 67,8%.

Suurin osa Jämsän työpaikoista sijoittuu palveluihin, jalostukseen ja teollisuuteen. Jämsässä on oma ammattikoulu ja lukio. Lähimmät korkeakoulut sijaitsevat Jyväskylässä ja Tampereella.

Jämsässä on rakenteellista työttömyyttä ja kohtaanto-ongelmaa, eli yritysten osaamistarpeet eivät kohtaa työttömänä olevien tekijöiden kanssa.

Kaupunkirakenne ja palvelut

Kuntaliitosten myötä toisistaan verrattain etäällä olevat kuusi taajamaa muodostavat Jämsän kaupunkirakenteen. Seppola on Jämsän keskustaajama. Kaupallisista palveluista suurin osa sijoittuu Seppolaan.

Julkiset palvelut jakautuvat taajamien kesken ja esimerkiksi jokaisesta taajamasta löytyy nykyisellään koulu. Oleellisia kunnallisia palveluita ja virastoja on jaettu Jämsänkosken ja keskustaajama Seppolan kesken.

03 Uudistuvan teollisuuden master plan

Jämsän menestyvä uudistuva teollisuus rakentuu mittakaavaltaan ison teollisen tuotannon ja vahvan PK-sektorin (pienet ja keskisuuret yritykset) varaan. Molemmissa on nykyisellään kehittämisen varaa ja Jämsän on määrätietoisesti priorisoitava ja kohdennettava rajallisia resurssejaan siten, että julkiset toimet ja tuki ohjautuvat tehokkaasti näiden sektorien tukemiseen.

Uudistuva teollisuus Jämsässä - strateginen ratkaisu

Jämsän alueen teollista toimintaa on leimannut alusta saakka metsäteollisuus. Se on tuonut alueelle työtä, osaamista ja vaurautta. Yhden toimialan voimakas rooli ja suuret tuotantoyksiköt, erityisesti Jämsän kaltaisessa pienen asukasmäärän kaupungissa sisältävät kuitenkin myös haasteita. Muun muassa teollisen toiminnan monimuotoisuuden ylläpitäminen, pk-sektorin yritysten roolin tunnistaminen ja toiminnan tukeminen siinä toimintaympäristössä eivät ole itsestäänselvyksiä. Läsnä on myös jatkuva riski suurten tehdasyksiköiden alasajosta ja sen vaikutuksista kaupungin ja sen asukkaiden toimintaan.

Tämä strateginen ratkaisu erittelee osa-alueittain teemoja, jotka ovat oleellisia uudistuvan teollisuuden toimintaedellytysten parantamiseksi Jämsässä. Lisäksi hahmotetaan sitä, missä Jämsä voi aktiivisesti vaikuttaa ja mikä on taas vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolella. Oleellinen osa strategista ratkaisua on hahmottaa ne toimenpidesuosituksiset, joilla konkreettisesti päästään tavoitteeseen, eli uudistuvan teollisuuden toimintaedellytysten parantamiseen, yritysten houkuttelemiseen Jämsään sekä tätä kautta työpaikkojen luomiseen.

Strategisen ratkaisun ydin:

- Elinvoimaisen PK-sektorin edistäminen ja ylläpito
- Teollisen mittakaavan toiminnan aktiivinen hakeminen
- Jämsästä vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta
- Koulutus ja osaaminen vastaamaan kysyntää
- Infrastruktuuriin liittyvät hankkeet ja kaupunkikehitys tukemaan uudistuvaa teollisuutta

Elinvoimainen PK-sektori

Monipuolisuuden kannalta on oleellista, että erilaisille osaajille löytyy töitä ja työpaikkoja. Näin alueelle voi muuttaa ja siellä voi elää laajempi joukko osaajia. Lisäksi näin rakentuneessa yrityskentässä kaikki ei asetu vain yhden kortin varaan, vaan kentän eläessä alue säilyttää kuitenkin elinvoimansa.

Jämsä on tunnistanut yhden toimialan ja yhden suuren tuotantoyksikön tuomat haasteet ja pyrkinyt myös ratkaisemaan niitä. Yksi ratkaisumalli on ollut PK-yritysten toimintaedellytysten parantaminen ja sitä kautta yritystoiminnan laajentaminen.

Jämsän seudun pk-teollisuuden master plan-selvityksessä (Jämsek Oy, 2010) tunnistettiin neljä panostuskohdetta, joihin tulisi keskittyä, jotta pk-yritysten toimintaedellytykset paranevat:

- PK-teollisuuden tahtotilan muodostaminen
- Yhteistyömallien radikaali uudistaminen
- Nykyisten teollisuusalueiden selkeä profilointi
- GreenTechPark-teollisuuspuiston perustaminen seudun keihäänkärjeksi.

Toimenpidelistaa voidaan pitää jälkikäteen arvioituna oikeansuuntaisena. Kaksi ensimmäistä toimenpidettä käsitteli PK-yritysten ja kaupungin yhteistyötä ja toimintaympäristön parantamista tahtotilan, kommunikaation, viranomaisyhteistyön ja päätöksenteon näkökulmista. Tätä työtä varten tehtyjen haastattelujen perusteella kommunikaatio ja yhteistyö yrittäjien ja kaupungin välillä on parantunut selvityksen (Jämsek Oy 2010) jälkeen, vaikka kehitettävää on edelleen.

Kolmas panostuskohde ehdotti olemassa olevien teollisuusalueiden profilointia. Asia on edelleen ajankohtainen, vaikka joidenkin alueiden rooli on ajan saatossa muuttunut. Profilointi ei ole kuitenkaan merkittävästi edennyt, johtuen osittain siitä, että Jämsän teollisuus ei ole juuri näkynyt kaupungin matkailuvetoisessa markkinoinnissa.

Viimeinen toimenpide-ehdotus käsitteli Suomen johtavan kestävä kehityksen osaamis-, tuotanto- ja palvelukeskittymän

perustamista Jämsään. Ajatus oli kauaskantoinen ja toteutuessaan se olisi tuonut alueelle merkittävän roolin uudistuvan teollisuuden sijoittumispaikkana ja pohjustanut nyt käynnissä olevaa muutosta. Silloisessa tilanteessa muutokselle ei ollut vielä pakottavaa tarvetta, koska Kaipolan paperitehdas oli toiminnassa ja sellaisenaan toi Jämsälle työtä ja työpaikkoja.

Nykyisen tilanteen valossa voidaan todeta, että tehdyt toimenpiteet ovat rajoittuneet kaupungin oman organisaation kehittämiseen. Ne ovat osaltaan auttaneet Jämsän alueen PK-yrityksiä eteenpäin, mutta toimenpiteet uudenlaisen toimialan ja teollisuuden synnyttämiseksi ovat jääneet tekemättä ja etumatkaa muihin paikkakuntiin ei niiden osalta ole.

Fokus keskisuuriin

Jämsässä yritysten toimipaikoista (2020) 87% on alle viiden henkilön toimipaikkoja, 6% on 5-9 henkilön toimipaikkoja ja 7% yli 10 henkilön toimipaikkoja.⁴³ Mikäli halutaan priorisoida työpaikkoja synnyttäviin toimiin, yritysneuvontaa aloittaville yrityksille sekä pienille yrityksille on syytä määrämuotoistaa ja automatisoida siten, että se ei työllistä yritysneuvontaa mittavasti, vaan nämä käyttävät pääosan resurssistaan ja kartuttavat osaamistaan keskisuurten (yli 50 työntekijää⁴⁴) yritysten neuvonnassa. Ensiaskel olisi kartoittaa, mihin kysymyksiin keskisuuret yritykset tarvitsevat tarkalleen tukea ja apua ja rakentaa neuvonnan palvelupolku tältä pohjalta.

⁴³ Jämsä, 2022
⁴⁴ Tilastokeskus, 2022

MALLI 1: TUETAAN PIENIÄ JA ALOITTAVIA YRITYKSIÄ

Tukea tarjotaan runsaasti pienille ja aloittaville yrityksille, mikä näkyy runsaana yritysten määränä, mutta ei syntyneiden työpaikkojen määrän kasvuna, koska työpaikkamäärät per yritys eivät ole suuria.

MALLI 2: TUETAAN KESKISUURIA YRITYKSIÄ

Tukea tarjotaan runsaasti keskisuurille yrityksille, jolloin luotujen työpaikkojen potentiaalinen määrä kasvaa merkittävästi. Jos samalla määrämuotoistetaan ja automatisoidaan pienten ja aloittavien yritysten neuvontaa, ei malli tarkoita välttämättä sitä, että nämä kärsisivät asiasta juurikaan.

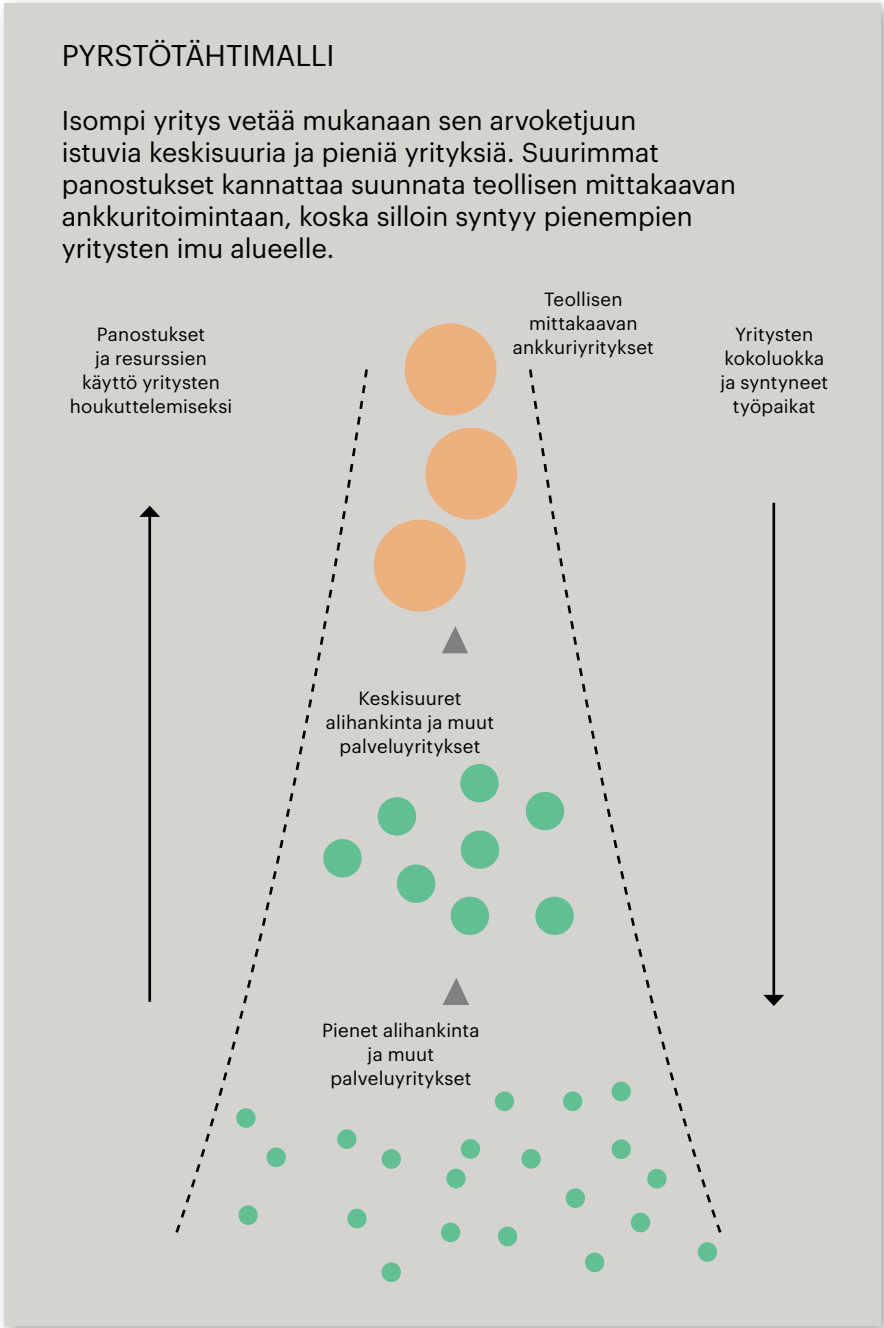

Satsaus isompiin on myös satsaus pienempiin

Jotta PK-yritykset voivat sijoittua Jämsään, on niillä oltava alueella riittävää asiakaspohjaa. PK-yritysten vahva asiakaspohja voi syntyä sekä sen kautta, että alueella on paljon B2C -asiakkaita tai -B2B asiakkaita. Se, että alueelle saataisiin teollisen mittakaavan toimintaa, toisi kerrannaisvaikutuksena sen, että erilaisille alihankkijoille ja palveluntuottajille syntyisi luonnollista kysyntää, esimerkiksi komponenttien, huollon, ylläpidon, rakentamisen, kuljetuksen, hankinnan tai muun vastaavan toiminnon osalta, jonka teollisen mittakaavan toimija voi ja haluaa ostaa palveluna (= B2B asiakaspohjaa).

Näin ollen PK-yrityksiä voidaan tukea aidosti ja kestävästi sitä kautta, että seudulle saadaan houkutelua teollisen mittakaavan toimintaa. Kaikista potentiaalisin alue teollisen mittakaavan toiminnalle on Kaipolan entinen paperitehdasalue. Tuen suuntaaminen Kaipolaan on Jämsässä nähtävä laajemmin koko aluetta kerrannaisvaikutusten kautta tukevana toimintana. Työpaikat ja hyöty ei valu vain yhden toimijan syliin, vaan niistä hyötyy koko kaupunki.

Asenne ja ratkaisuhakuisuus auttavat tässä asiassa paljon. On mietittävä, miten hankerahaa ja investointitukia voitaisiin ohjata yrityskenttään siten, että ne tukisivat kokonaisuutena Jämsän teollisuutta parhaiten. Aktiivisella haasteiden ratkaisulla ja Jämsän roolin näkemisellä mahdollistajana on suuri merkitys.

Todetaan strategia valmiiksi

Jämsässä on laadittu useita teolliseen toimintaan liittyviä strategiatöitä viimeisten kymmenen vuoden aikana. Nyt on aika todeta, että strategia on selvä ja siirtyä määrätietoiseen toteutukseen. Strategiaa voidaan tarkastella ja säätää tulevien vuosien aikana, mutta resurssit suunnataan sellaisiin toimiin, jotka toteuttavat, eivät luo strategiaa.

1. Jämsän yritysneuvonnan palveluiden fokus keskisuuriin yrityksiin ja näiden tarpeisiin. Sekä Jämsässä jo toimiviin että alueelle mahdollisesti sijoittuviin.
2. Pienten yritysten neuvonnan määrämuotoistaminen ja automatisointi.
3. Konkreettista tukea Kaipolaan, jotta Jämsään saadaan teollisen mittakaavan toimintaa ja tätä kautta kerrannaisvaikutuksena elinvoimaa PK-sektoriin. Mietitään millä keinoilla tuki voidaan ohjata suoraan oikeaan osoitteeseen. Kaipola on teollisen mittakaavan toiminnan kannalta ehdottomasti Jämsän potentiaalisin alue ja koko kunnan kannalta merkittävä voimavara kehittyessään.

Teollisen mittakaavan hankkeet

Jämsän tilanne muuttui oleellisesti vuonna 2020, kun UPM päätti sulkea alueen toisen teollisen mittakaavan tuotantolaitoksen, Kaipolan paperitehtaan. Suuri tehdasalue ja sen infrastruktuuri jäi vaille käyttöä ja työpaikkoja menetettiin. Tehtaan sulkeminen oli taloudellisten vaikutusten lisäksi myös merkittävä henkinen kolaus alueelle ja sen asukkaille.

Kaipolan tehdasalue ja teollinen mittakaava

Lakkauttamisen jälkeen tehdasalue myytiin 2021 Kaipola Green Port Oy:lle, joka on käynnistänyt alueen vuokrauksen uusiutuvan teollisuuden yrityksille. Ensimmäinen ja jo perustamisvaiheessa mukaan tullut vuokralainen on Kaipola recycling Oy, jonka toiminta-ajatus on muovin, puun ja biohajoavan materiaalin käsittely tuottaen hiilineutraalia muovioöljyä ja energiaa.

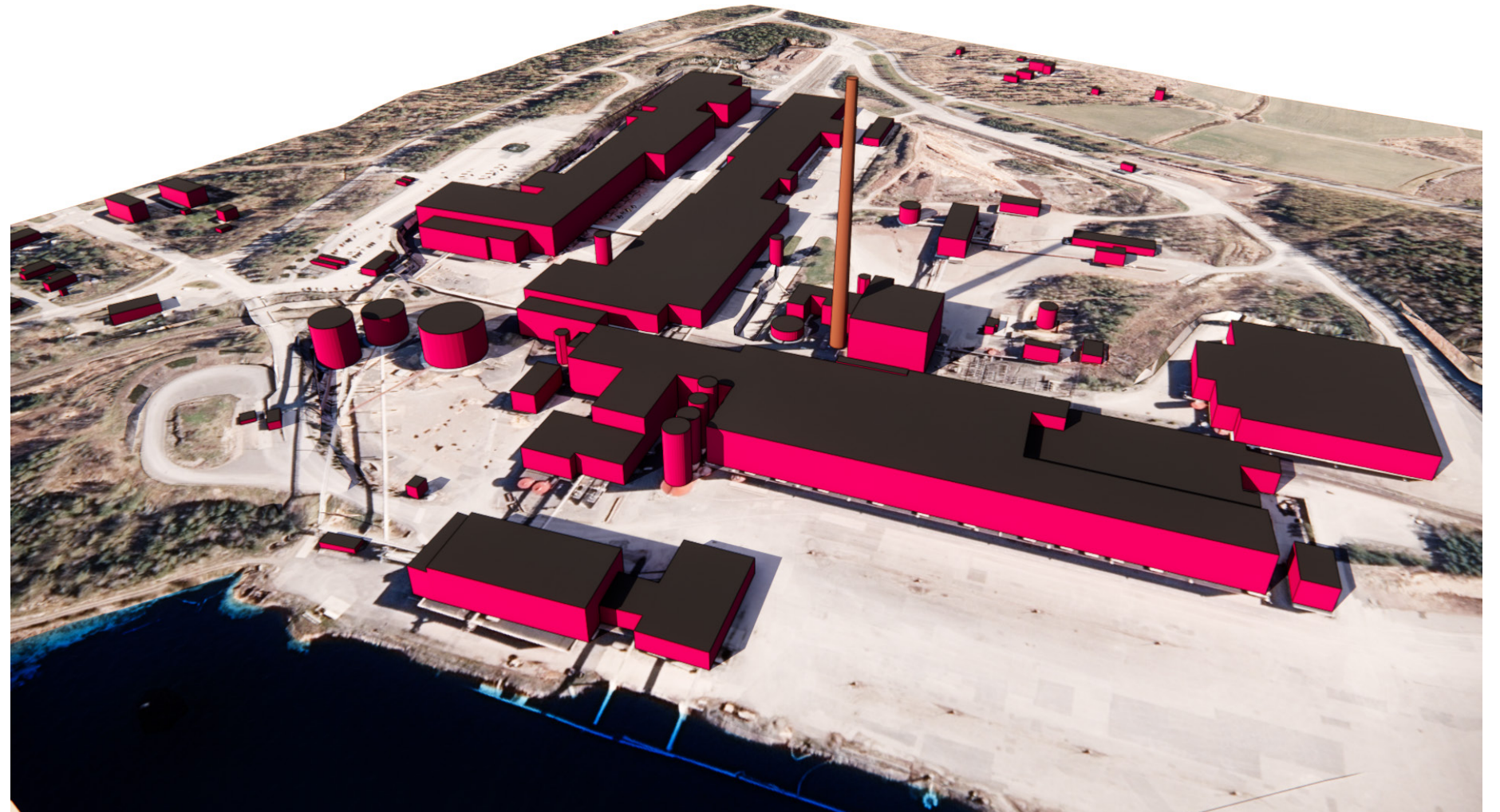
Kaipolan tehdasalueen uudelleenkäyttö edellyttää teollisen mittakaavan toimintaa. Alue on suuri (180 ha) ja siellä olevat rakennukset ja infrastruktuuri soveltuvat parhaiten toimintoihin, jotka pystyvät hyödyntämään olemassa olevia tiloja ja toimintoja kuten isoja halleja, siiloja ja vedenpuhdistamoa sekä hyötyvät alueen energiantuotannosta.

Teollista mittakaavaa puoltaa myös se, että raideyhteyden täysmääräinen hyödyntäminen ja sen potentiaali toteutuu vain, jos riittävän suuri ja säännöllinen kuljetusmassa saadaan toteutumaan.⁴⁵ Lisäksi nyt näyttää siltä, että uudistuvan teollisuuden ykköstoimijan paikkaa ei enää pysty lunastamaan PK-yritysten avulla vaan toiminnan laajuuden tulee olla merkittävästi isompi.

⁴⁵ Sitowise, 2020

ALUEMALLI

Kuva Kaipolan alueen mallista. Mallia hyödynnetään alueen myynnissä ja markkinoinnissa sekä muutossuunnittelussa.

Luvituksen sekä investointien ja rahoituksen näkökulma

Lupaprosessit osana Jämsän uudistuvaa teollisuutta

Jämsän alue kilpailee Suomessa ison mittakaavan teollisen toiminnan sijoituspaikkana mm. meren äärellä olevien satamakaupunkien kanssa. Vaikka Jämsä ei voi suoraan vaikuttaa suurimpaan osaan lupaprosesseista, kunnalla voi kuitenkin olla merkittävä rooli prosessien edistämisessä ja tätä myöten hankkeiden ja investointien syntymisessä.

Luvituksen näkökulmasta sijainti sisävesistön ja erityisesti puhdasvetisen Päijänteen äärellä nähtiin joidenkin toimialojen osalta haastatteluissa riskinä. Kuopioon suunnitellun Finnpulpin sellutehtaan ympäristöluvan evääminen KHO:n toimesta nähdään ennakkotapauksena, joka saattaa vaikuttaa sijaintipäätösten osalta Jämsän ja erityisesti Kaipolan osalta⁴⁶.

Lupaprosessit erityisesti teollisen mittakaavan hankkeissa ovat rahoituksen ohella asioita, joihin kunnalla on rajallisesti mahdollisuuksia tai toimivaltaa vaikuttaa. Silti juuri em. asioiden rooli on ratkaisevaa toiminnan sijoittumisen kannalta jo hankkeen alkuvaiheessa.

Vaikka kunta ei kaikkia lupia myönnä, se pystyy kuitenkin vaikuttamaan lupapäätösten sujuvuuteen mm. seuraavasti: auttamalla yrityksiä lupaprosesseissa neuvonnalla ja ohjauksella, varmistamalla että kunnan toimivallassa olevien lupien käsittely on sujuvaa sekä vaikuttamalla mm. AVI:en ja ELY-keskusten lupaprosessien kehittämiseen viranomaisyhteistyöllä. Jämsän kaupunki onkin ollut mukana mm. Kaipolaan potentiaalisesti sijoittuvien yritysten YVA / ympäristölupaprosesseissa ja tätä toimintaa on erityisen tärkeää jatkaa ja kehittää.

Oleellista on myös oikeissa foorumeissa poliittinen vaikuttaminen. Jämsän edun mukaista on, että lupaprosessien sujuvuus paranee, lupien käsittely nopeutuu ja toiminta on ennakoitavaa. Se houkuttelee alueelle investointeja.

Jotta lupaprosessit Jämsässä sujuisivat tilanteen sattuessa mahdollisimman jouhevasti, Jämsän on syytä ylläpitää verkostoaan lupaviranomaisten suuntaan vapaamuotoisesti ja tuntea sellaiset henkilöt, jotka prosesseja voivat edesauttaa ja toimia asian eteen.

Uudistuvaan teollisuuteen liittyvä rahoitusympäristö

Jämsän Uudistuvan teollisuuden strategian tulisi huomioida Pienyritysten rahoitusympäristön selvityksessä (Suomen yrityskehitys Oy 2022) todetut toimenpidesuosituksiset osana uudistuvan teollisuuden strategian toteutusta.

Pienyritysten rahoitusympäristön selvityksessä (Suomen yrityskehitys Oy 2022) käsiteltiin yleisesti rahoituksen saatavuuden esteitä Jämsän alueella. Selvityksessä nostettiin esiin, että ajantasaista tietoa eri vaihtoehtoista, kuten instrumenteista ja rahoittajista on aikaa vievää hankkia, yhteydet rahoittajatahoihin saattavat puuttua, liiketoimintaympäristöön voi liittyä haasteita (kuten työvoiman saatavuus, asiakkuudet, kustannuskilpailukyky, markkinaepävarmuudet) ja rahoittajilla saattaa olla ehtoja, joita rahoitusta hakevat yritykset eivät kykene täyttämään (esimerkiksi aiempi näyttö liiketoiminnasta).

Rahoitusympäristön selvityksessä (Suomen yrityskehitys Oy 2022) toimenpidesuosituksina rahoituksen saatavuuden näkökulmasta suositeltiin viestinnällä tietoisuuden lisäämistä, huolehtimista siitä, että sijoittuvien yritysten suunnitelma tulevaisuudelle on uskottava, sekä huolehtimaan nykyisten, seudulla jo toimivien yritysten toimintaympäristön turvaamisesta ja tulevien investointien tukemisesta. Työssä painotettiin, että Jämsässä asioiden tulisi sujua paremmin kuin muualla, sekä yritysten että sijoittajien näkökulmasta.

Lisäksi Jämsä voi edistää rahoitusympäristöön liittyviä tavoitteita vapaamuotoisella yhteydenpidolla Business Finland -kaltaisiin rahoitusta myöntäviin toimijoihin sekä ylläpitää tietoisuuttaan näiden toimijoiden vaatimuksista ja edellytyksistä.

⁴⁶ Tekniikka ja talous. 25.1.2022.

Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta

Vetovoimaa klusteroinnilla

Uudistuvan teollisuuden edellytysten rakentaminen vaatii ratkaisuja alueellisen vetovoiman kasvattamiseen kahdesta eri näkökulmasta. Ensiksikin on turvattava teollisten laitosten fyysiset toimintaedellytykset. Tämän teeman osalta Jämsän tilanne on hyvä, koska teollisuuteen kaavoitettua tonttimaata ja olemassa olevaa valmista tilakantaakin löytyy runsaasti, kuten Jämsän teollisuuden fokusalueet Hallin alue, Myllymäen greenfield -alue ja Kaipolan alue osoittavat. Toiseksi on rakennettava vetovoimainen ja houkutteleva ympäristö niin yritysten kuin työntekijöidenkin näkökulmasta.

Yritysten näkökulmasta Jämsästä voi syntyä mielenkiintoinen kohde sijoittua, jos nämä näkevät, että siellä toimivat muut yritykset ja osaaminen tukevat omaa tekemistä. Määrätietoisella klusteroinnilla voidaan rakentaa sekä mielikuvallisesti että aivan konkreettisesti klustereita.

Jämsässä on jo tunnistettu Hallin merkitys ilmailuteollisuuteen liittyvänä korkean osaamisen klusterina. Kaipolalla on edellytykset muodostua ilmastonmuutoksen ja ympäristön kannalta edelläkävijäyritysten sijoittumispaikaksi. Myllymäen alue on valmista greenfield -tonttimaata, mutta Hallin ja Kaipolan rinnalla sillä ei ole yhtä selkeää suuntaa. Priorisoinnin kannalta viestinnällisesti kannattaakin keskittyä Hallin ja Kaipolan alueen esiin tuomiseen ja mahdollisuuksien avaamiseen.

Halli Aero Center

Ilmailualan nykyinen osaaminen kannattaa nostaa yhdeksi Jämsän uudistuvan teollisuuden kulmakivistä. Se tuo Hallin ja Jämsän alueelle hyvää mainetta korkean teknologian osaamiskeskuksena ja houkuttelee siten osaavia tekijöitä ja mahdollisesti muita alan yrityksiä. Toimenpiteet erityisesti alkuvaiheessa ovat viestinnällisiä ja markkinoinnillisia.

Hallin osaamisklusterin rakentamisessa kaksi oleellista huomioitavaa teemaa ovat osaamisen varmistaminen ja osaamisen houkuttelu. Ilmailuteollisuus on laatuvaatimuksiltaan poikkeuksellista ja edellyttää osaavia ja sopivia työntekijöitä. Toteutettujen haastattelujen perusteella Hallin alueen yrityksillä on pulaa osaavista työntekijöistä. Klusteri voi hyötyä nykyistäkin vahvemmassa koulutus- ja oppilaitosyhteistyöstä, esimerkiksi urapolkujen viestimisestä oppilaitosten opiskelijoille.

Siviili-ilmailussa on liiketoimintapotentiaalia. Mahdollisuuksia on sekä valmistuksen, että lentotoiminnan puolella. Toimintojen kehittäminen ja laajentaminen edellyttää vahvaa koordinoivaa toimijaa (yritys tai henkilö), jolla on näkemys ja kyky viedä asioita eteenpäin. Toinen ratkaistava seikka liittyy Patrian ja Puolustusvoimien turvallisuuteen. Kentän käyttö siviili-ilmailun tarpeisiin ja erityisesti kaupalliseen lentotoimintaan on pystyttävä sovittamaan vallitsevaan toimintaympäristöön.

Kaipola - vihreästä siirtymästä hyötyvän teollisuuden klusteri

Uudistuva teollisuus on asia, jota pohditaan monilla paikkakunnilla. On käynnissä selkeä siirtymävaihe kohti tulevaisuudenkestävää teollista toimintaa. Jämsällä on mahdollisuus nousta tämän kehityksen eturintamaan. Tähän on syynä pääosin Kaipolan alueen avaamat uudet mahdollisuudet sekä Kaipola Green Portin tekemä työ alueen uusien toimijoiden löytämiseksi.

On erittäin tärkeää, että Jämsän kaupunki tukee Kaipolan kehitystä voimakkaasti. Mittakaavansa takia Kaipolan alueen kehitys on Jämsän tulevaisuuden kannalta käänteentekevä. Onnistuessaan tämä muutos nostaa Jämsän alueen tulevaisuuden menestyjien joukkoon.

Sujuvan arjen kokemus

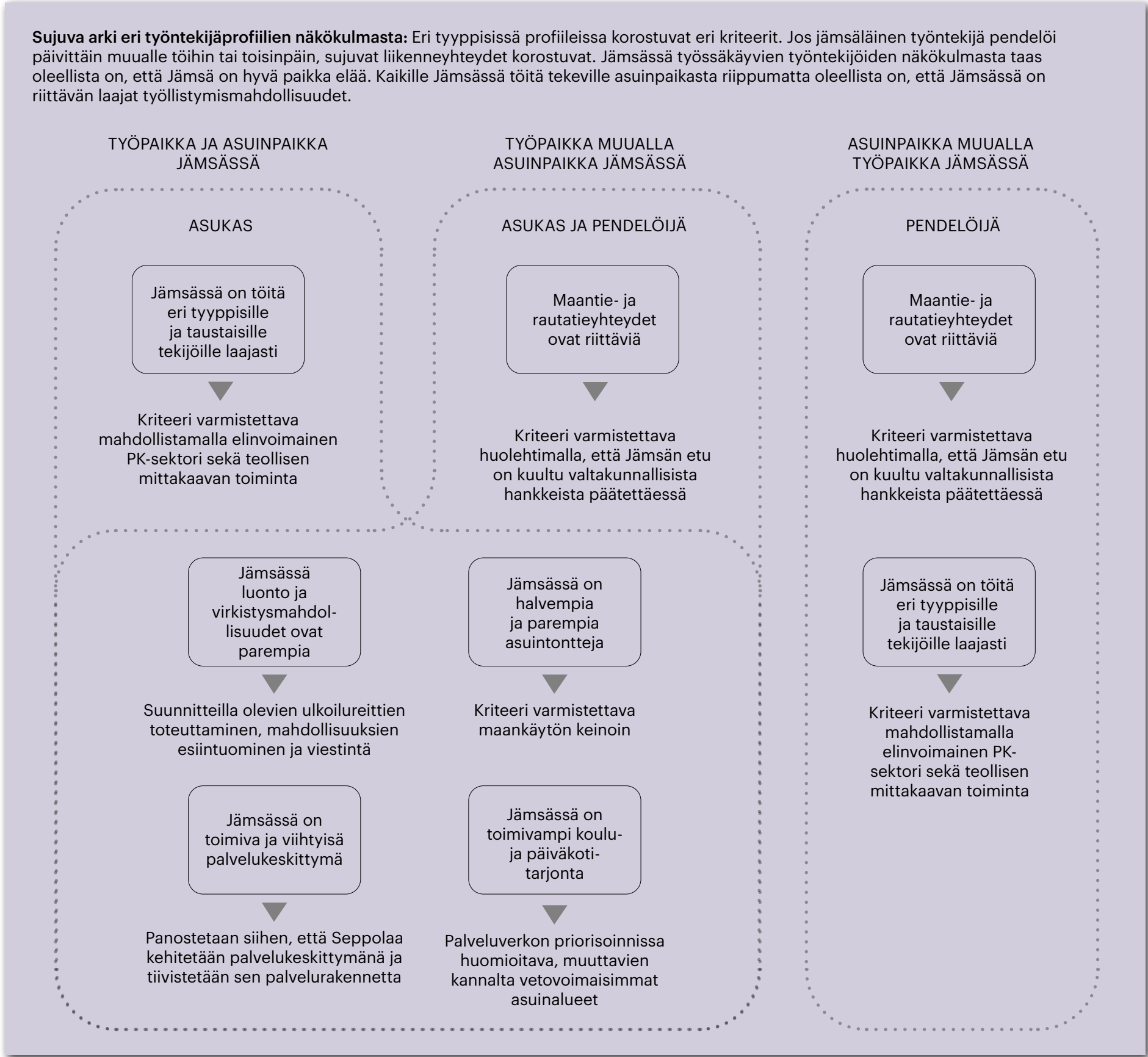
Osaava työvoima on elinehto Jämsäläisille yrityksille ja toisaalta työssäkäyvä väestö on elinehto kunnalle. Työntekijän näkökulmasta on oleellista, millaisena arki paikkakunnalla näyttäytyy ja mikä on kokemus kokonaisuudessaan asumisesta, palveluista ja harrastusmahdollisuuksista.

Sujuvan arjen kannalta on oleellista, että rajalliset resurssit kohdennetaan asukkaiden kannalta oikein ja siten, että ne houkuttelevat työperäistä alueelle muuttoa. Tällaisia palveluita ovat esimerkiksi riittävät koulu- ja päiväkotipalvelut sekä päivittäistavara- ja erikoiskauppa.

Vesistöjen ja luonnon keskellä asuminen on Jämsän ehdoton vetovoimatekijä, jota kannattaa korostaa. Aktiivista uusien rantatonttien kaavoitusta tulisi toteuttaa silloin, kun se on mahdollista ja miettiä palveluverkon kehitystä vetovoimaisten asuinpaikkojen näkökulmasta, ei ainakaan jarruttaa kehitystä puutteellisen palveluverkon kustannuksella. Kaavoituksella tulisi lisäksi mahdollistaa mahdollisimman vaivatta kesäasunnon muuttaminen vakituiseksi asunnoksi ja poistaa tähän liittyviä esteitä huomioiden tuki lain vaatimat mahdolliset kunnallisen palveluverkon luomat reunaehdot.

Työssäkäyvien muuttajien houkuttelemiseksi olisi hyvä miettiä se palvelupolku ja kokemus, joka parhaalla mahdollisella tavalla palvelee tarkoitustaan. Mikä on ensimmäinen kontakti Jämsään asuin- ja/tai työpaikkana ja mitkä ovat oleellisia askelia ja kriteereitä muuttopäätöksenteossa. Palvelupolkua kannattaa tarkastella eri näkökulmista. Esimerkiksi siten, että sekä asuin- että työpaikka ovat Jämsässä tai vaihtoehtoisesti, että asuinpaikka on Jämsässä, mutta työpaikka esimerkiksi Jyväskylässä. Molemmat ryhmät ovat omalla tavallaan erittäin oleellisia Jämsälle.

Jämsässä käynnistetään 2023 SASU - Sujuvan asumisen palvelut tukemassa yrittämistä, työtä ja sijoittautumista -hanke, jolla voidaan kehittää alueen sujuvan arjen kokemusta ja edistää työperäistä alueelle muuttoa ja yrittäjyyttä.

Infrastruktuurihankkeiden ja maapolitiikan rooli uudistuvassa teollisuudessa

Vaikuttaminen ja verkostoituminen

Vaikuttaminen ja verkostoituminen valtakunnallisissa foorumeissa on oleellista kahdesta syystä. Jämsä voi vaikuttaa elinvoimansa kannalta oleellisten hankkeiden etenemiseen, mutta toisaalta tätä kautta voidaan luoda myös mutkattomia keskusteluyhteyksiä viranomaisiin, jolloin hiljaista tietoa ja toimintatapoja voidaan välittää puolin ja toisin tehokkaasti.

Jämsän kannattaa rakentaa tietoisesti keskusteluyhteyksiä sekä viranomaisiin että päättäjiin ja ylläpitää näitä yhteyksiä. Viranomaiset ovat varovaisia keskusteluissa, kun meneillään on jokin lupaprosessi, mutta välittömämpää tiedonvaihtoa syntyy, jos tavataan ”hankkeiden välillä” ilman virallista agenda. Jämsän kaupunki voisi kutsua viranomaiskontaktejaan omiin PR-tilaisuuksiinsa sekä rakentaa varta vasten yhteisiä tapaamisia, esimerkiksi alueellisen hyvinvoinnin tai elinvoiman näkökulmasta.

Tällä hetkellä eduskunnassa istuvat jämsäläiset kansanedustajat ovat myötävaikuttaneet moniin Jämsän kannalta oleellisiin hankkeisiin, esimerkiksi Lahdenperä-Jämsä -hankkeen rahoitukseen. Alueen kansanedustajiin yhteydenpidon lisäksi yhteydenpito suoraan myös ministeriöihin on merkittävä vaikutuskeino.

Maapoliittisen ohjelman uudistus

Jämsää leimaa suhteellisen vahva yksityinen maanomistus ja yksittäiset suuromistajat. Tämä vaikuttaa siihen, millaisin maankäytöllisin keinoin kaupunki voi vaikuttaa kaupunkirakenteen vetovoiman edistämiseen ja tätä kautta uudistuvan teollisuuden edellytyksiin. Keinoja vaikuttaa kuitenkin on, ja nämä määritetään kunnan maapoliittisessa ohjelmassa, jonka uudistus käynnistyy 2023.

Maapoliittisen ohjelman uudistus on tärkeä julkisen vallan maankäytön työkaluihin liittyvä prosessi. Maapoliittisen ohjelman uudistuksessa Jämsää tulisi tarkastella kuntalaisten viihtyvyystekijöiden ja asumisen näkökulmasta, mutta myös elinkeinojen edellytysten ja taajamien elinvoimaisuuden näkökulmasta. Käyttöön otettavia maapoliittisia ohjauskeinoja on mietittävä kaupungin strategisten tavoitteiden kautta, joita halutaan saavuttaa. On myös tärkeää, että Jämsän poliittiset päätöksentekijät ymmärtävät maapolitiikan roolin koko alueen vetovoiman rakentamisessa.

Master plan työn osana toteutetussa maankäytön työpajassa todettiin nykyisestä maapoliittisesta ohjelmasta, että se on liian yleinen, eikä ohjaa tarpeeksi. Vuonna 2023 käynnistyvän uudistuksen olisi työpajan keskustelun mukaan hyvä antaa keinoja purkaa rajoituksia, jotka nykyisellään toimivat kehityksen esteenä. Esimerkkinä tällaisesta rajoituksesta mainittiin Päijänteen rantaosan voimassa oleva yleiskaava, jonka rajoitus estää vapaa-ajan asunnon muuttamisen vakituiseksi asunnoksi, ellei omista kahta tonttia.

Oleellisimmat valtakunnalliset infrahankkeet ja vaikutukset

- Jämsän kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpideohjelma**
- Parantaa Jämsän kunnan alueella kestävän liikkumisen olosuhteita sekä eri alueiden saavutettavuutta.

- Valtatie 9, Jämsä-Korpilahti ohituskaistat:**
- Parantaa Jämsän saavutettavuutta vt 9 yhteysvälillä Jämsä – Jyväskylä.

- Laihalammin, Torkkelin ja Muuramen liikennepaikat:**
- Parantaa Jämsän saavutettavuutta Tampere Jyväskylä rataosuudella parantaen häiriötilanteiden hallintaa ja lisäämällä rataosuuden kapasiteettia.

- Lahdenperä-Jämsä-ratayhteys:**
- Parantaa Jämsän saavutettavuutta Tampere Jämsä rataosuudella lyhentäen matka-aikoja ja varmistaen rataosuuden kapasiteetin riittävyyden.

- Vt24 parantaminen**
- Välillä Karisto Kalliola, Lahti ja Hollola. Parantaa Jämsän saavutettavuutta etelän (Helsingin ja Kotkan) suuntaan yhdistäen valtatie 4 ja 9.

- Valtatie 9, Orivesi-Jyväskylä:**
- Parantaa Jämsän saavutettavuutta vt 9 yhteysvälillä Tampere – Jyväskylä.

- Tampere-Jyväskylä-rata, vaihe 1:**
- Parantaa Jämsän saavutettavuutta Tampere Jyväskylä rataosuudella parantaen rataosuuden turvallisuutta, sujuvuutta ja täsmällisyyttä.

Valtakunnalliset infrahankkeet ja niiden vaikutukset Jämsän kannalta on esitelty tarkemmin liitteessä 1 Jämsä master plan - valtion infrainvestoinnit, vaikuttamiskeinot ja tavoitteet.

Tulevaisuuden kysyntää vastaavasta koulutuksesta ja osaamisesta huolehtiminen

Osaamista olisi syytä lähestyä siltä kannalta, millaista osaamista Jämsäläiset yritykset tarvitsevat tulevaisuudessa, ja miten se varmistetaan. Lisäksi aktiivinen korkeakouluysteistyö avaa korkeakouluopiskelijoiden silmiä seudun mahdollisuuksista.

Jämsässä on paljon töitä suoritukseen perustuvissa, ammatillista koulutusta vaativissa työpaikoissa. Teknologia-teollisuuden selvitys (2021) antaa viitettä siitä, että osaamisvaatimukset ovat kautta toimialojen lisääntyneet ja tulevat lisääntymään tulevana vuosina myös ammatillista koulutusta edellyttävissä työpaikoissa. Jos Suomi haluaa pysyä teollisuuden kannalta kilpailukykyisenä markkinana, on osaamistasoa pystyttävä ylläpitämään tarvetta vastaavasti myös näissä työpaikoissa.⁴⁷

Erikoisosaamista vaativat yritykset eivät hakeudu Jämsään, ellei näköpiirissä ole vaatimukset täyttävää osaavaa työvoimaa. Tässä Jämsä voi olla sillanrakentajana. Jämsällä on tätä työtä varten toteutettujen haastattelujen perusteella jo käynnissä koulutukseen ja sen lisäämiseen liittyviä hankkeita, mikä on hyvä asia. Käynnissä olevien ja tulevien hankkeiden fokus tulisi pitää tiukasti yritysten tarpeissa ja miettiä, millaisella toiminnalla tarpeet tavoitetaan parhaiten. On myös muistettava aktiivisesti viestiä niistä saavutuksista, joita hankkeilla saadaan aikaan.

Kohtaantohaasteeseen ratkaisuja

Haastatteluaineiston ja työpajojen mukaan Jämsässä on nykyisellään kohtaanto-ongelmaa, eli Jämsässä on työvoimapulaa samaa aikaa kuin työttömyyttä. Keski-Suomen TE-toimiston organisoimaa ja ELY:n rahoittamaa Rekrykoulutusta järjestetään lääkkeeksi tähän ongelmaan. Haasteena on kuitenkin se, että rekrykoulutuksen piiriin voivat hakea vain sellaiset henkilöt, jotka ovat joko työttömiä tai työttömyysuhan alla (lomautetut, osa- ja määräaikaiset), eli yritysten näkökulmasta suhteellisen kapea ryhmä. Tämä voi vähentää kiinnostusta lähteä hakemaan osaajia Rekrykoulutuksen kautta, koska esimerkiksi jo olemassa oleva, oma työvoima ei kuulu koulutuksen piiriin.

On siis hyvä, jos Jämsä tunnettaisiin yritysten tarpeisiin vielä laajemmin vastaavista koulutuspalveluista ja alueelle sijoittuva yritys voisi luottaa siihen, että osaava työvoima ratkaistaan proaktiivisesti yhdessä kaupungin ja koulutuksen tarjoajien kanssa ja vieläpä edullisemmin kuin muualla. Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia on hakenut AKKE-määrärahaa Kohti tulevaisuuden työtä -hankkeelle, jolla pyritään vastaamaan kohtaannon haasteisiin ja löytämään yritysten tarvitsemaa osaamista Jämsään. Tällaisilla hankkeilla on hyvät mahdollisuudet löytää vastauksia kohtaanto-haasteeseen. Lisäksi ne edustavat omalta osaltaan myös Jämsän uuden strategian mukaisesti kokeilukulttuuria.

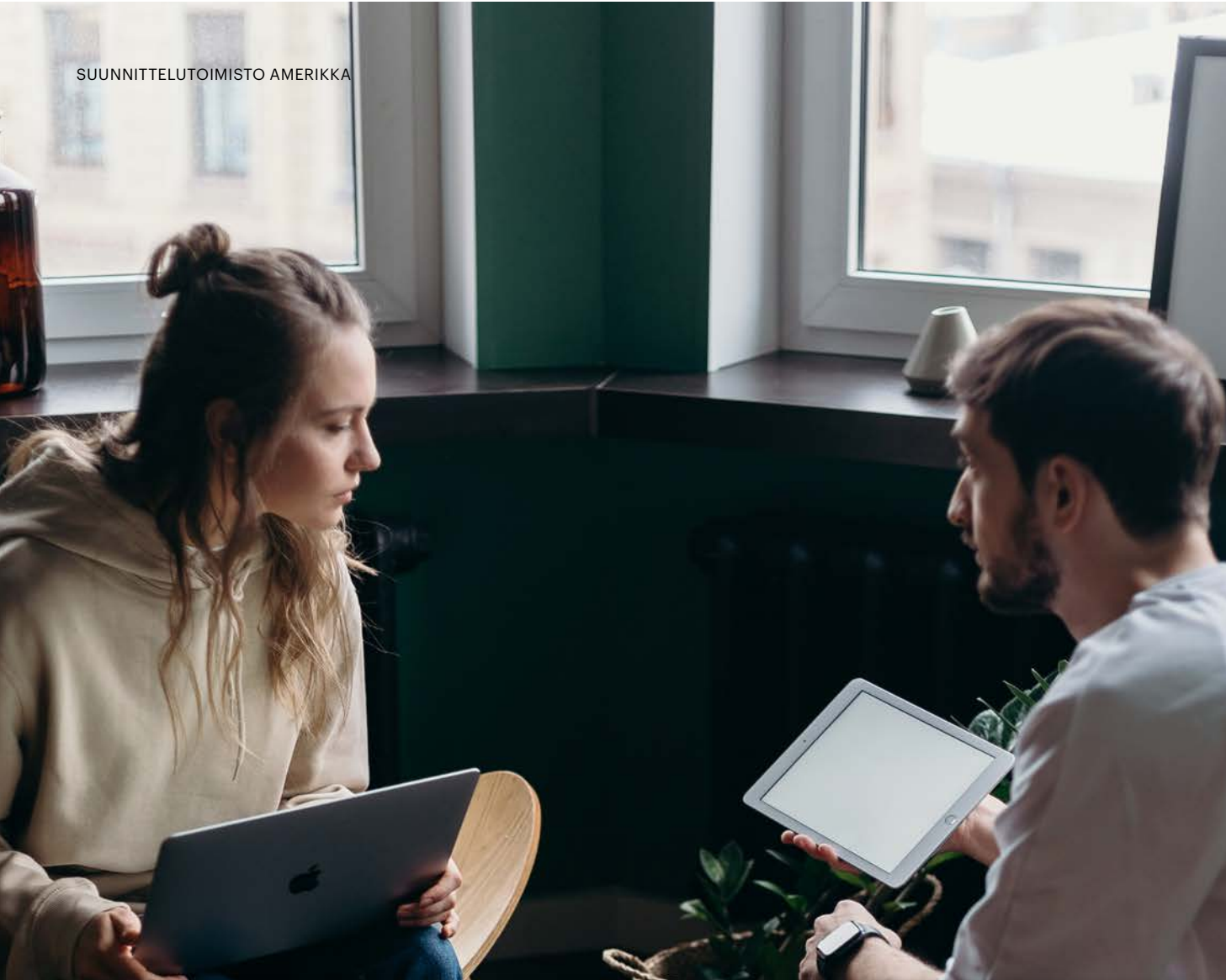
Kehittyvää osaamista Jämsään

Jämsässä on tällä hetkellä lukio ja ammattikoulu. Jos Jämsäläinen nuori haluaa ammattikoulun sijaan lähteä korkeakouluun tai muuhun ylempään jatkokoulutukseen, hän automaattisesti muuttaa pois Jämsästä. Tähän yhdistettynä se, että Jämsän työpaikkatarjonta korkeasti koulutetuille on nykyisellään ohut, tarkoittaa, että korkeakoulutetut eivät jää tai muuta takaisin Jämsään. Tulevaisuuden uudistuva teollisuus kuitenkin todennäköisesti tarvitsisi myös jonkun verran korkeaa osaamista.

Tietynlainen muna-kana-haaste kulminoituu siihen, että korkeasti koulutetut eivät halua Jämsään, koska siellä ei ole heille töitä ja yritykset, jotka tarvitsevat korkeaa osaamista eivät sijoitu Jämsään, koska siellä ei ole heille osaajia. Jämsällä on mahdollisuus vaikuttaa tilanteeseen myönteisesti rakentamalla yhteistyötä yrityskentän ja korkeakoulujen kanssa.

Esimerkkinä myönteisestä vaikuttamisesta voisi olla korkeakoulujen haalariharjoittelupaikkojen luominen Jämsään yhdessä Keski-Suomen ja Pirkanmaan korkeakoulujen sekä Jämsäläisten yritysten kanssa. Tämä toisi myös tunnettuutta yrityksille ja avaisi myönteisellä tavalla opiskelijoiden silmiä seudun mahdollisuuksista.

⁴⁷ Teknologiateollisuus, 2021

Kestävää teollisuutta rakennettaessa

- Hallinnollisten rakennemuutosten ja suunnitelmien tulee olla Pariisin ilmast sopimuksen ja Suomen ilmastolainsäädännön mukaisia sekä Suomen Agenda 2030-toimintaohjelman kansallisia kestävyystavoitteita edistäviä.
- Edelläkävijyys kestävyiden huomioonkautta vahvistaa tulevaisuuden kilpailukykyä ja tehostaa ympäristölainsäädännön muutoksien seuraamista. Yksi lähestymistapa kilpailukyvyyn saavuttamiseksi on kehittää päästökompensaatioita yrityksille houkuttelevaksi mahdollisuudeksi Jämsän alueella.
- Kestävät rahoitusmallit ja investoinnit mahdollistava yritysten toimintaympäristön vahvistaminen tunnistettiin pitkän aikavälin kestävyttä tukevaksi ja elävöittäviksi. Kestävä liiketoiminta saa helpommin ja parempaa rahoitusta. On tärkeää ymmärtää ja hyödyntää ympäristöosaamista yritysten tukemisessa.
- Luonnon moninaisuudesta huolehtiminen on keskeinen osa alueellista kestävyystoimintaa.
- Master-plan työn jälkeisessä jatkokehityksessä on hyvä huomioida Jämsän aluekohtaisten kestävyystavoitteiden tarkastelu suhteessa kansallisiin strategioihin, alueellisten energia ratkaisujen kestävyys ja kiertotaloutta tukeva alueen jatkokehitys.

Teollisen toiminnan kestävyys

Osana master plan-työtä käytiin läpi ajankohtaiset kansallista ja kansainvälistä teollista toimintaa ja alueiden kestävä kehitystä koskeva lainsäädäntö sekä muut säädökset ja määräykset. Työtä ohjasi alueen tarkastelu osana kansallista uudistuvan teollisuuden kokonaisuutta. Oleellista on määrittää, minkälaisia toiminnan edellytyksiä Jämsään tulisi luoda tulevaisuuden teollisen toiminnan kestävyiden näkökulmasta.

Taustana hyödynnettiin Pariisin ilmast osopimusta ja Suomen uutta ilmastolakia, YK:n Agenda 2030 -toimenpideohjelmaan pohjaavaa Suomen Agenda 2030-toimintaohjelmaa, työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) Uudistuvan teollisuuden strategiaa sekä Keski-Suomen strategiaa 2025-2025, ja sen mukana koottua ympäristöselostusta. Raporttiin nostettiin osia kustakin aineistosta, mutta jatkokehityksen yhteydessä kuhunkin tulisi perehtyä kattavammin, kun kehityksen suunta on täsmentynyt. Osan loppuun on nostettu Keski-Suomen strategian 2025-2050 ympäristöselostuksessa listattuja ympäristötavoitteita sisältäviä kansainvälisiä, kansallisia ja ylimaakunnallisia strategioita ja ohjelmia.

Agenda 2030

Agenda 2030-toimintaohjelman tavoitteista keskeiseksi master plan-työlle tunnistettiin tavoite numero 9, kestävä teollisuuden, innovaatioiden ja infrastruktuurin rakentaminen. Tavoitteen mukaan kansallisella tasolla tulisi edistää laajamittaista ja kestävä teollistumista, ja nostaa vuoteen 2030 mennessä merkittävästi teollisuuden osuutta työllistäjänä ja bruttokansantuotteessa. ⁴⁸

Tavoitteiden saavuttamiseksi pienimuotoisten teollisuus- ja muiden yritysten pääsyä rahoituspalvelujen, kuten edullisten luottojen, piiriin ja niiden integroitumista arvoketjuihin sekä markkinoille tulisi tukea. Infrastruktuuria ja jälkiasennusaloja tulisi uudistaa kestävä kehityksen mukaisiksi, tehostaa resurssien käyttöä ja lisätä puhtaiden sekä ympäristöystävällisten teknologioiden ja tuotantoprosessien käyttöönottoa suomen omien valmiuksien mukaisesti. Lisäksi tieteellisen tutkimuksen lisääminen, teollisuudenalojen teknologisten valmiuksien uudistaminen, esimerkiksi kannustamalla innovointiin, sekä tutkimus- ja kehityshenkilöstön määrän kasvatus on tunnistettu tavoitekokonaisuudessa. Tämä tarkoittaisi myös julkisen ja yksityisen rahoituksen korostettua ohjaamista tutkimus- ja kehitystoimintaan. ⁴⁹

Pariisin ilmastososopimus ja uusi ilmastolaki

Suomen Ympäristöministeriö toteaa Pariisin ilmastososopimuksesta seuraavaa: ”[Pariisin ilmastososopimuksen] tavoitteena on pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle kahdessa asteessa suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkiä toimiin, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua alle 1,5 asteen” ja ” [-] tavoitteena on, että maailmanlaajuiset kasvihuonekaasupäästöt käännetään laskuun mahdollisimman pian. Pyrkimyksenä on, että ihmisen aiheuttamat kasvihuonekaasujen päästöt ja päästöjä sitovat nielut ovat tasapainossa tämän vuosisadan jälkipuoliskolla.” Lisäksi ympäristöministeriö toteaa ”Pariisin sopimuksen onnistuneen toimeenpanon kannalta on oleellista, että kaikki maat kiristävät ilmastopolitiikkaansa, sillä tähän mennessä ilmoitetut päästövähennystavoitteet ja -toimet eivät riitä rajoittamaan lämpötilan nousua Pariisin sopimuksen tavoitteen mukaisesti.” (Lähde: Ympäristöministeriö, Pariisin ilmastososopimus. <https://ym.fi/pariisin-ilmastosopimus>)

Ympäristöministeriön mukaan Suomen uuden ilmastolain 2022 keskeinen tavoite on saavuttaa Suomen hiilineutraalisuus vuoteen 2035 mennessä. Suomen eduskunta hyväksyi uuden ilmastolain hallituksen esityksen mukaisesti (HE 27/2022 vp), mutta antoi hyväksymisen yhteydessä lausuman (EV 60/2022 vp58), joka koskee uuden ilmastolain täydentämistä. Lausumassaan eduskunta edellytti, että valtioneuvosto antaa marraskuun 2022 loppuun mennessä hallituksen esityksen ilmastolain täydentämiseksi muutoksenhakua ja kuntien ilmastovelvoitteita koskevilla säännöksillä. (Lähde: Ympäristöministeriö, ilmastolain uudistus. <https://ym.fi/ilmastolain-uudistus>)

EU-tasolla ilmastolainsäädäntöä pyritään ohjaamaan Fit For 55 -kokonaisuudella, joka sisältää ehdotuksia ilmastolainsäädäntöön. Paketti nimensä mukaisesti tähtää siihen, että EU-tasolla päästöjä saadaan vähennettyä 55% vuoteen 2030 mennessä. Tähän mennessä on päästy sopuun henkilö- ja pakettiautojen hiilidioksidipäästörajoituksista sekä ilmastotavoitteen taakanjaon päivityksestä päästökaupan ulkopuolisilla aloilla. Yhtenä Fit for 55 työkaluna ehdotetaan hiilirajamekanismia, jonka tarkoituksena on estää hiilivuotoa EU:sta löyhemmän ilmastopolitiikan maihin. Hiilirajamekanismi koskisi tiettyjä kolmansista maista EU-alueelle saapuvia tuotteita, kuten terästä ja sähköä.

Uudistuvan teollisuuden on otettava huomioon jatkuvasti kiristyvää ympäristölainsäädäntö, joka tähtää Pariisin ilmastososopimuksen tavoitteiden saavuttamiseen. Ennakoivalla toiminnalla ja aktiivisesti päästöttömiä tai hiilineutraaleja ratkaisuja hakemalla teollisuus vastaa tulevaisuuden toimintaympäristön vaatimuksiin.

Suomen uudistuvan teollisuuden strategia

Kansallista teollisuuden alojen kehitystä tarkastelevista lähteistä Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) Uudistuvan teollisuuden strategia on master plan- työlle keskeinen myös kestävyuden näkökulmasta. Strategian tarkoitus on tukea teollisuuden kestävää kasvua Suomessa. 23.6.2021 julkaistussa strategiassa arvioidaan, että kilpailukykyinen sekä ennustettava teollisuuden toimintaympäristö kannustaa teollisiin investointeihin Suomessa myös jatkossa. Strategiaan koottujen ehdotusten yhtenä tavoitteena on lisätä näitä teollisia investointeja Suomessa.

Kokonaisuudessaan strategia toimii selkärankana Suomen teollisuuspolitiikalle. Strategian valmistamisessa ovat olleet mukana keskeiset ministeriöt, työnantaja- työntekijäliittojen edustajat.⁵⁰ Jämsän master plan-työn näkökulmasta keskeisiksi nousevat: a) investointeihin vaikuttavat tekijät ja b) ilmastopolitiikkaan vaikuttavat tekijät.

Investointeihin vaikuttavista toimenpide-ehdotuksista master plan-työlle keskeisiksi tunnistettiin: (1) yksityisiin investointeihin vaikuttavat tekijät, (2) politiikkatoimiin kytketyt investointi tekijät, ja (3) lupa ja verotus tekijät.⁵¹

Ilmastopolitiikan osalta toimenpide-ehdotuksista master plan-työlle keskeisiksi tunnistettiin: (4) TKI-rahoituksen kasvatus ja kohdistus ilmastomuutokseen liittyvien ratkaisujen kehittämiseen ja soveltamiseen, (5) Osana teollisuuden tiekarttojen päivitystä tehdään analyysi toimenpiteiden niin negatiivisista kuin positiivisista työllisyysvaikutuksista sekä työntekijöiden osaamistarvekartoitukset, (6) Toteutetaan teollisuuden vähähiilitiekarttoja ja päivitetään niitä mm. ilmasto- ja energiastrategiaa varten.⁵²

<i>Työryhmän esitykset investointien edistämisen osalta</i>
Tavoite
- Investointien määrä kasvaa tasaisesti ja uusien investointien määrä ylittää poistojen määrän. Suomi houkuttelee niin kotimaisia kuin kansainvälisiä teollisia investointeja. - Vain kannattava ja kilpailukykyinen teollisuus pystyy investoimaan uuteen. Siksi Suomi pyrkii teollisuuden kustannusten kasvun sijaan niiden alentamiseen uudistumisen edellyttämien investointien varmistamiseksi.
Toimenpide-ehdotukset
- Valtio tuottaa jatkuvaa kilpailija-analyysiä toimintaympäristön kilpailukyyn mittaamiseksi ja tekee saaduista ja menetetyistä investoinneista analyysiä vahvistamaan tietopohjaa teollisuuspolitiikan vahvuuksista ja heikkouksista. - Teollisuuden vähähiilitiekartat toimivat yhtenä perustana pitkäjänteisille politiikkatoimille. - Tehostetaan investointien lupamenettelyä kohti yhden luukun periaatetta, kehitetään lupaprosessin digitalisointia sekä lisään voimavaroja lupien käsittelyyn ja muutoksenhakutuomioistuihin⁷ - Investointihankkeiden lupamenettelyn viranomaistoiminnan aika rajataan enintään vuoteen. - Kone- ja laiteinvestoinneille vapaa poisto-oikeus verotuksessa.⁸

TEM uudistuvan teollisuuden strategian työryhmän esitykset investointien edistämisen osalta

<i>Työryhmän esitykset ilmastopolitiikan osalta</i>
Tavoite
- Suomi on vuonna 2030 globaali edelläkävijä ilmastomuutokseen liittyvissä teollisissa korkean hiilikädenjäljen ratkaisussa, mikä tukee sekä Suomen hiilineutraalisuus 2035 -tavoitetta että maailman päästöjen kääntämistä Pariisin sopimuksen mukaiselle vähennyspolulle. - Kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, kuten EU:n vähintään 55 % tavoitetta, toteutetaan teollisuusmyönteisesti ja mahdollisimman markkinaehtoisesti. Teollisuuden kehitystä vahvistaa hiilineutraali, kilpailukykyinen ja integroitunut energiajärjestelmä.
Toimenpide-ehdotukset
- Otetaan käyttöön sähköistämisen tuki EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti, eikä tuen saamiselle tai käytölle rakenneta ylimääräisiä ehtoja, vaan se noudattaa EU:n valtiontukisääntöihin kirjattuja vähähiilisyiden linjauksia. - Kasvatetaan TKI-rahoitusta ja kohdistetaan sitä enenevässä määrin ilmastomuutokseen liittyvien ratkaisujen kehittämiseen ja soveltamiseen. - Toteutetaan teollisuuden vähähiilitiekarttoja ja päivitetään niitä mm. ilmasto- ja energiastrategiaa varten. - Edistetään tiekarttojen mukaisesti hiilettömien energiantajien eli sähkön, kaukolämmön ja -jäähdytyksen sekä päästöttömän vedyn ja synteettisten polttoaineiden hyödyntämistä teollisuudessa. - Luodaan taloudellinen ja myös EU-tason suunnitelma ja teollisuutta tukevat taloudelliset kannustimet hiilen teknisten nielujen (CCS/CCU) kehittämiseksi. - Edistetään EU-tason tavoitetta, jonka mukaan vuodesta 2050 eteenpäin EU:ssa käytetty teräs tai muut energiantensiivisiä tuotteita ei saa olla valmistettu niin, että niistä on syntynyt CO₂-päästöjä. - Osana teollisuuden tiekarttojen päivitystä tehdään analyysi toimenpiteiden niin negatiivisista kuin positiivisista työllisyysvaikutuksista sekä työntekijöiden osaamistarvekartoitukset.

TEM uudistuvan teollisuuden strategian työryhmän esitykset ilmastopolitiikan edistämisen osalta

Keski-Suomen strategia 2025-2050

Keski-Suomen liiton julkaisema Keski-Suomen strategia 2025-2050 nostaa uudistuvan teollisuuden yhdeksi kolmesta alueen kasvun kärjistä hyvänvoinnin, sekä bio- ja kiertotalouden rinnalle.⁵⁴

Strategia tarkastelee pitkántähtäimen tulevaisuutta viiden mahdollisen tulevaisuuden skenaarion kautta, näiden pohjalta on koottu kolme välttämättömien toimenpiteiden kokonaisuutta. Kolme kokonaisuutta eli aluekehittämisen painopistettä ovat: (1) Elinvoimaisuus ja osaaminen (teknologiakehityksen edelläkävijä, uusi osaamisen pääoma, yrittäjyyden ja työn muutos), (2) Saavutettavuus ja elinympäristö (resurssiviisas ja vastuullinen maakunta, varmat ja nopeat yhteydet, puhdas luonnonympäristö), ja (3) Hyvinvointi ja yhteenkuuluvuus (hyvinvointi työn ja teknologian murroksessa, päätöksenteko ja yhteiskehittäminen, yhteenkuuluvuus).

Keski-Suomen strategia 2025 ja 2050 ympäristöselostus tuottaa tietoa strategian ympäristövaikutuksista. Strategiaan kytketyn arvioinnin on strategian valmistelun tukemisen lisäksi tarkoitus edistää ympäristönäkökohtien ennakoivaa huomioimista.

Jämsän mahdollisuudet

Master plan -työssä on tunnistettu useampia alueellisia ja teollisuuden toimialakohtaisia osakokonaisuuksia, joiden potentiaalia uudistuvan teollisuuden edistämisessä voitaisiin huomioida. Esimerkiksi biokaasun tuotannon näkökulmasta maatalouden raaka-aineiden hyödynnys ja päästökompensaatioiden tarjoaminen yrityksille tai naapurikunnille tunnistettiin mahdollisuuksina.

Bio-, energia- ja jäteratkaisuihin kiinnitettiin huomiota mahdollisuuksien kartoituksessa. UEKK-raportin⁵³ mukaan esimerkiksi biokaasun tuotantoon ei ole mahdollisesti tarjolla tarpeeksi jätteitä, mutta maatalouden raaka-aineita ja sivuvirtoja voisi hyödyntää biokaasun tuotannossa. Näitä voitaisiin hyödyntää etenkin liikennepolttoaineiden tuotannossa. Raportin mukaan myös esimerkiksi aurinkoenergian lisäämiseen löytyy potentiaalia, etenkin suuremmissa rakennuksissa, joissa on kesäaikaista energiantarvetta.

Kestävyystoiminnan potentiaalin kartoituksessa perehdyttiin myös kompensaatio mahdollisuuksiin. Jämsän kaupungilla on oma hiilinielurekisteri, josta voitaisiin tulevaisuudessa joko jakaa vastikkeetta tai vastikkeellisesti yrityksille päästökompensaatioita. Hiilitaseiden laskentaa voidaan tehdä Jämsässä kaupungin käyttämällä Forest Kit-ohjelmalla. Hankkeeseen liittyvä kehittämisohjelma on tarkoitus käynnistää vuoden 2023 aikaan.

Ote ympäristöselostuksesta: kestävyys strategiat ja tavoitteet

”Strategia antaa taustatukea yritysten kasvu- ja kannattavuustavoitteille sekä vahvistaa maakunnan yhteistä tahtotilaa kohdentaa aikaa, osaamista ja julkista rahoitusta liiketoiminta-alueiden vahvistamiseksi. Maakuntastrategia liittyy läheisesti myös Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toteuttamiseen sekä kansallisiin erityisohjelmiin.

Lisäksi aluekehittämisessä tulee mahdollisuuksien mukaan edistää yleisesti hyväksyttyjä kansainvälisiä, kansallisia ja maakunnallisia tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja ympäristötavoitteita. Tavoitteet ovat osa ympäristövaikutusten arvioinnin taustatietoa ja ne on pyritty ottamaan huomioon strategian vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa. Lainsäädännön lisäksi keskeisimpiä ympäristötavoitteita sisältäviä kansainvälisiä, kansallisia ja ylimaakunnallisia strategioita ja ohjelmia ovat:

Rion sopimus 1992 (biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus)

YK:n ilmastosopimus 1992 ja sitä täydentävä **Pariisin sopimus 2015** (ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, hiilivarastojen ja -nielujen säilymisen ja parantamisen edistäminen)

Eurooppalainen maisemayleissopimus SopS13-14/2006 (maisemien suojelun, hoidon ja suunnittelun edistäminen)

Kansallinen luonnonvarastrategia 2009 (menestyvä korkean arvonlisän biotalous, materiaalivirtojen tehokas hyödyntäminen ja kierrättäminen, alueellisten voimavarojen luoma kansallinen lisäarvo ja paikallinen hyvinvointi, aloitteellisuus ja edelläkävijyys luonnonvarakysymyksissä)

Faron yleissopimus 2011 (kulttuuriperinnön, elämänlaadun, identiteetin ja kestävän kehityksen välisen yhteyden vahvistaminen yhteiskunnassa)

Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategia 2012–2020 (luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen Suomessa); toimintaohjelman 2021–2030 valmistelu käynnissä

Suomen biotalousstrategia 2014 (kilpailukykyinen biotalouden toimintaympäristö, uutta liiketoimintaa biotaloudesta, vahva osaamisperusta biotaloudelle, biomassojen käytettävyys ja kestävyys); päivitys käynnissä

Kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanosuunnitelma 2014–2020 (kulttuuriympäristön tuomat mahdollisuudet, kulttuuriympäristöjen hyvän hoidon edistäminen)

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet 2017 (taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia, niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.)

Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma 2020–2027 (ilmasto- ja ympäristötoimenpiteiden vaikuttavuuden parantaminen ohjelmakaudella 2020–2027)

Helmi-elinympäristöohjelma 2021–2030 (vahvistaa luonnon monimuotoisuutta ja turvaa ekosysteemipalveluja)

Kymijoen-Suomenlahden ja Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueiden vesienhoitosuunnitelmat 2022–2027 (vesienhoidon yleislinjaukset ja vesienhoitotyön tavoitteet vesienhoitoalueille)

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2023 (jätteiden synnyn ehkäisy, kiertotalous, materiaalitehokkuus) Yhteistä perintöämme vaalien, Kansallisen maailmanperintöstrategian toimeenpanosuunnitelma vuoteen 2025 (maailmanperintökasvatuksen ja -tietoisuuden edistäminen)

Päivitetty kansallinen metsästrategia 2025 (metsäalan kilpailukyvyyn, uudistumisen ja kasvun edistäminen sekä metsien aktiivinen, kestävä ja monipuolinen hyödyntäminen)

Sinisen biotalouden kehittämissuunnitelma 2025 (kasvua vesiosaamisesta ja vesiluonnonvarojen kestävästä hyödyntämisestä)

EU:n biodiversiteettistrategia 2030 (Euroopan luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen)

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia vuoteen 2030 (uusiutuvan energian käytön lisääminen, puupohjainen energia, biokaasun tuotanto ja käyttö, kasvihuonekaasupäästöjen pienentäminen, nielupolitiikka, energiatehokkuus, energiateknologia ja -innovaatiot); uuden strategian valmistelu käynnissä

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma vuoteen 2035 (päästötavoitteet 2030, hiilineutraali Suomi 2035); päivitys käynnissä

Terve maapallo kaikille – EU:n toimintasuunnitelma ”Kohti ilman, veden ja maaperän saasteettomuutta” (visio saasteettomasta maailmasta) ”

⁴⁸ TEM, 2021

⁴⁹ Valtioneuvosto, 2021

⁵⁰ Keski-Suomen liitto, 2022

⁵¹ Benet Oy, 2018

⁵² Valtioneuvosto, 2020

⁵³ Valtioneuvosto, 2022

⁵⁴ Keski-Suomen liitto, 2022

Aluemallin käyttö vuokrauksen ja suunnittelun apuna

Tämän työn puitteissa on tehty 3D-aluemallit Kaipolasta, Hallista ja Myllymäestä. Ne ovat tarkkuudeltaan alueita yleisesti esittelevä ja sisältävät ympäröivän maaston sekä rakennukset massoina. Aluemalleja voidaan hyödyntää alueiden esittelyssä, markkinoinnissa ja vuokrauksessa hyvin pienillä toimenpiteillä.

Hankkeistuksen avulla lisää hyötyä malleista

Tehdyt mallit toimivat erinomaisena pohjana alueiden ja rakennusten tarkemmalle suunnittelulle. Malleja kannattaa ehdottomasti tarkentaa tila- ja rakennustasolle hankkeiden etenemisen ja tarpeiden mukaan.

Erityisesti Kaipolan alue hyötyy suunnittelumallista. Tilojen nykyinen dokumentaatio ei ole aina digitaalisessa muodossa eikä sen ajantasaisuudesta ja tarkkuudesta ole varmuutta. Riittävän ajoissa tehty mallin kehitys auttaa suunnittelussa sekä nopeuttaa prosessia. Haasteena voi tulevaisuudessa olla useiden laajojen muutostöiden samanaikaisuus.

Ehdotamme, että mallien tarkentamiseen ohjataan hankerahoitusta, jos sen katsotaan edistävän uudistuvan teollisuuden saamista Jämsään.

Aluemalli nykymuodossa

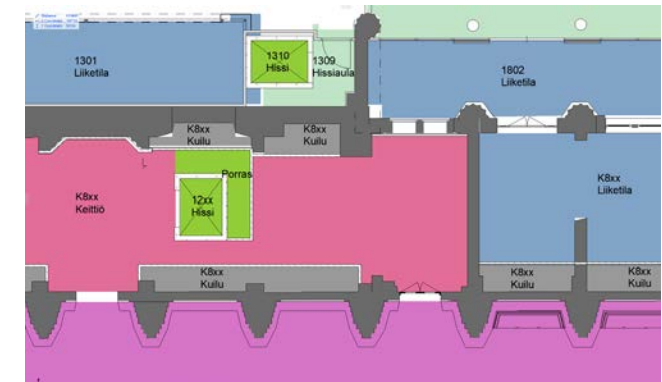

Aluemalli

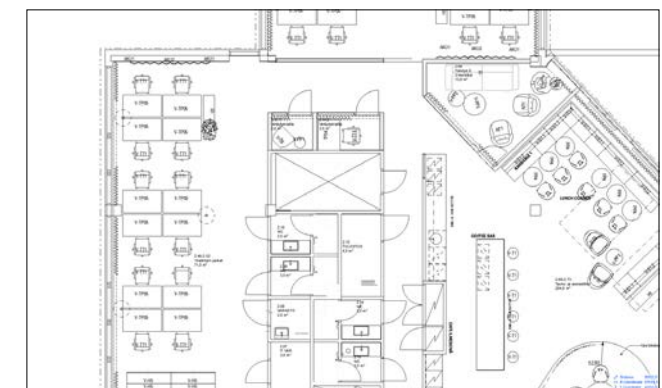

Aluemalli, massat värjätty

Aluemallin jatkokehitys tilojen
vuokrauksessa ja suunnittelussa.

Tilamalli

Suunnittelumalli

Yhteenveto

Elinvoimainen PK-sektori	Teollisen mittakaavan toiminnan aktiivinen hakeminen	Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta	Kysyntää vastaava koulutus ja osaaminen	Julkiset infrastruktuurihankket ja kaupunkikehitys
Elinvoimainen PK-sektori synnyttää Jämsään työpaikkoja ja tätä kautta lisää alueen palveluiden asiakaskuntaa ja ostovoimaa sekä kerryttää Jämsän verotuloja. Parhaassa tapauksessa syntyy positiivinen noidankehä ja yritykset haluavat Jämsään sen sijaan, että niitä tarvitsee nykyisen mallin mukaisesti houkutella sinne. Jämsän elinkeinoelämä ei ole tulevaisuudessa vain yksittäisten isojen toimijoiden varassa, vaan tulevien mahdollisten rakenne-muutosten kohdatessa ollaan paljon joustavampia.	Teollisen mittakaavan toiminnalla saadaan paikattua Kaipolan UPM:n paperitehtaan lakkauttamisen synnyttämä lovi ja hyödynnettyä olemassa oleva infra ennen sen ”happanemista”. Teollisen mittakaavan toiminta tuo Jämsälle verorahoja ja valtakunnallista merkittävyyttä. Lisäksi toiminta edesauttaa välillisesti PK-yritysten toimintaedellytyksiä Jämsässä sekä edistää muuttovoittoa.	Valtakunnallinen tunnettuus uudistuvan teollisuuden paikkakuntana edesauttaa Jämsän viestin kuulumista yrityskentässä. Jämsällä on jo nykyisellään hyvä teollisten tonttien ja tilojen tarjonta tietyn tyyppisille toiminnoille ja olemassa oleva yrityskenttä tukee myös tätä. Tämän viestiminen selkeästi ja oleellisesti oikeissa kanavissa on tärkeää. Viihtyisä asuin- ja elinympäristö on edesauttaa Jämsän työperäistä muuttoa, mikä on oleellista Jämsässä toimivien yritysten toimintaedellytysten kannalta.	Jämsässä on tällä hetkellä kohtaantohaastetta, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan lisää osaajia Jämsään. Oikeanlainen koulutus ja osaaminen sekä edesauttaa Jämsäläisiä pysymään Jämsässä ja löytämään sieltä töitä itselleen että vetää alueelle uutta osaajajoukkoa. Lisäksi osaava työvoima on edellytys yritysten sijoittumiselle alueelle. Työpaikka- ja uramahdollisuuksista selkeä viestiminen lisää kaikilta koulutusasteilta valmistuvien mielenkiintoa Jämsän tarjoamia mahdollisuuksia kohtaan.	Valtakunnallisissa foorumeissa vaikuttamalla Jämsän kannalta oleelliset Infrahankeet etenevät. Maakunnalliseen liikennejärjestelmä-työhön vaikuttamisella ja jatkosuunniteluhankkeita toimenpidelistoille nostamalla edistetään hankkeiden jatkosuunnittelua, mikä mahdollistaa investointipäätöksiä. Sujuvien jatkosuunnitteluprosessien avulla varmistetaan eduskunnan hankkeille myöntämät rahoitukset ja edelleen toteutuminen. Hankkeiden saaminen Liikenne- ja viestintäministeriön Liikenne 12 -investointilistalle on oleellinen etappi rahoituksen myöntämisessä.
Kestävää uudistuvaa teollisuutta				

Kehitetään päästökompensatioita yrityksille houkuttelevaksi mahdollisuudeksi.
Huolehditaan samalla luonnon monimuotoisuudesta.

Kestävä liiketoiminta saa helpommin ja parempaa rahoitusta, ymmärretään ja hyödynnetään osaamista yritysten tukemisessa.

Jämsä tekee asioita edelläkävijänä, jolloin tulevaisuuden kilpailukyky säilyy säädösten ja ympäristölainsäädännön kiristyessä.

Benchmark – onnistuneita uudistuvan teollisuuden alueita

Kolme eri näkökulmaa tulevaisuudenkestävään uudistuvaan teollisuuteen.

Vahvan kehittäjäoperaattorin merkitys alueen houkuttelevuuden ja investointien kannalta.

Leuna, Saksa

Leuna on itäisessä Saksassa, Saksi-Anhaltin osavaltiossa sijaitseva kemianteollisuuden alue. Se on teollisuuden rakennemuutoksen kokenut entinen öljynjalostamo, joka on perustettu 1950. Alueella on ollut haasteita muun muassa saastuneen maaperän ja infrastruktuurin kanssa, mutta aluetta on modernisoitu voimakkaasti viimeisen 20 vuoden aikana.⁵⁵

Nyt alue on kiertotalouden mukainen teollisuusalue, joka vetää puoleensa cleantech- ja biotaloustoimijoita. Muun muassa metsäyhtiö UPM käynnisti vuonna 2020 uuden biokemikaaleja valmistavan jalostamon. Jalostamo on määrä ottaa käyttöön 2023.⁵⁶

Yrityspuistoa ja sen infrastruktuuria sekä sijoittumistoimintaa operoi InfraLeuna GmbH -yhtiö, joka investoi vuosittain 30 miljoonaa alueen kehittämiseen. Alueen vetovoimatekijänä yritysten näkökulmasta ovat useat tutkimuslaitokset ja instituutit, jotka takaavat alueen yrityksille osaavaa työvoimaa.⁵⁷

⁵⁵ Infraleuna, 2022

⁵⁶ UPM, 2020

⁵⁷ Talouselämä, 2021

Aktiivisten, yksittäisten teollisuuden osaajien panoksen merkitys koko toiminnan säilymiselle.

Mäntyluoto, Suomi

Mäntyluoto on Meri-Porissa sijaitseva telakka-alue, jolla toimi vuodesta 1972 alkaen Rauma-Repolan öljynporauslauttoja valmistava paja. Pajatuotannon omistajaksi tuli eri vaiheiden kautta 90-luvulla ranskalainen Technip. Tilausten hiipumisen vuoksi suunnitelti 2010-luvulla toiminnan lakkauttamista. Tällöin tuotannon osti yrityksen palveluksessa ollut telakanjohtaja Manu Grönlund yhdessä kolmen muun johtajan kanssa ja he perustivat Pori Offshore Constructionin (POC).⁵⁸

POC aktiivisesti etsimään toiminnalle uutta suuntaa. Oleellisessa osassa oli uusien omistajien vahva toimialaosaaminen ja oma teollinen tausta. Omistajien aktiivinen jalkatyö Metsä Groupin suuntaan Kemin sellutehtaan investointipäätöksen jälkeen (2020) poiki telakalle mittavan kuorimarumpu-tilaussopimuksen, jolla toiminta turvattiin vuosiksi eteenpäin.⁵⁹

Sittemmin telakkatoiminnan on ostanut uusiutuviin energiaratkaisuihin keskittyvä pörssiyritys Enersense International Oyj.⁶⁰

^{58, 59} HS, 2022

⁶⁰ Enersense, 2022

Vahvan, tulevaisuuteen katsovan toimialan varaan rakennettu osaamisklusteri.

Pyhtää, Suomi

Pyhtäällä, Kymenlaaksossa sijaitsevaa lentokenttää kehitetään valtion myöntämän tuen turvin miehittämättömien, sähköisten lentolaitteiden osaamiskeskittymänä. Valtio näkee sähköisen ilmailun alan olevan kasvava ja haluaa investoida sen edellytyksiin. Pyhtään lentokentästä halutaan digitaalisen lentokentän prototyyppi.⁶¹

Pyhtään lentokenttää hallinnoi Redstone Aero. Alue kulkee nimellä Helsinki East Aerodrome.⁶²

Kentällä on järjestetty useaan kertaan alan messut Tech Runaway. Lisäksi kentälle suunnitellaan useiden pienten lentokenttien etälennonjohtokeskusta.⁶³

⁶¹ YLE, 2021

^{62, 63} Pyhtää, 2022

04 Markkinoinnin ja myynnin näkökulma

Markkinoinnin ja myynnin nykytilaa ja tavoitetilaa arvioidaan nykyisten vallitsevien toimintojen sekä uudistuvan teollisuuden master plan tavoitteellisen suunnitelman näkökulmasta.

Markkinoinnin nykytila

Markkinoinnin ja myynnin kokonaistilaa tarkastellaan tässä nykytilan ja tavoitetilan näkökulmasta. Jämsän kaupungin markkinointi toimii tällä hetkellä keskitettynä resurssina Konsernipalveluiden johtamana. Markkinointifunktion tehtävänä on palvella Jämsän kaupungin toimialoja sekä yrittäjyyttä.

KUVA :
<https://www.jamsa.fi/uploads/sites/2/2022/05/organisaatiokaavio.pdf>

Markkinoinnin strateginen-, jatoimenpiteiden suunnittelu, budjetointi sekä käytännön koordinointi tapahtuu pääosin konsernimarkkinoinnin toimesta. Markkinointiosasto käyttää tarpeen mukaan ostopalveluina ulkopuolisia kumppaneita.

Jämsän graafinen ilme ja keskeisimmät markkinointielementit on uusittu muutama vuosi sitten, Jämsä.fi sivusto on uudistettu 2022. Markkinoinnin tavoitteena on palvella kaupungin

Tiivistettynä

- Jämsän markkinointi on matkailupainotteista - teollisten tilojen ja tonttien markkinointi vähäistä.
- Markkinointi toimii omana toimintonaan konsernipalveluissa.
- Jämsällä on toimiva ja erottuva graafinen ilme sekä tonaliteetti.
- Uusi Himos-Jämsä matkailustrategia, jonka toteutus on alkanut.
- Uudistuvan teollisuuden markkinoinnin resurssit ovat vähäiset.
- Elinvoimalla ei ole omaa markkinointisuunnitelmaa, budjettia tai nimettyä henkilöresurssia.
- Elinvoiman markkinointi ei vastaa niihin haasteisiin joita Jämsällä tällä hetkellä on.
- Markkinoinnin kehitystyötä tehdään pitkälti hankerahoituksen kautta.
- Markkinoinnin työkalujen hyödyntäminen integroimaton.

markkinointiviestinnän tarpeita sekä paikallisten yrittäjien yhteismarkkinointitarpeita. Mediamainonnan pääpainopisteet ovat digitaalisessa markkinoinnissa, messutapahtumissa, ulkomainonnassa sekä printtimainonnassa.

Markkinoinnin pääpainopiste on ollut Himos Jämsä -matkailu viestinnän tukemisessa, ei pelkästään tai suoraan Himoksen, vaan yleisesti ottaen Jämsä matkailun, joka Himoksesta pitkälti tunnetaan. Himoksen toiminnallinen talvi- sekä kesäsesonki on vahva ja on toipumassa koronan aiheuttamista taloudellisista ja toiminnallisista menetyksistä. Himoksen Masten Plan 2021 sekä Himos - Jämsä matkailustrategia 2022 toimivat hyvänä pohjana tulevaisuuden kehittämistyössä. Painopiste Himos-Jämsä matkailussa on viestinnän keihäänkärki jatkossakin Jämsän kuluttajamarkkinointiviestinnässä. Yhteismarkkinointia, digitaalisen-, ja vaikuttajamarkkinoinnin kehittämiseen panostetaan jatkossa entistä tiiviimmin kuin myös vientimarkkina ponnisteluihin. Positiivista palautetta on yrittäjäsegmentistä saatu ns. Asukastarinoiden julkaisemisesta, samaa toivetta ”yrittäjätarinoita” markkinointiin on esitetty Jämsän yrittäjien puoleltakin.

Uudistuvan teollisuuden markkinointiviestintää on tehty yhteistyössä konsernimarkkinoinnin kanssa, elinvoimayksiköllä ei ole kuitenkaan ollut selkeää markkinointisuunnitelmaa, budjetointia tai henkilöresurssointia. Toimenpiteiden rahoitus on tapahtunut kulloinkin hankerahoituksen avulla tai yhteismarkkinointiprojekteina kaupungin konsernimarkkinoinnin kanssa. Elinvoima yksikön markkinointi kaipaa selkeää ja välitöntä huomiota sekä suunnitelmallisuutta osana Jämsän kokonaismarkkinointia. Vuonna 2022 elinvoima osallistui neljään teollisuuden toimijoille kohdennettuun messutapahtumaan (Vaasa Energia, Pactec, Metko sekä Tampereen Energiamesut, tavoitteena ja keskeisimpänä viestinä oli kertoa Jämsästä uudistuvan teollisuuden toiminta-alustana sekä saada myyntiliidejä Kaipolan vuokralaismyyntiin sekä tarjouksia tonttikaupan edistämiseksi. Sisällöllisesti messuilla viestittiin Kaipolan, Hallin, Myllymäen teollisia tontteja sekä myös Himosta matkailukohteena.

Markkinoinnin työkalut

Vainu.io

Jämsän kaupungilla on käytössään Vainu io. potentiaalisten kohderyhmien määrittelyyn ja poimintaan tarkoitettu digitaalinen yritystietokanta. Palvelusopimus kattaa vuoden 2022-2023, lisensioityjä käyttäjiä kaupungilla on 5 kpl. Vainu.io:n potentiaalia ei ole toistaiseksi hyödynnetty maksimaalisella tavalla, se on toiminut lähinnä yritystietokantana. Haasteena on myös ettei Vainu.io ole integroitu mihinkään Crm-järjestelmään (markkinoinnin tietokanta).

Tiivistettynä

- Vainun käyttö on vähäistä.
- Markkinoinnin reaaliaikainen ja reaktiivinen toimintamalli puuttuu.
- Ei CRM/markkinoinnin integraatiota (Hakosalo).
- Ei hyödynnetä tiedolla johtamista.

Hakosalo hankejärjestelmä

Hakosalo projekti- ja hanketyökalu on Jämsän kaupungilla käytössä, kuten useimmilla muillakin julkishallinnon organisaatioilla. Sovellus on tarkoitettu kuntien ja kaupunkien hankkeiden hallinnolliseen seurantaan ja projektointiin. Hakosalosta löytyy lisä ominaisuuksia mm. Liana - sähköposti ja Event -tapahtumaliittymä. Hakosalo järjestelmään on mahdollista rakentaa markkinointi-integraatio Vainu.io kanssa. Alustavien selvitystöiden pohjalta integraation rakentaminen tapahtuu Hakosalo ja Vainu teknisenä kehitystyönä. Tällöin Vainun kautta saadut potentiaaliset markkinatiedot/asiakkaat siirtyvät suoraan Hakosalo järjestelmään, josta Jämsän elinvoima myyntivastuulliset jalostavat ne jatkotoimenpiteitä (kontaktointia) varten.

Tiivistettynä

- Käyttö hanketyökaluna pääsääntöisesti.
- Ei CRM integraatiota Vainuun.
- Markkinoinnin toimintamalli puuttuu.

Markkinoinnin suositukset 2023-

Jämsä markkinoinnin tulisi rakentua kokonaisuuden, holistisen Jämsä brändin mielikuvan rakentamiseen organisatorisesti, sisällöllisesti sekä toiminnallisesti. Tällöin varmistamme paremmin sen, että Jämsä brändi näkyy sekä kuluttajille että yritykselle houkuttelevana vaihtoehtona, yrittää, elää ja asua Jämsässä. Myös myyntiorganisaation/funktion – jota tällä hetkellä ei varsinaisesti ole - tulisi rakentaa palvelemaan aktiivisesti, reaaliaikaisesti ja tuloksellisesti Jämsän teollisten tonttien ja tilojen myyntiä ja vuokrausta. Markkinoinnin kehitystyötä tulisi mahdollisimman paljon hankkeistaa ja varmistaa, että ”jatkoprojektit” vastaavat sisällöllisesti tehtyjä aiempia strategisia linjauksia.

Markkinoinnin sisältö

Himos - Jämsän matkailumarkkinointi on toimivaa ja sitä kehitetään jatkuvasti yhteistyössä paikallisten toimijoiden ja ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Markkinoinnin suunnittelussa ei saa unohtaa Jämsän pienyrittäjiä toimialasta riippumatta - yhteistyötä tulee syventää ja rakentaa markkinoinnin yhteistyömalli toimijoiden kesken. Uudistuvan teollisuuden markkinointipaketit tarvitaan sijoittajia ja potentiaalisia yrittäjiä varten. Jokaisesta teollisesta alueesta tulisi olla markkinointipaketti, jossa kerrotaan Jämsän ja kyseisen alueen vetovoimatekijöistä sekä soveltuvuudesta teolliseen tai kaupalliseen toimintaan. On tärkeää, että uudistuvan teollisuuden materiaaleissa on myös sisällölliset viestit Jämsän muista sijoittautumisen fasiliteeteista kuten luonto, koulutus, sujuva arki, harrastukset jne. Yrityksen lopullisen sijoittautumisen Jämsään ratkaisee toimintaympäristön tarjoama kokonaisuus.

Kaipola – ”Uudistuvan teollisuuden innovaatiokeskus”

Teollisten tilojen vuokraus- ja myyntitoiminnan keskeisin tarve on tehdasympäristön ja kiinteistöjen massamallinnus (tulevaisuudessa tarkempi 3d-mallinnus) markkinointia varten. Konkreettisen vuokrausmyynnin- ja markkinoinnin yhteistyömallin suunnittelu Kaipolan ja Jämsän kaupungin välillä on onnistumisen edellytys - tällä hetkellä markkinointi- ja myyntiponnistelut ovat lähes täysin Kaipolan omistajien harteilla. Kaipolan mahdollisuus on rakentaa vahva positio ja toiminnallinen alusta uudistuvan teollisuuden toimijoille - myös kansainvälisesti.

Halli – ”Harrastelentämisen Aero Center”

Hallin teolliset tilat ja tontit markkinointimateriaalit (turvallisuus, teknologia, puolustus -näkökulma) tulee päivittää sekä pohtia voisiko hankerahoituksen kautta saada ”Halli kevytlentämisen Aero center” markkinointimateriaalia kevytlentotoiminnan ja yrittäjyyden edistämiseksi. Tällä hetkellä tarvittavia materiaaleja ei ole. Hallin muu markkinoillinen tarve tullee liittymään Patrian rekrytointi-tarpeeseen, tästä vastannee Patria yrityksenä itse. Hallilla on erinomainen mahdollisuus ottaa selkeä - lentoteollisuuden ja harrastelentämisen - sekä siihen liittyvän alihankintatoimintojen markkinoinnillinen positio Suomessa.

Myllymäki – ”Kasvutilaa yrityksellesi”

Myllymäen materiaalit tulee myös päivittää omaksi markkinointipaketiksi. Sisältö on suunniteltava suhteessa siihen mikä Myllymäen rooli Jämsän teollisten alueiden tarjoamassa on. Myllymäen markkinoinnin ja myynnin esteet on selvitettävä ja mahdollisuuksien mukaan poistettava. Myllymäen teollisuusalue toimii erinomaisena Jämsän teollisten alueiden reservipaikkana ja mahdollistaa tilantarpeen silloin kun toiminta on sopivinta Myllymäkeen. (esim, Kaipolan ja Hallin toimijoiden alihankinta yritykset)

Jämsäläisten pk-yritysten markkinointia kanssa tulisi syventää ja lisätä. Yritykset kaipaavat arjen yrittämiseen markkinoinnin yhteistyön syventämistä, positiivisen jämsäläisen yrittämisen näkökulmaa, esimerkiksi ”yrittäjä tarinoiden” kampanjointia. Tiedolla johtaminen markkinoinnissa on avainasemassa, digitaalisten koulutusten ja yhteisten toimintamallien ja toimenpiteiden toteuttaminen yhteistyössä Jämsän yrittäjien kanssa on onnistuneen markkinoinnin tulos.

Jämsän elivoimapalveluiden tarjoama sijoittautumisprosessi tulisi suunnitella ja kiteyttää selkeäksi kokonaisuudeksi, missä kuvataan kaikki se apu, neuvot, kontaktit ja muut potentiaalisen yrittäjän tarvitsemat tiedot kun sijoittumisprosessi alkaa. Mahdollisuuksien mukaan tukemaan sijoittautumispalveluita, tulisi selvittää ulkopuolisen asiantuntijuuden käyttömahdollisuutta. Asiantuntijaryhmässä toimisi Business Finland, Ely-, Aluevirasto- sekä TKI (esim VTT) ja paikalliset kansanedustajat, poliittiset päättäjät.

Markkinoinnin strategiseen suunnitteluun ja operatiiviseen johtamiseen tulisi elivoimayksikön pohtia johtavan markkinointihenkilön palkkauksen, hankerahoituksen tai sisäisen toimenkuva muutoksen myötä, jonka tehtävänä olisi suunnitella ja johtaa teollisten tilojen ja tonttien markkinointia sekä toimia myynnin tulosryhmän vetäjänä tavoitteiden saavuttamiseksi.

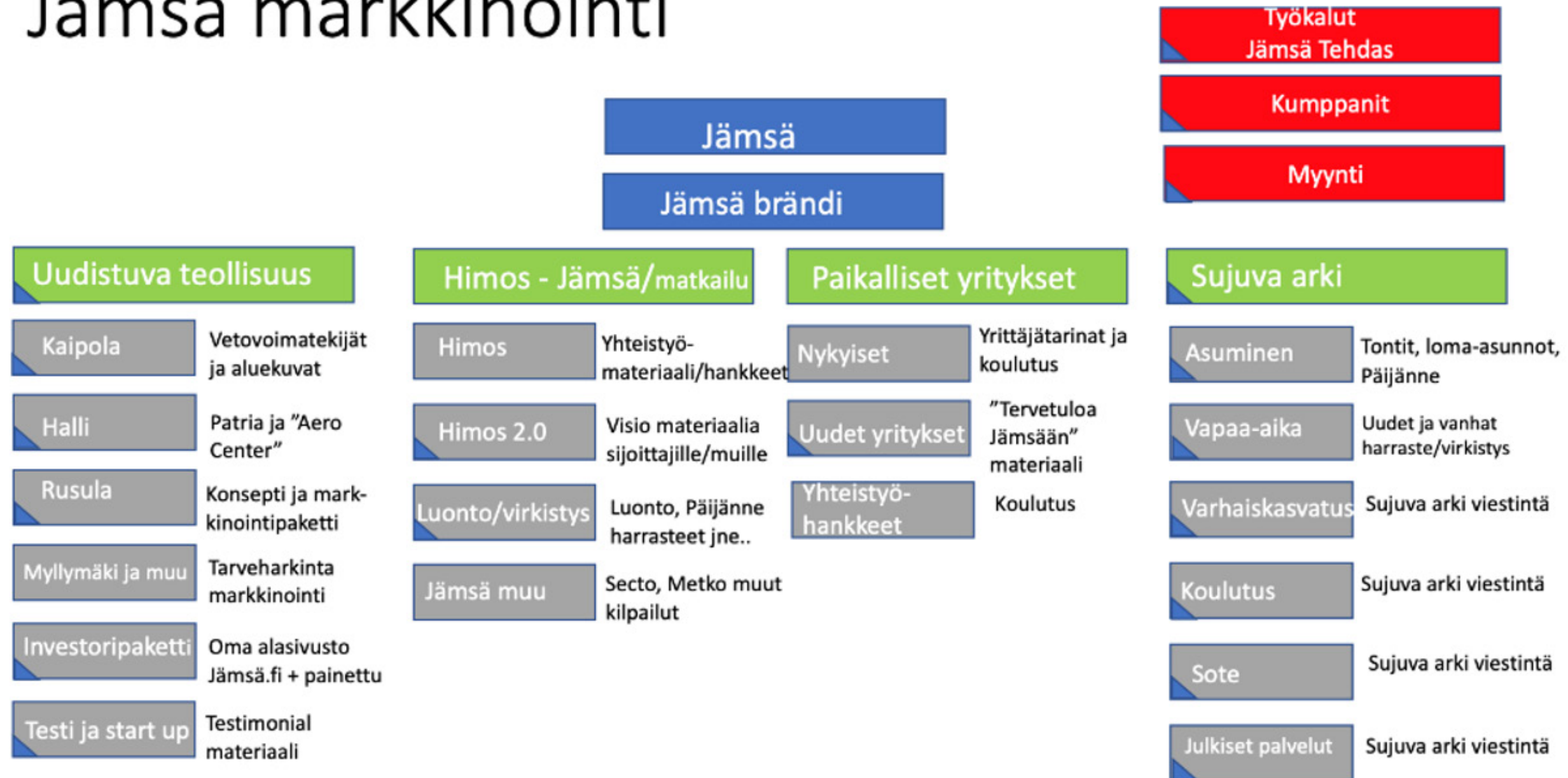
Rusula

Muita keskeisiä hankkeistuksen toimenpiteitä on Rusulan kauppapaikan konseptointi markkinointi- ja myyntitoimenpiteitä varten. Rusula on valmis vastaanottamaan uusia yrittäjiä eriomaisen sijaintisakin puolesta. Alennusmyynnillä (-70%) aluetta ei kannata myydä, koska alue on liikenteellisesti yksi sisäsuomen keskeisimpiä alueita – ja sillä olisi merkittävä potentiaalinen työllistävä vaikutus Jämsälle. Alennusmyynnissä on riski, että alueelta ostetaan tontteja joiden työllistävä vaikutus on vähäinen tai Rusulaan muodostuu hallitsematon teollinen yritys- ja rakennuskokonaisuus. Rusulan kohdalla otettava myös huomioon aiemmin ja tulevat infrahankkeet, joilla on merkitystä konseptoinnin kannalta (mm. ratahanke ja liittymäratkaisut) sekä se, ettei Rusulan kaupallinen konsepti vahingoita – vaan tukee - Seppolan, Himoksen ja muiden alueen yrittäjyyttä. Rusulan konseptisuunnitelmaa voidaan ajatella myös ”myymisenä” isommalle toimijalle esim, kiinteistöpääomasijoittajat, rakennusyhtiöt tai kaupan keskusliikkeet – sitovaa Jämsän tavoitteita edistävää suunnitelmaa vastaan. Rusulan kauppapaikan konseptoimiseksi ja oman markkinointipaketin laatimiseksi suosittelemme hankerahoituksen hakemista.

Markkinoinnin suositukset tiivistettynä 2023 -

- Uudistuva teollisuus osaksi Jämsä markkinointia.
- Markkinoinnin työkalut käyttöön - tiedolla johtaminen.
- Markkinoinnin integroituminen myyntitoimenpiteisiin.
- Uudistuvan teollisuuden markkinointimateriaalit tarvitaan ml investorit.
- Teollisen markkinoinnin resurssivaje on korjattava.
- Entistä tiiviimpää markkinointiyhteistyötä paikallisyrittäjien kanssa.
- Hankerahoituksen hyödyntäminen.
- Markkinointisuunnitelma ja budjetointi

Jämsä markkinointi

muutos tai uusi

Teollisten tilojen ja tonttien myynnin nykytila

Jämsän teollisten toimitilojen ja tonttien myynti ja vuokraus tapahtuu elinvoimayksikön toimesta. Varsinaista myyntiorientoitunutta myyntiorganisaatiota ei elinvoima yksiköllä ole, vaan tilojen ja tonttien myynti- ja vuokraustoiminta tapahtuu Jämsän yrityspalveluiden asiantuntijoiden toimesta (ml. Yritysvelho).

Myyntitoimintoja ei ole tällä hetkellä integroitu tai automatisoitu yhteen markkinoinnin sekä myynnin eri toimijoiden kesken. Sisäisesti myyntitoimintoja ei johdeta systemaattisesti eikä tavoitehakuisesti. Toimintamalli on perinteinen kuntahallinnon toimintamalli, jossa asiantuntija roolien merkitys on suurempi elinvoimapalveluiden tarjoamisessa kuin käytännön myyntityöskentelyssä. Kaipolan myynnistä vastaavat pääsääntöisesti Kaipola Green Portin omistajat. Kaupungin elinvoiman ja Kaipolan omistajien välillä on hyvää yhteistyötä, mutta yhteistyö kaipaa sen syventämistä ja oman toimintamallin rakentamista Kaipolan vuokralaiskonseptin toimivuuden parantamiseksi. Tuloksellisempi yhteistyömalli hakee vielä muotoansa, tämä tulisi rakentaa ensitilassa (ml. koko sijoittautumisprosessi). Teollisten tilojen myyntiin on epävarmuutta ja päätöksenteon harkintaa tuonut vallitseva taloudellinen tilanne sekä globaalit kriisit.

Myynnin suositukset 2023-

Tehokkaan ja tuloksellisen markkinoinnin tueksi tarvitaan toimiva myyntitoiminto. Teollisten tilojen ja tonttien vuokraus- ja myyntiä tulisi tehdä systemaattisesti, ohjatusti ja tuloksellisesti. Elinvoimayksikön nykyisen myyntitoimenpiteiden rinnalle tulisi saada ammattimainen ja pelkästään myyntiin tai vuokraustoimintaan keskittyvä ulkopuolinen sopimuskumppani. Ulkopuolisen ostopalveluna hankittavan ammattilaisorganisaation tehtävänä olisi käsitellä kaikki markkinoinnin kautta tulleet myyntivinkit ja palautteet yhteistyössä elinvoima yksikön myynnin tulosityksikön kanssa. Myyntifunktio toimisi kuten myyntiorganisaatiot toimivat liike-elämän puolellakin. Ulkopuolinen kiinteistövälitykseen erikoistunut kumppani tulisi olla paikallinen alan toimija, jolla on aluetuntemusta, myynti- ja kaupantekokokemusta, tähän tehtävään kiinteistövälitys yritys nimeää Jämsän toimeksiantoja hoitavan henkilön. Yhteistyökumppanin tulee järjestää oma markkinointi- ja myyntiprosessi tukemaan Jämsän teollisten tilojen ja tonttien myyntiä vastaavaksi. Sopimus olisi luonteeltaan esim 1+ 1 vuotta ja sille määritellään selkeät myynnilliset, operatiiviset ja laadulliset tavoitteet. Myyntiä vetää perustettavan tulosalueyksikön vetäjä.

- Ostopalveluina hankittavan kiinteistökaupan kumppanin etuina voidaan pitää,
- ammattimaisuutta ja tehokkuutta liidien käsittelyssä sekä kaupanteossa
 - sitoutuneisuutta
 - alueen tuntemusta
 - kaupankäynnin prosessiosaamista
 - ajankäyttöä
 - kumppanin valtakunnallisen verkoston hyödyntämistä
 - markkinointitukea

Ulkopuolisen kiinteistövälitysyrityksen sekä kaupungin keskinäinen sopimus määrittelee tarkemmat rajapinnat kaupungin omien tonttien ja tilojen myymisestä. Kaipolan myynnissä lopullinen päätöksentekijä ja kaupantekijä on Kaipola Green Port. Toimijoiden on keskenään sovittava kuinka pitkälle myyntiprosessi etenee ulkopuolisen kumppanin toimesta sekä kaupungin omien tonttien sekä Kaipolan vuokratonttien kohdalla.

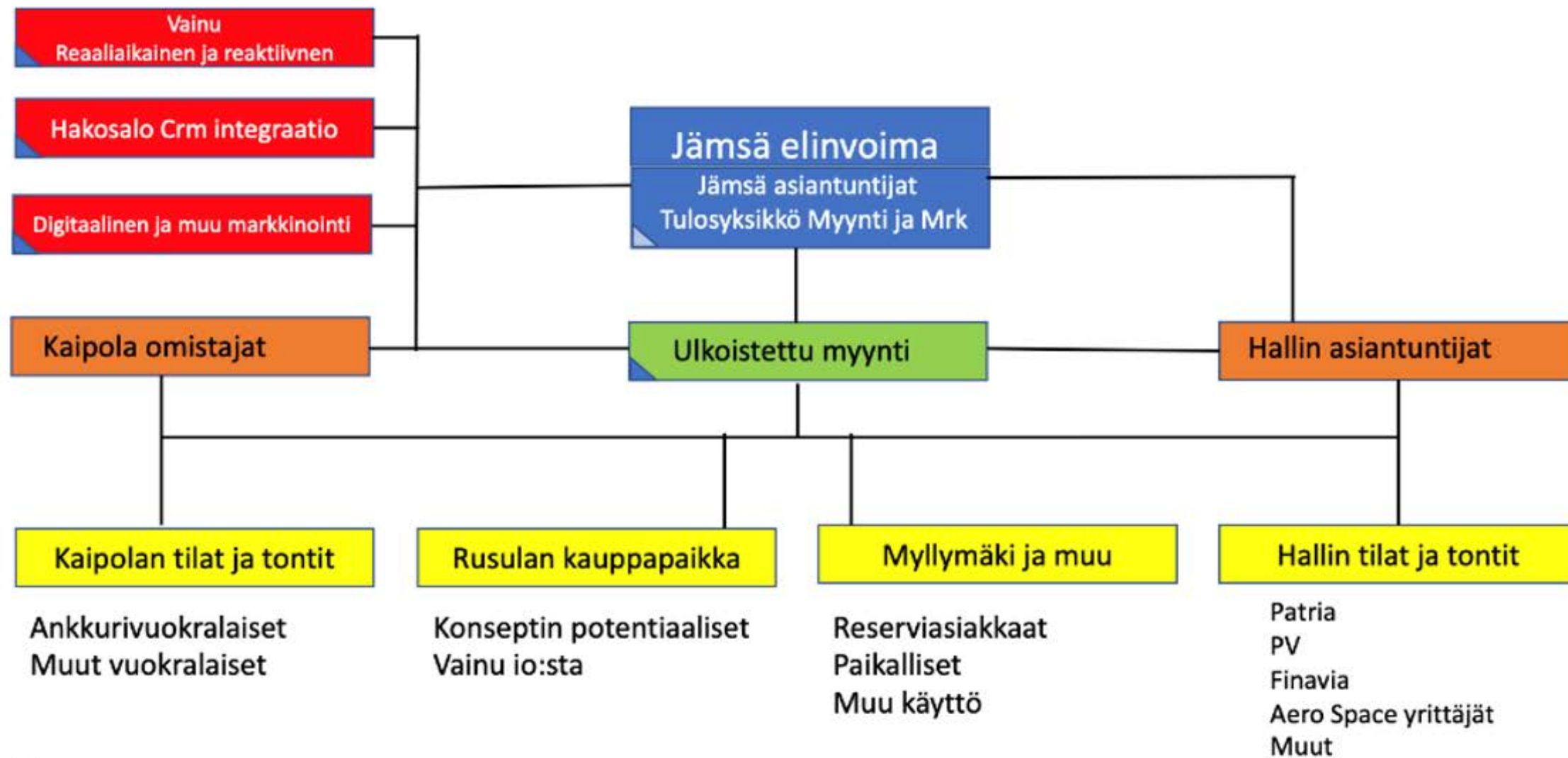
Myynnin nykytila tiivistettynä

- Myynnin resurssipula.
- Myynti strukturoimatonta ja Oto-henkistä.
- Tavoitteellisuus ja toimintamalli puuttuu.
- Kaipolan erityispiirteet, mittakaava ja käytännön myynnin vaikeus.
- Kaipolan konkreettisen yhteistyömallin puuttuminen.

Myynnin suositukset tiivistettynä

- Myynnin tulosalueen perustaminen.
- Myyntiresurssit vahvistettava sopimuskumppanin kanssa.
- Markkinoinnin ja myynnin integraatio rakennettava (Vainu + Hakosalo).
- Myynnin ja markkinoinnin toimintaprosessi kuvattava.
- Myynnin tavoitteellisuus ja seuranta laadittava.

Jämsä elinvoima - myynti

muutos tai uusi

Myynnin ja markkinoinnin prosessi

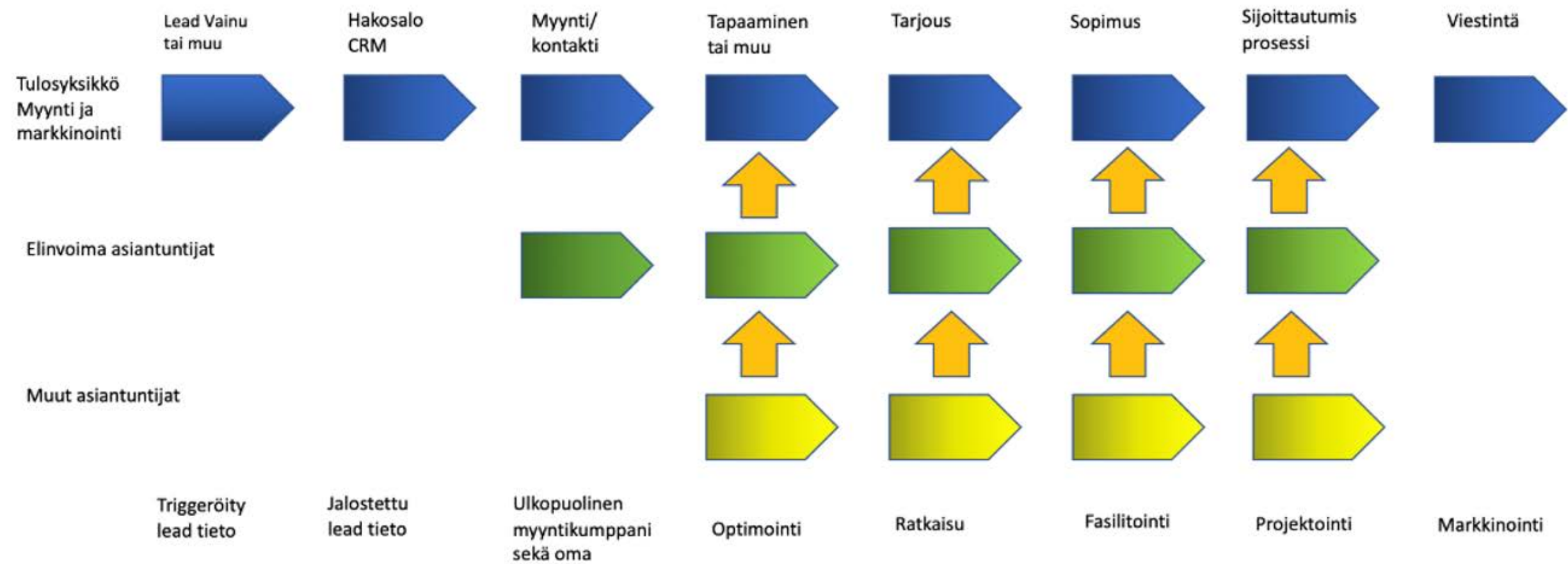
Organisoituminen jakaantuu:

- 1. Myynnin ja markkinoinnin automaatio sekä käytännön myyntityön organisoituminen ulkopuolisen kumppanin kanssa. Myynnin ja markkinoinnin prosessi vaihestetaan ja myynnin tilannetta käydään viikoittain myyntiryhmässä lävitse. Myyntiprosessia tukee elinvoiman asiantuntija organisaatio. Markkinoinnissa käytetään tätä varten tuotettua tietoa. Markkinoinnin automaatio (Vainu.io) tuottaa reaktiivisesti ja reaaliaikaisesti potentiaalista markkinatietoa sekä tietoa potentiaaleista asiakkaista yhdistäen tiedon Hakosalo markkinointijärjestelmään. Myyntiryhmä toimii tavoitteellisesti ja sille on asetettu konkreettiset tavoitteet toiminnalleen.
- 2. Elinvoima asiantuntijat, toimivat myynnin tukena ja vastaa sijoittautumispalveluiden tiedon oikea-aikaisesta ja merkityksellisestä tiedon tuottamisesta potentiaalisille yrityksille. Elinvoima asiantuntijat vastaavat myös tarvittavien ulkopuolisten asiantuntijoiden mukaan ottamisesta dedikoituihin myynticaseihin.
- 3. Ulkopuolisen asiantuntija-avun tarkoituksena on tuoda sijoittautumisprosessiin uskottavuutta, relevanttia tietoa sekä ratkaista mahdollisia potentiaalisen yrityksen sijoittautumisen haasteita. Ulkopuoliset asiantuntijat pyritään sitouttamaan tiiviimmin potentiaalisten asiakkaiden sijoittautumisprosessiin. Kaikki kommunikatiiviset ongelmat on poistettava.

Myynti- ja markkinointiprosessi tiivistettynä

- Myynti ja markkinointiprosessi, vastuut ja valtuutus määriteltävä.
- Toiminnan oltava suunniteltua ja tavoitteellista.
- Ulkopuoliset asiantuntijat (kiinteistövälitys, muut asiantuntijat) mukaan.

Jämsä myynti- ja markkinointi prosessi

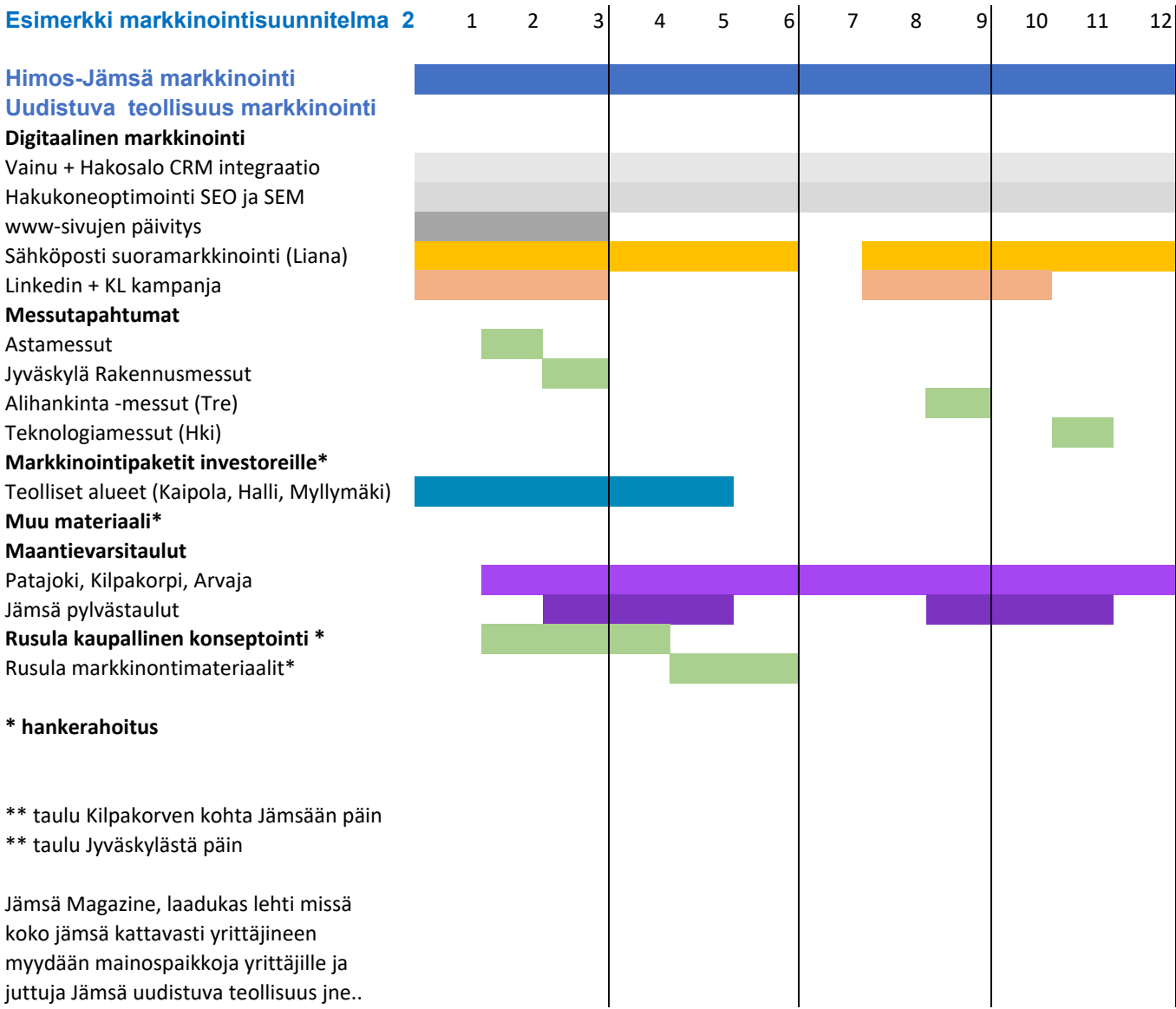
Muut asiantuntijat: Sijoittautumisen kannalta keskeisimmät yhteistyökumppanit, Business Finland, Ely, Aluevirasto, Finnvera, TKI/ Vtt, Jämsän kansanedustajat ja poliittiset vaikuttajat

Esimerkki - Markkinointisuunnitelma uudistuva teollisuus

Esimerkinomainen markkinointisuunnitelma vuodelle 2023 uudistuvan teollisuuden markkinointitoimenpiteiksi. Markkinointitoimenpiteet kohdistuvat yleisesti ottaen koko Jämsän seudun uudistuvan teollisuuden yrittäjyyden, toimeliaisuuden ja työpaikkojen lisäämiseksi. Tavoitteena on kattaa aiheutuvat kulut Jämsään myönnetyn hankerahoituksen avulla.

Uudistuva teollisuus - mrk-suunnitelma tiivistetysti

- Markkinointisuunnitelma ja budjetti laadittava.
- Hankerahoitusta hyödynnettävä mahdollisimman paljon.
- Elinvoiman markkinointihenkilö resurssit käyttöön
- Markkinoinnin yhteistyön syventäminen elinvoiman ja konsernimarkkinoinnin kesken.

* hankerahoitus

** taulu Kilpakorven kohta Jämsään päin

** taulu Jyväskylästä päin

Jämsä Magazine, laadukas lehti missä koko jämsä kattavasti yrittäjineen myydään mainospaikkoja yrittäjille ja juttuja Jämsä uudistuva teollisuus jne..

* hankerahoitus, Jämsän uudistuva teollisuus markkinointikokonaisuus

05 Toimenpideohjelma

Toimenpidesuosituksissa otetaan kantaa Jämsän jo tekemään ja valmisteilla olevaan muuhun kehitystyöhön, resurssien hyödyntämiseen ja kohdentamiseen sekä siihen, miten verkostoa tulisi aktiivisesti rakentaa viranomaisten ja toisaalta elinkeinoelämän ja yritysten suuntaan. Nämä teemat eivät ole uusia, vaan jo 2012 julkaistussa Jämsän rakennemallissa (Airix Oy, 2012) käsiteltiin näitä teemoja. Tässä työssä on pyritty konkreettiselle tasolle toimenpidesuosistusten osalta, jotta niiden toteuttaminen olisi selkeää.

Kyllä onnistuu! *

- * Jämsän suhtautuminen elinvoiman ja uudistuvan teollisuuden kehittämiseen on poikkeuksellisen avointa ja luovaa. ”Kyllä onnistuu!” on organisaation motto. Jämsä ja sen työntekijät sitoutuvat etsimään keinot toimijoiden auttamiseen, eivätkä suostu jäämään hallinnon perinteisten mallien vangiksi.

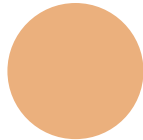
Teemoitettu toimenpideohjelma

Jotta Uudistuvan Teollisuuden master plan lähtee toteutumaan Jämsässä, on tärkeää hahmottaa oleelliset kehitystä edistävät toimenpiteet ja vastata kysymykseen, mitä niillä saavutetaan.

- Uutta osaamista Jämsän organisaatioon
- Toimintamallien kehittämistä
- Maankäytölliset keinot
- Datan hyödyntämistä
- Markkinointi, myynti ja viestintä-toimenpiteet

Teemoitettu toimenpideohjelma

Uutta osaamista Jämsän organisaatioon

Elinvoimainen PK-sektori

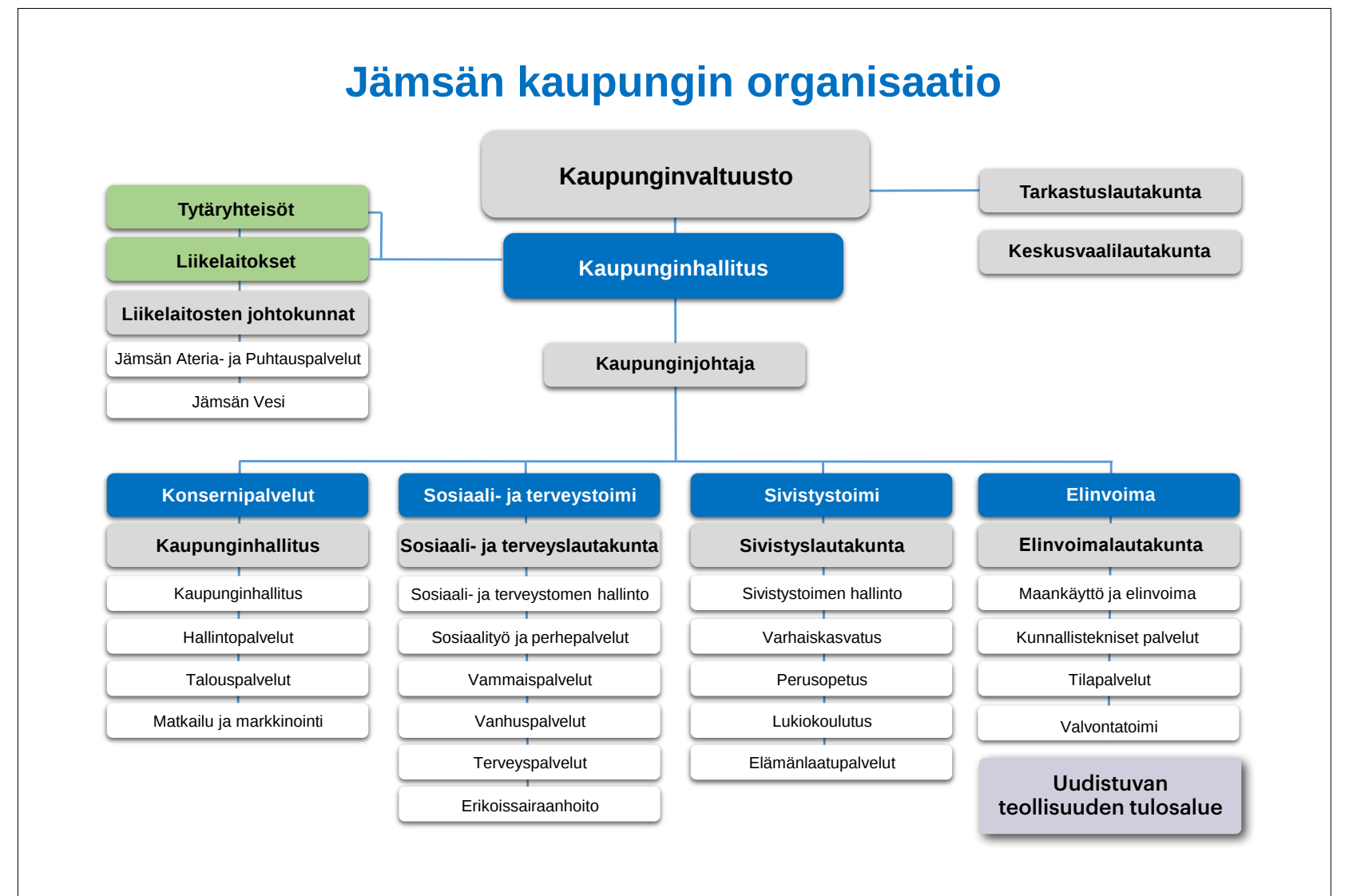
Perustetaan uudistuvan teollisuuden- tulosalue Elinvoimatoimen alle

Jämsän kaupungin elinvoima-toimialan alle perustetaan uusi uudistuvan teollisuuden tulosalue, jolle rekrytoidaan elinkeinoelämän ja/tai teollisuuden osaaja, joka tulee vastaamaan seuraavista asioista:

- Verkostoituminen ja verkostojen ylläpito valtakunnallisesti elinkeinoelämän ja viranomaisten sekä poliittisten päättäjien suuntaan.
- Lupamenettelyjen kehittämisen edistäminen ja koordinointi.
- Teollisten tilojen ja tonttien markkinointi- ja myyntiprosessin kehittäminen.
- Liidien seuranta, vuokraus- ja myyntimallit, tila- ja tonttineuvottelut teollisen mittakaavan toimijoiden kanssa, markkinointi.

Jämsän kaupunginjohton tehtävänä on miettiä, kuinka löydetään riittävän osaava tekijä ja saadaan hänet sitoutettua.

Uudistuvan teollisuuden osaaminen on Jämsässä ollut tähän asti projektirahoituksen varassa, koska vakituisilla resursseilla asiaa ei ehditä edistämään. Tämä aiheuttaa tekemiseen syklisyyttä ja epätoivottuja katkoksia. Teollisuus on kuitenkin Jämsän yksi tärkeimmistä kärjistä matkailun rinnalla, joten sen tekemiseen panostaminen yhtälailla on tästä näkökulmasta myös hyvin perusteltua.

Teemoitettu toimenpideohjelma

Toimintamallien
kehittämistä

Elinvoimainen PK-sektori

Yrityspalveluiden painopisteen suuntaaminen aloittavista ja pienistä yrityksistä suurempiin

Määrämuotoistetaan pienille ja aloittaville yrityksille suunnattuja palveluja siten, että resurssit voidaan kohdistaa tehokkaammin keski suurten ja suurten yritysten sektoreille. Samalla lisätään proaktiivista yhteydenpitoa Jämsän alueella toimiviin isompiin työllistäjiin. Tavoitteena on kartoittaa yrityskentän todelliset tarpeet ja ylläpitää keskusteluyhteyttä jatkuvasti. Lisäksi otetaan Jämsän tekemiseen ratkaisukeskeinen asenne yritysten auttamisessa: Ei tyydytä perinteisiin neuvonta- ja tukimalleihin vaan luodaan tai etsitään ne keinot, joiden avulla yritykset pääsevät eteenpäin; opetellaan etsimään aktiivisesti ratkaisuja vanhoihin malleihin tukeutumisen sijaan.

Pienten yritysten palvelut voivat löytyä laajasti ja selkeästi netistä, jolloin palvelutaso ei heikkene. Toisaalta panostus isoihin yrityksiin tuo toimintaedellytyksiä ja markkinaa myös pienemmille yrityksille, eli edesauttaa epäsuorasti koko yrityskenttää.

Lupaprosesseihin vaikuttaminen ja viranomaisverkosto

Otetaan tavoitteeksi kehittää lupaprosesseja poliittisen vaikuttamisen keinoin sekä saada Jämsän alueelle (erityisesti Kaipolaan) lupaviranomaisten organisaatioista nimetty asiamies, joka voi auttaa ja ohjata lupa-asioissa yhden luukun periaatteella. Apua tarvitaan erityisesti siihen, että lupaprosessit menisivät kerralla läpi ja liiketoimintaan ei liittyisi tämän osalta riskejä.

Luvitukseen liittyen on oleellista pyrkiä tekemään yhteistyötä muiden samaa asiaa ajavien tahojen, kuten EK:n kanssa. Näin viesti valtakunnan poliittiseen päätöksentekoon on vahvempi.

Valtakunnallisten toimielinten ja viranomaisten kanssa aktiivisen yhteistyö- ja vaikuttajaverkoston ylläpito

Vaikutetaan kaupunkina valtakunnallisiin infrahankkeisiin siten, että Jämsän etu tulee huomioitua oikeassa vaiheessa hankkeita. Tämä edellyttää aktiivista seurantaa siitä, millaisia hankkeita on käsiteltävänä ja pohdittavana valtakunnallisella tasolla ja ymmärrystä siitä, miten näitä kannattaisi ajaa eteenpäin.

Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta

Kaipolan ja Hallin osaamisklusterien kehittämien

Kaipolaa kehitetään aktiivisesti yhdessä alueen omistajien kanssa vihreän siirtymän teknologioiden osaamiskeskuksena. On ratkaistava, miten Jämsä voi kaupunkina osallistua kehitykseen ilman, että mahdollisuudet katkeavat siihen, ettei yksityisomisteista aluetta voida tukea tai rahoitusta ohjata suoraan konkreettiseen toimintaan.

Hallin alueen suhteen on ratkaistava, nojaako alue jatkossakin Patriaan ja siten esimerkiksi lentokentän käyttö pysyy rajallisena. Toinen kehityssuunta on avata käyttöä vapaammaksi ja houkutella alueelle ilmailuun liittyvää korkeaa osaamista.

Koulutus ja osaaminen

Koulutuspalveluiden kehittäminen yritysten tarpeita vastaavaan suuntaan

Kohtaannon haasteisiin vastaamaan pyrkivän, yritysten tarpeista lähtevän koulutustoiminnan lisääminen erillisillä hankkeella. Pyritään siihen, että uusien rekrytoitavien osaajien koulutukset voidaan räätälöidä yritysten tarpeisiin ja ylläpitää alueen koulutuspalveluilla yritysten jo olemassa olevan työvoiman osaamista. Toteutetaan koulutuspalvelut yritysten kannalta selkeästi, houkuttelevasti ja edullisesti, jolloin synnytetään Jämsän alueelle todellista kilpailuetua muihin vastaaviin alueisiin nähden.

Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Gradian AKKE-määräraahakemus Kohti tulevaisuuden työtä -hankkeelle on oikeansuuntainen hanke tavoitteen toteuttamiseen.

Teemoitettu toimenpideohjelma

Datan
hyödyntämistä

Elinvoimainen PK-sektori

Teollisen toimintaympäristön markkinaseuranta ja toimialaymmärryksen kartutus

Hankitaan Kaupungille laaja-alaista ymmärrystä teollisuuden yritysten toimintaedellytyksistä ja mitkä erityisesti isojen ja keskisuurten yritysten kannalta ovat oleellimmat luvituksen ja rahoituksen polut.

Aluemallin hyödyntäminen jatkosuunnittelussa ja markkinoinnissa

Mallien tarkentamiseen ohjataan hankerahoitusta, jos sen katsotaan edistävän uudistuvan teollisuuden saamista Jämsään.

Koulutus ja osaaminen

Yritys- ja oppilaitosyhteistyön ja keskusteluyhteyksien vaaliminen kohtaantoa edistävästi

Välitön keskusteluyhteys edesauttaa koulujen ja yritysten välisen ymmärryksen ja tarpeiden hahmottamista, jolloin ratkaisuja voidaan pohtia oikeisiin asioihin. Korkeakoulujen tarjonnan laaja hyödynnys myös muuhun kuin tutkintoon tähtääviin koulutuksiin on suuri mahdollisuus erityisesti erikoisosaamista vaativille yrityksille.

Luodaan Jämsään mahdollisia urapolkuja valmistuville ammattilaisille ja korkeakoulutetuille. Koulujen, yliopistojen ja Jämsän yritysten kanssa mietitään, miten saadaan valmistuville nuorille töitä ja ura Jämsästä. Esimerkiksi haalariharjoittelupaikkojen luominen yhdessä Jämsän yritysten ja koulujen kanssa.

Teemoitettu toimenpideohjelma

Maankäytölliset
keinot

Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta

Seppola-Rusula alueen kaupallisen potentiaalin ja elinvoiman tarkastelu ja kehityssuunnitelma

Jämsän keskustan (Seppola ja Rusula) roolia koko Jämsän alueen keskuksena tulee kehittää. Sijainti Valtatie 9 varrella sisältää paljon kaupallista potentiaalia, jonka tarkempi tarkastelu ja toiminnan perustelu on tarpeen. Lisäksi Seppolan ja Rusulan kehitysalueen tarkastelu on siitakin näkökulmasta tärkeää, ettei toisaalle tehtävillä ratkaisuilla näivetetä toisaalla olevaa elinvoimaa, vaan koko keskustan alue voittaa.

Nykyinen Keski-Suomen maakuntakaava ei salli Rusulan alueelle kaupan suuryksikköä. Jos tällainen kaupallisen potentiaalin tarkastelun näkökulmasta on oleellinen, on maakuntakaavan merkinnän muutosta vietävä aktiivisesti eteenpäin, missä kaupungin elinvoimajohdolla on keskeinen rooli. Vastaava kaavamerkinnän muutos on saatu läpi esimerkiksi Ylivieskassa sinnikkäällä vaikuttamistyöllä.

Keskustan kaupallisen potentiaalin ja elinvoiman tarkastelun rinnalla Jämsän Elinvoimaohjelma 2020:ssa mainittujen toimenpiteiden edistäminen keskustan alueen osalta on oleellista. On myös tarkasteltava kriittisesti muidenkin taajamien vetovoimatekijöitä näiden alueiden kehittämisen pohjaksi. Rajallisten resurssien vuoksi oleellista on palveluiden keskittäminen strategisesti soveltuvimmille alueille ja saavutettavuuden varmistaminen näihin.

Valtakunnalliset infrahankkeet

Jämsän kannalta oleellisten valtakunnallisten hankkeiden edistäminen

Tässä master plan -työssä on listattuna Jämsän kannalta merkittäviä valtakunnallisia liikenne- ja infrahankkeita. Näihin liittyvään päätöksentekoon vaikuttaminen oikea-aikaisesti on oleellista, jotta Jämsän etu hankkeissa tulee kuulluksi.

Jämsän on maankäyttöä suunnitellessaan huomioitava valtakunnalliset hankkeet ja niiden vaikutus esimerkiksi eri alueiden painopisteisiin ja liikenteellisiin lähtökohtiin. Näin voidaan suunnitella pitkällä tähtäimellä kaupallisia keskittymiä.

Teemoitettu toimenpideohjelma

Markkinointiviestintä- ja myyntitoimenpiteet

Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta

Elinvoimainen PK-sektori

Markkinointiohjelman toimeenpano

Jämsän elinvoiman vetovoimatekijöiden viestiminen

- Uudistuvan teollisuuden vetovoimatekijöiden huomioiminen Jämsän kokonaismarkkinoinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.

Markkinointi ja myynti osaksi elinvoimayksikön ydintekemistä

- Panostetaan markkinoinnin sisältöön, toteutukseen sekä myynnin tulokselliseen ja tavoitteelliseen tekemiseen. Perustettavan uudistuvan teollisuuden tulosalueen organisoituminen myynnin ja markkinoinnin kanssa.

Henkilöresurssi elinvoiman markkinoinnin hoitamiseen

- Nimetään markkinoinnin yhteyshenkilö osaksi elinvoiman markkinointia.
- Henkilö vastaa elinvoiman sisältöjen suunnittelusta ja toteutuksesta yhteistyössä konsernimarkkinoinnin kanssa.

Myynnin ja markkinoinnin toimintamalli kuvattava

- Myyntiin ja markkinointiin tarvitaan tavoitteellinen ja tuloshakuinen toimintamalli.
- Tehtävien toimenkuvat ja vastuut ja tavoitteellisuus on määriteltävä.

Markkinointisuunnitelma ja budjetti

- Elinvoiman markkinointisuunnitelma ja budjetti on laadittava tuloksellisen markkinoinnin ja myynnin saavuttamiseksi.

Tiedolla johtaminen markkinoinnissa ja myynnissä käytäntöön

- Hyödynnetään digitaalisia työkaluja paremmin. Vainu.io ja Hakosalo CRM integraation rakentaminen reaaliaikaisen lead-datan tuottamiseksi myynnille.

Teollisten alueiden markkinointipaketit

- Teollisten alueiden vuokraus- ja myyntitoimintojen edistämiseksi tarvitaan konkreettisen markkinointimateriaalit, ml. materiaalit investoreille

Myyntitoiminnan toimenpiteet

Myyntiliidien jalostaminen

- Markkinoinnin tuottamat myyntiliidit tulee hoitaa systemaattisesti, proaktiivisesti ja keskistetysti kuvatun myyntiprosessin mukaisesti, hyödyntäen integroitua CRM järjestelmää.

Myynnin ulkopuolinen yhteistyökumppani

- Ehdotamme myynnin ostopalvelusopimuksen tekemistä paikallisen kiinteistövälitysyhtiön kanssa. Tavoitteena on saada myyntiin lisää voimaa ja ammattimaisuutta.
- Ulkopuolinen yhteistyökumppani osallistuu uudistuvan teollisuuden tulosalueen vetäjän (kts. toimenpideohjelman kohta uutta osaamista Jämsän organisaatioon) alaisuudessa sovittuihin markkinointiliidien ja myyntitapaamisten hoitamiseen. Yhteistyökumppanin tehtävänä on tarjota kiinteistövälityksen ammatillinen osaaminen Jämsän teollisten alueiden vuokraus- ja myyntitoimenpiteiden aktivointiin.

Myynnin ulkopuoliset asiantuntijatkumppanit

- Potentiaaliselle asiakkaalle rakennetaan heti dedikoitu asiantuntijatiimi elinvoimatoimialan ja uudistuvan teollisuuden tulosalueen toimesta. Asiantuntijat (BF, Ely, Avi, Vtt jne) määrittellään asiakkaan liiketoiminnan mukaisesti – asiakasta ei jätetä yksin vaan sijoittautuminen viedään loppuun asti.

Myyntiprosessin kuvaaminen

- Tuloksellinen myyntityö edellyttää myyntiprosessin kuvaamista, vastuiden ja valtuutuksen myöntämistä valituille henkilöille ja toimijoille. Myyntityön tulee olla tavoitteellista ja tuloksellista. Myynnin ja markkinoinnin tavoitteet määrittellään uudistuvan teollisuuden tulosalueen vetäjän ja elinvoimatoimialan toimesta – tavoitteet asetetaan myös ulkopuoliselle myynnin yhteistyökumppanille.

Myynnin koulutus

- Ehdotamme räätälöityä myynnin ja markkinoinnin koulutusta perustettavan uudistuvan teollisuuden tulosalueen vetäjän ja tarvittaessa elinvoiman asiantuntijoille, myynnin ja markkinoinnin parantamiseksi.

Seuranta ja onnistumisen arviointikriteerit

Seuranta- ja arviointikriteeristö noudattaa Jämsän elinvoimaohjelma 2020 mallia. Tavoitteet on asetettu sekä vuodelle 2025 että 2030, jotta toimintaa voidaan tarkastella välitavoittein. Seurantaan on otettu strategian kannalta osa-alueittain oleelliset mittarit, jotka ovat avainasemassa kaikkien strategisten toimenpiteiden toteutumiselle.

Strategian osa-alue	Mittari	Nykytila	Tavoite 2025	Tavoite 2030	Vastuutaho
Elinvoimainen PK-sektori & Teollisen mittakaavan toiminnan aktiivinen hakeminen	Uudistuvan teollisuuden tulosalueen toiminnan hyödyt Jämsälle	Tulosaluetta ei vielä ole	- Tulosalueen vetäjä on tavannut uudistuvan teollisuuden kannalta oleelliset lupaviranomaiset, etujärjestöt ja poliittiset päättäjät sekä luonut kontaktit Jämsän kannalta oleellisiin henkilöihin. - Jämsän yritysneuvonta on suunnattu PK-yrityksiin ja näiden neuvontaan. - Kaipolaan on annettu tarvittava tuki, jota alueen kehittäjät tarvitsevat. - Tulosalue on edesauttanut 1-2 PK-yrityksen sijoittumista Jämsään.	- Jämsä tunnetaan vetovoimaisena uudistuvan teollisuuden paikkakuntana. - Tulosalueen vetäjä on mukana oleellisissa valtakunnallisissa foorumeissa, jotka koskevat uudistuvaa teollisuutta. - Tulosalue on edesauttanut 5 PK-yrityksen sijoittumista Jämsään.	- Jämsän kaupunginjohto - Elinvoimayksikkö: Uudistuvan teollisuuden tulosalueen vetäjä
Vetovoimainen uudistuvan teollisuuden paikkakunta	Kaipolan ja Hallin klusterointi	Kummallakaan alueella ei ole vielä vahvaa profiilia.	- Alueilla selkeä roolitus; Kaipolan rooli on olla koko Keski-Suomen mielenkiintoisin vihreän siirtymän teollisuusalue. Hallin rooli määrittyy sen mukaan, millainen kehityssuunta valitaan. - Roolit esillä selkeästi uudistuvan teollisuuden markkinoinnissa ja myynnissä.	Alueet ovat saavuttaneet kansallista tunnettuutta korkean osaamisen ja uudistuvan teollisuuden kannalta.	- Jämsän kaupunginjohto - Elinvoimayksikkö: Uudistuvan teollisuuden tulosalueen vetäjä - Kaipola Greenport - Hallin ja Kaipolan alueen yritykset

Seuranta ja onnistumisen arviointikriteerit

Strategian osa-alue	Mittari	Nykytila	Tavoite 2025	Tavoite 2030	Vastuutaho
Kysyntää vastaava koulutus ja osaaminen	Koulutustarjonnan kehittäminen yritysten tarpeisiin.	- ELY:n tukemaan ja TE-palveluiden järjestämään Rekrykoulutukseen voivat hakeutua työttömät ja työttömyysuhan alla olevat henkilölle. - Gradian AKKE -määräraahakemus Kohti tulevaisuuden työtä -hankkeelle	- Koulutuksen mallia on kehitetty yritysten tarpeista käsin, koulutukseen voivat hakeutua kaikki, eivät vain työttömät ja työttömyysuhan alla olevat. - Koulutuspalveluita räätälöidään laajasti myös yritysten olevalle henkilöstölle. Toteutetaan esimerkiksi erillisen hankkeen kautta. - Yrityksille viestitään koulutuksen mahdollisuuksista.	- Uudenlainen koulutusmalli on vakiintunut tapa hankkia osaamista Jämsäläisille yrityksille. - Koulutuksen rahoitus on turvattu ja se on Jämsän kilpailuetu muihin vastaaviin paikkakuntiin nähden.	Jämsän kaupunginjohto, sivistystoimi-yksikkö
Julkiset infrastruktuurihankket ja kaupunkikehitys (Hankkeet, vaikutuskeinot ja tavoitteet on kuvattu tarkemmin liitteessä 1: Jämsä master plan - valtion infrainvestoinnit, vaikuttamiskeinot ja tavoitteet)	- Vaikuttaminen Jämsän kannalta oleellisiin tuleviin hankkeisiin: - Valtatie 9 hankkeet Orivesi-Jyväskylä ja Jämsä-Korpilahti ohituskaistat - Lahdenperä-Jämsä ratayhteyden hanke - Laihalammin, Torkkelin ja Muuramen liikenne-paikat-hanke - Vt24 parantamisen hanke	- Valtatie 9 hankkeet: - Orivesi-Jyväskylä / toimenpideselvitys valmistunut 2022; - Jämsä-Korpilahti / tiesuunnittelu - Lahdenperä-Jämsä: - Ympäristövaikutusten arviointi 2022 - Laihalammin, Torkkelin ja Muuramen liikenne-paikat-hanke - Ympäristövaikutusten arviointi 2022 - Vt24 parantamisen hanke - Aluevaraussuunnitelma valmistunut 2017	- Valtatie 9 hankkeet - Orivesi-Jyväskylä: Investointipäätös hankkeesta saadaan niiltä osin kuin sitä ei vielä ole. - Jämsä-Korpilahti: Eduskunnan päätös hankkeen rahoitukselle saadaan. - Lahdenperä-Jämsä: - Investointi- ja rahoituspäätös saadaan. - Laihalammin, Torkkelin ja Muuramen liikenne-paikat-hanke - Hanke LVM:n liikenne 12 investointilistalle - Vt24 parantamisen hanke - Hanke kiireellisyysluokkaan 1.	- Valtatie 9 hankkeet - Orivesi-Jyväskylä: Hanke toteutusputkessa. - Jämsä-Korpilahti: Hanke toteutusputkessa. - Lahdenperä-Jämsä: - Hanke toteutusputkessa - Laihalammin, Torkkelin ja Muuramen liikenne-paikat-hanke - Hanke on saanut investointipäätöksen ja rahoituksen. - Vt24 parantamisen hanke - Hanke on saanut investointipäätöksen ja rahoituksen.	Elinvoimayksikkö: maankäyttö ja elinvoima

Hankkeistus

Ohessa esitelty hankkeistettavia kokonaisuuksia, jotka edesauttavat uudistuvan teollisuuden strategian toteutumista.

Keskusta-alueen kaupallisen potentiaalin ja elinvoiman tarkastelu -hanke 2023

Tuotetaan Seppola-Rusula kokonaisuuden kaupallinen tarkastelu ja tämän pohjalta toimenpideohjelma, jossa painotusta ohjataan siten, ettei kumpikaan alue näivety. Luodaan alueille vahvat liiketoimintakonseptit.

Oleellista on selvittää alueiden tulevaisuuden käyttö ja miten uusia käyttäjäryhmiä saadaan houkuteltua hyödyntämään alueiden palveluita. Lisäksi yksi tarkasteltava teema on julkisten palveluiden keskittämisen merkitys keskusta-alueelle Jämsän kaupallisessa kehittämisessä ja elinvoimaisuudessa.

Aluemallin kehittäminen uudistuvan teollisuuden tarpeisiin -hanke 2023-2024

Datan hyödyntäminen uusien toimintojen suunnittelussa on yksi kilpailutekijä kun houkutellaan uusia toimijoita ja yrityksiä. Valmis ja ajantasainen lährötieto selkeyttää ja nopeuttaa suunnittelua ja luvitusta ja antaa Jämsän organisaatiosta ammattitaitoisen kuvan. Isot kaupungit kuten Helsinki ja Espoo, ovat digitalisoineet rakennettua ympäristöä ja jakavat dataa avoimesti kehittäjien käyttöön.

Jämsän uudistuvan teollisuuden näkökulmasta laajaa digitalisointihanketta ei tässä vaiheessa tarvita, mutta potentiaaliset sijoittumisalueet kannattaa mallintaa sille tasolle, että uusien toimintojen suunnittelu on sujuvaa.

Hankkeistuksen avulla tarkennetaan aluemallit tilamalleiksi, jotka toimivat tulevien vuokralaisten suunnittelun pohjatietona. Erityisesti tämä koskee Kaipolan ja mahdollisesti Hallin alueita. Olemassa olevissa tiloissa toteutetaan 3D-keilaus, jonka pohjalta mittatarkka suunnittelumalli rakennetaan. Mallista laaditaan suunnittelua varten layoutit (mm. eri alueiden pohjapiirustukset).

Jotta työ kohdistuu oikeisiin tiloihin on mallinnuksen laajuuden määrittely keskeinen osa hankkeistuksen suunnittelua.

Markkinointiin liittyvät hankkeet 2023-2024

Markkinointi ja myynti ytimeen - Elinvoima toimialan alle perustettava uudistuvan teollisuuden tulosalue edesauttamaan tätä.

Teollisten alueiden markkinointipakettien suunnittelu, ml. investoripaketit.

Myynnin merkityksen nostaminen - myyntikoulutus (kaikki toimijat)

Kaipolan ja Hallin alueen roolien kiteytys -hanke 2023-2025

Hanke toteutetaan yhteistyössä Kaipola Greenportin sekä Hallin alueen toimijoiden kanssa. Kiteytetään toiminnalliset kärjet ja toimijat, jotka ovat alueiden todellisia kilpailuvaltteja. Rakennetaan tämän pohjalta alueiden klusterien viestintäsuunnitelma (osana uudistuvan teollisuuden myyntiä ja markkinointia), johon kaikki tahot sitoutuvat.

Toimenpideohjelman vertautuminen Jämsän kehitysskenaarioihin

Toimenpideohjelmalla tähdätään A-mallin toteutumiseen. Mikäli tähdätään B-malliin jo lähtökohtaisesti, ei tulla saavuttamaan A-mallia.

Jos Jämsän alueen yksityisen puolen toimijat tavoittelevat nopeaa kasvua, on Jämsän tehtävä tukea tätä, jotta tavoite saavutetaan.

A - NOPEA KASVU

Nopean kasvun skenaario perustuu siihen, että Kaipolaan saadaan iso teollinen toimija, joka tuo alueelle runsaasti työpaikkoja. Lisäksi toiminta sekä Kaipolassa että Hallin alueella vetää Jämsään muitakin yrityksiä perässään (vrt. pyrstötähtimalli).

Skenaarion toteutuminen tarkoittaa Jämsälle sitä, että alueelle syntyy runsaasti uusia työpaikkoja lyhyessä ajassa ja näin ollen myös alueelle muuttoa. Jämsän palvelurakenteen ja asuntokannan on kyettävä vastaamaan tähän paineeseen.

Oleellista on myös, että Jämsällä on valmius toteuttaa tarvittavat, kunnan vastuulla olevat lupaprosessit, kuten rakennusluvut, riittävän ripeässä aikataulussa, jotta tämä ei muodosta alueelle pullonkaulaa.

Pitkällä tähtäimellä Jämsän on kyettävä tukemaan eri kokoisia, isoihin teollisiin investointeihin liittyviä alihankintaketjujen yrityksiä näiden tarpeissa niin tiloihin, koulutukseen kuin palveluihinkin liittyen.

B - TASAINEN KEHITYS

Tasaisen kasvun skenaario perustuu siihen, että Jämsän alueelle saadaan pienemmän mittakaavan yritystoimintaa, muttei isompaa teollisen mittakaavan toimijaa.

Skenaarion toteutuminen tarkoittaa Jämsälle sitä, että alueelle syntyy jonkun verran työpaikkoja, mutta UPM:n Kaipolan tehtaan jättämää lovea ei täysin paikata. Skenaario tarkoittaa sitä, että kunnan on tasapainoiltava talouden kanssa entistä tarkemmin ja työttömyys tulee aiheuttamaan nykyisenlaisia haasteita.

Jämsälle tämä tarkoittaa enemmän työtä elinvoimansa ylläpitämiseksi ja näin ollen kehityksessä mukana pysyminen vie enemmän kunnan resursseja.

C - HIDAS TAANTUMA

Hidas taantuma tarkoittaa, ettei Kaipolaan onnistuta saamaan uutta teollista tai pienemmän mittaluokan toimintaa. Tämän johdosta nykyisen, olemassa olevan yrityscentän toimintaedellytykset heikkenevät ja yrityksiä joko lopettaa tai muuttaa pois Jämsästä.

Skenaarion toteutuminen tarkoittaa Jämsälle suuria haasteita kuntatalouden näkökulmasta. Työttömyys lisääntyy ja nykyistä palveluverkkoa on entistä haastavampaa ylläpitää.

Jämsän on toimittava aktiivisesti ehkäistäkseen hitaan taantumisen skenaarion toteutuminen. Tämä onnistuu parhaiten toimintamalleja kehittämällä ja aktiivisella yrityscenttään kohdistuvalla verkottumisella (kts. toimenpideohjelma).

06 Viestintäsuunnitelma

Jämsän äkillinen rakennemuutos on käännettävissä voitoksi tarttumalla vahvasti sen tarjoamiin mahdollisuuksiin. Vuosikymmeniä yhtenä paperiteollisuuden johtavana paikkakuntana tunnettu Jämsä on saanut mahdollisuuden rakentaa perinteisen paperiteollisuuden rinnalle elinvoimaista, Jämsän vetovoimaa ja hyvinvointia edistävää teollista toimintaa.

Erityisesti Jämsän Kaipolasta muodostuu uudistuvan teollisuuden vahva osaamiskeskittymä. Hallin alueella vaikuttava F-35 hanke tarjoaa puolestaan Jämsän seudulle orgaanisen, maailmanluokan näköalapaikan puolustus- ja turvallisuusteknologiaan. Tulevaisuudessa mahdollisesti muukin harraste- ja kevytlentäminen vahvistaa Hallin alueen korkean osaamisen klusteria, jossa pienemmilläkin investoinneilla on saavutettavissa nopeatkin tuloksia.

Äkillisen rakennemuutoksen kääntäminen voitoksi

Jämsän ja Kaipolan uudistuvan teollisuuden viestintä ja position ottaminen on keskeinen viestinnällinen tavoite. Onnistuneen Jämsän kaupungin organisoiman viestinnän sekä alan toimijoiden, potentiaalisten yritysten ja asiantuntijaverkoston kautta rakennetun yhteistyön avulla se onnistuu. Jämsäläinen asenne ja periksiantamattomuus tulee viestiä itsevarmasti, tavoitteellisesti ja tuloksellisesti. Markkinointiviestintä vaatii resursseja, osaamista ja tahtoa tehdä asiat loppuun saakka – läpi vuoden ja vuosien. Yhteistyössä konsernimarkkinoinnin kanssa tässä on vain voitettavaa. Elinvoiman ja uudistuvan teollisuuden toimintaa on kehitettävä sekä markkinoinnin, viestinnän ja myynnin osalta, heikentämättä asiantuntijoiden resurssointia.

Erinomaisen Himos-Jämsä matkailuviestinnän rinnalle tarvitsemme terävän, oikea-aikaisen ja oikein kohdistetun uudistuvan teollisuuden viestintäsuunnitelman. Tähän tarvitsemme ensin aiemmin mainitut henkilö- ja taloudelliset resurssit sekä oikeat työkalut ja viestit. Tämä on tekemisen paikka – ja siinä Jämsä onnistuu!

Markkinoinnissa ja viestinnässä emme saa unohtaa jämsäläisiä pienyrittäjiä (eikä suurempiakaan), heidän kanssaan yhteismarkkinointia ja viestintää on syvennettävä ja eri Jämsän strategioiden ja Master Planien jalkautuksen opastamista, tarvittaessa koulutustakin. Tätä voidaan tehdä erinomaisesti hankkeistuksen kautta.

Edellä mainitut Jämsään sijoittautumisen toimenpiteet vaativat isoja investointeja ulkopuolisilta rahoittajilta. Viestinnän ja markkinoinnin terävin kärki alkuvaiheessa on kohdistettava investoreihin – ilman heidän investointejaan ja vakuuttamistaan suunnitelma ei onnistu. Tästä syystä elinvoiman ja uudistuvan teollisuuden markkinointi ja viestintä sekä tapa toimia, resurssit tulee integroitua osaksi konsernimarkkinoinnin toimintaa.

Lopuksi, tarvitsemme talkoisiin kaikkia - myös poliittisia tahoja ja päätöksentekijöitä - soveliasta ja positiivisesti Jämsää rakentavaa sisäistä yhteistyötä ja viestintää.

Viestinnän kärjet

Uudistuvan teollisuuden viestinnän keihään kärjet voidaan Jämsä brändi alla jakaa seuraavasti:

A. Kaipola – ”uudistuvan teollisuuden innovaatiokeskus” Kaipolan mahdollisuus ”valmiina” toimintaympäristönä on erinomainen vastaanottaa teollisuuden toimijoita, uudistuvan energian, kierrätysmateriaalien, puukuitumateriaalien, start-up innovaatio yritysten, elintarviketeollisuuden TK innovaatio toimijoiden (ml- VTT) toimialoilta. Kaipola tarvitsee myös viestinnällistä tukea, jota se ei itse ehdi tai kykene tällä hetkellä toteuttamaan.

B. Halli – ”Korkean osaamisen Aero Center.” F-35 hanke sekä mahdollinen tulevaisuuden harraste- ja kevytlentäminen tukee ilmailupositiota ja tuo varmuudella Jämsän ilmailun ja turvallisuusteknologian karkiosaaajien joukkoon.

C. Myllymäki – ”Kasvu ja elintilaa yrityksellesi”, valjastetaan viestinnällisesti yritysten liiketoiminnan varalaskupaikaksi.

Muut Jämsän brändin mukaiset kärjet:

D. Jämsän keskusta-alue (Rusula-Seppola) – Kaupallisen toiminnan mahdollisuus. Rusula on yksi Suomen vilkkaimmin liikennöity kanta- ja valtateiden risteysalueen kauppapaikka. Sen viereinen Seppola on puolestaan Jämsän keskustaajama. Näille alueille tulee hankkeistaa konseptuaalinen selvitys, millaista kaupallista liiketoimintaa alueet voivat pitää sisällään. Alueiden viestinnällisen näkökulman tulee olla Jämsän teollista ja kaupallista liiketoimintaa tukevaa.

E. Himos – Jämsä matkailu – Matkailun markkinoinnin ja viestinnän suunnitelmat ovat pidemmällä kuin muun teollisen markkinoinnin toimenpiteet. Jämsä tunnetaan Himoksesta nyt ja jatkossakin. Konsernimarkkinoinnin johdolla Himos-Jämsä viestintää syvennetään, valmistaudutaan Himos Master Plan 2.0 toteutukseen, rakennetaan synergiaa ja dialogia matkailutoimijoiden välillä, tuotteistetaan, inspiroidaan ja haetaan uusia orgaanisiamarkkinoita - kannustetaan, opastetaan ja syvennetään yrittäjien osaamista mm. digitaalisen markkinointiviestinnän saralla. Hyvä esimerkki siitä, miten hankkeistuksen kautta on saavutettu oikea suunta tulokselliselle toiminnalle – tätä tarvitsevat kaikki jämsäläiset yritykset.

Jämsä Tehdas-pilotointi on osoittanut kuuluvansa osaksi Jämsän kokonaistarjontaa. Jämsä Tehtaan toimivat työnteon tilat sekä ennen kaikkea sisällöllinen verkostoituminen ovat keskeinen osa Jämsässä vierailuille yrittäjille, matkailijoille, Himoskävijöille ja investoreille tarjottavaa Jämsä-integraatiota. Tälle hankkeelle on ehdottomasti tarvetta Jämsän seudulla.

Jämsästä alusta investoinneille

Jämsän on valmistauduttava ”kaikkeen”, myös siihen että kaikki asiat ei suju toivotulla tavalla tai niin nopeasti kuin toivomme. Toisaalta on varauduttava myös siihen, että Kaipolaan ja Halliin skaalautuu nopeasti toimintaa. Tällöin Jämsällä on oltava valmius ”hallittuun ja positiiviseen rakennemuutokseen”. Tätä on yhdessä haettava ja siksi on syytä rakentaa ja varautua toimintaedellytyksiin, jotka tämän mahdollistavat.

Viestintä tiivistetysti:

- Suunnitelmallista yhteistyötä konsernimarkkinoinnin kanssa
- Position mukainen systemaattinen viestintä oikeille kohderyhmille ja medioille
- Tavoitteellisuus, ajantasaisuus ja pitkäjänteisyys. Ansaitun median hyödyntämistä (ilmaisen)
- Viestintää investoreille - toimenpiteet käytäntöön mahdollisimman pian.
- Syvällisempää viestinnän yhteistyötä Kaipola GreenPort Oy kanssa. Käytännön apua tarvitaan.
- Hallin viestinnällisten tarpeiden kartoittaminen (Patria ja muut toimijat).
- Jämsä Tehdas viestinnän kasvattaminen osaksi kokonaisuutta.
- Asiantuntija viestintää ja kommunikaatiota. Poistetaan kaikki viestinnän kommunikaatio-ongelmat viraomaisten ja ulkopuolisten rahoittajien kanssa (Ely, Avi, BF jne). Yksikään hanke ei saa kaatua tähän, syystä että investori vetäytyy.

Olemme onnistuneet ennenkin - ja onnistumme nytkin!

JÄMSÄ

JÄMSÄ

Jämsän kaupunki
<https://www.jamsa.fi/>

Suunnittelutoimisto Amerikka Oy
info@amerikka.fi

Lumipyry Oy

Sitowise Oy